

Analiza lokalnego rynku pracy w Powiecie Skierniewickim oraz Powiecie Miasto Skierniewice z uwzględnieniem osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Analiza lokalnego rynku pracy w Powiecie Skierniewickim oraz Powiecie Miasto Skierniewice z uwzględnieniem osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Skierniewice, marzec 2015 r.

Badanie zostało przeprowadzone na zlecenie:
Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach

Opracowanie:
Zespół ekspertów Instytutu Badań i Analiz Grupa OSB

ISBN 978-83-61694-45-8

Druk:
AGRAF – www.agraf.net.pl

Spis treści

Wprowadzenie	5
I. METODOLOGIA I ŹRÓDŁA DANYCH	7
1. Analiza wtórnych źródeł danych (DR)	7
2. Wywiady papierowe (PAPI) oraz wywiady kwestionariuszowe wspomagane komputerowo (CAPI).....	7
3. Wywiady telefoniczne wspomagane komputerowo (CATI)	8
II. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU BADAWCZEGO	10
1. Położenie geograficzne.....	10
2. Sytuacja demograficzna	12
2.1. Ludność.....	12
2.2. Migracje	20
3. Sytuacja gospodarcza	23
3.1. Charakterystyka gospodarki	23
3.2. Podmioty gospodarcze	25
4. Rynek pracy	34
4.1. Aktywność ekonomiczna ludności.....	34
4.2. Pracujący	35
4.3. Bezrobocie.....	37
4.4. Wynagrodzenia.....	48
5. Zawody deficytowe oraz nadwyżkowe w Powiecie Skierniewickim i mieście Skierniewice	49
6. Oferty pracy.....	50
6.1. Oferty pracy subsydiowane i niesubsydiowane.....	50
6.2. Oferty pracy w Mieście Skierniewice i powiecie Skierniewickim według PKD51	
7. Planowane inwestycje i zwolnienia grupowe.....	53
7.1. Perspektywy rozwoju lokalnego rynku pracy.....	53
7.2. Zwolnienie grupowe	57

8. Beneficjenci pomocy społecznej	57
9. Podsumowanie.....	60

III. OPIS I ANALIZA WYNIKÓW BADANIA 64

1. Badanie osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy	64
1.1. Przyczyny bezrobocia	66
1.2. Sytuacja zawodowa oraz długość trwania zatrudnienia.....	66
1.3. Umiejętności, kompetencje, szkolenia	68
1.4. Ocena sytuacji na rynku pracy	72
1.5. Bariery ograniczające znalezienie pracy.....	73
1.6. Sposoby poszukiwania pracy.....	75
1.7. Praca poza miejscem zamieszkania lub za granicą.....	76
1.8. Wsparcie ze strony PUP	79
1.9. Oczekiwane formy pomocy	81
2. Badanie przedsiębiorstw.....	83
2.1. Charakterystyka podmiotów biorących udział w badaniu	84
2.2. Sytuacja rynkowa podmiotów w opinii respondentów	88
2.3. Bariery rozwoju	90
2.4. Stan zatrudnienia i prognoza zatrudnienia osób bezrobotnych	91
2.5. Preferencje pracodawców w zakresie kompetencji pracowników	96
2.6. Wsparcie ze strony Powiatowego Urzędu Pracy	101
2.7. Podsumowanie	105
3. Rekomendacje.....	106

Spis rysunków	112
Spis tabel	114

Wprowadzenie

Badanie pn.: „Analiza lokalnego rynku pracy w Powiecie Skierniewickim oraz Powiecie Miasto Skierniewice z uwzględnieniem osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji” zostało zrealizowane na zlecenie Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach. Przedmiotem badania była aktualna sytuacja lokalnego rynku pracy z położeniem szczególnego nacisku na ocenę możliwości znalezienia zatrudnienia przez osoby bezrobotne w szczególnej sytuacji na rynku pracy tj. osoby długotrwale bezrobotne, powyżej 50 roku życia oraz niepełnosprawne a także te, które nie przekroczyły 30 lat.

Celem badania była diagnoza stanu oraz potrzeb lokalnego rynku pracy z uwzględnieniem stanowiska zarówno samych bezrobotnych, jak również pracodawców odpowiadających za tworzenie stanowisk pracy w obu powiatach. Dokonana analiza może przyczynić się do stworzenia rozwiązań adekwatnych do lokalnych potrzeb umożliwiając tym samym aktywizację bezrobotnych z położeniem szczególnego nacisku na wyżej wymienione grupy.

W trakcie przeprowadzonego badania, w celu zapewnienia wyższej jakości zgromadzonych danych, zastosowano triangulację metod i technik badawczych czego wyrazem jest przeprowadzenie analizy danych wtórnych (desk research) oraz trzech rodzajów wywiadów kwestionariuszowych z wykorzystaniem metody CAPI (wywiadów bezpośrednich z użyciem komputera) oraz PAPI (wywiadów bezpośrednich z użyciem papierowej ankiety) i CATI (wywiadów telefonicznych wspomaganych komputerowo). Połączenie metod ilościowych oraz jakościowych może przyczynić się do głębszej analizy stanu rynku pracy w Powiecie Skierniewickim oraz Mieście Skierniewice i stanowić punkt wyjścia do stworzenia instrumentów rynku pracy dających bezrobotnym szansę na znalezienie zatrudnienia.

Zakres prac badawczych w obrębie analizy desk research obejmował dane statystyczne zagregowane przez Główny Urząd Statystyczny, Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi oraz Powiatowy Urząd Pracy w Skierniewicach, a także dane stanowiące zasoby wykonawcy. Natomiast w przypadku badań ilościowych prace badawcze przeprowadzone zostały z użyciem dwóch technik gromadzenia danych wśród dwóch kategorii respondentów. W ramach pierwszej kategorii badanych znaleźli się przedsiębiorcy posiadający działalność zarejestrowaną na terenie Powiatu Skierniewickiego oraz Miasta Skierniewice, w drugiej zaś osoby bezrobotne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Skierniewicach.

W trakcie przeprowadzania badania zespół ankierów nie napotkał większych trudności ze strony respondentów uczestniczących w badaniu w siedzibie Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach, co więcej osoby bezrobotne chętnie uczestniczyły w badaniu dzieląc się z ankierami przyczynami swoich problemów w znalezieniu pracy czy oczekiwaniami wobec jednostek świadczących pośrednictwo pracy. Problemem natomiast była niewielka liczba osób spełniających kryteria badania, które każdego dnia pojawiały się w siedzibie Urzędu. W przypadku badania przedsiębiorstw zespół ankierów napotykał wielokrotnie na odmowy wzięcia udziału w badaniu będące wyrazem licznych obaw właścicieli firm co do zdradzania aktualnej kondycji firmy.

I. Metodologia i źródła danych

Z uwagi na złożoność zjawisk zachodzących w obszarze rynku pracy w Powiecie Skierniewickim oraz Powiecie Miasto Skierniewice w badaniu wykorzystano jednocześnie użycie różnych metod i technik badawczych. Zastosowanie połączenia metod ilościowych i jakościowych, z uwagi na ich komplementarny charakter, dało możliwość do dokonania szerszej analizy zjawisk zachodzących na lokalnym rynku pracy. Do realizacji badania wykorzystano zasadniczo dwa rodzaje metod, jedna z nich polegała na analizie danych zastanych, druga na gromadzeniu i przetwarzaniu danych z wywiadów kwestionariuszowych.

1. ANALIZA WTÓRNYCH ŹRÓDEŁ DANYCH (DR)

Analiza wtórnych źródeł danych oparta została o materiały stanowiące elementy statystyki publicznej gromadzone przez Główny Urząd Statystyczny oraz dane zagregowane przez Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi a także Powiatowy Urząd Pracy w Skierniewicach. Ponadto, cennym źródłem informacji do poznania specyfiki lokalnego rynku były publikacje i raporty z lat poprzednich związane tematycznie z badanym obszarem.

Zastosowanie w badaniu tej niereaktywnej techniki niosło ze sobą wiele korzyści w postaci minimalizacji wpływu badacza na wyniki a także możliwość poznania danego zjawiska społecznego w szerszej perspektywie czasowej. Niewątpliwie wadą tej metody jest konieczność wnikliwego selekcjonowania informacji i dotarcia do najistotniejszych źródeł w celu osiągnięcia najbardziej trafnego obrazu zjawiska.

2. WYWIADY PAPIEROWE (PAPI) ORAZ WYWIADY KWESTIONARIUSZOWE WSPOMAGANE KOMPUTEROWO (CAPI)

Badanie przeprowadzone na terenie siedziby Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach wśród osób bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędzie, przebiegało z zastosowaniem dwóch technik. Połowa respondentów wzięła udział w badaniu z wykorzystaniem papierowego kwestionariusza (PAPI) zaś pozostała część respondentów udzielała wywiadów bezpośrednich wspomaganym komputerowo (CAPI).

Zastosowanie powyższych metod a także wykorzystanie pytań otwartych w treści kwestionariusza, dało możliwość uzyskania wyczerpujących odpowiedzi i uzyskanie szerokiej wiedzy na temat badanego zagadnienia. Niewątpliwą wadą obu metod była ich czasochłonność, głównie z uwagi na specyficzny dobór próby.

W badaniu wzięło udział 300 respondentów, którzy w momencie realizacji wywiadów kwestionariuszowych przez zespół ankierów, posiadali status osoby bezrobotnej zarejestrowanej w Powiatowym Urzędzie Pracy w Skierniewicach. Ponadto uczestnikami badania były osoby, których wiek nie przekroczył 30 lat (150 wywiadów) oraz bezrobotni znajdujący się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (150 wywiadów). Tym nie mniej jednak analiza sytuacji osób do 30 roku życia stanowiła przedmiot odrębnego raportu a w niniejszym nacisk położony został na osoby długotrwale bezrobotne, powyżej 50 roku życia oraz niepełnosprawne. Badanie zrealizowano wśród 37 osób niepełnosprawnych, 72 długotrwale bezrobotnych oraz 108 znajdujących się powyżej 50 roku życia. Nie trudno zauważyć, że łącznie wielkości te przekraczają deklarowaną ilość wywiadów co jest wynikiem jednoczesnej klasyfikacji pewnej liczby osób do więcej niż jednej kategorii.

Informacje zebrane bezpośrednio od bezrobotnych posłużyły między innymi do identyfikacji barier zatrudnienia, oceny wsparcia otrzymanego z PUP a także określenia oczekiwań bezrobotnych co do niezbędnych z ich punktu widzenia form wsparcia w powrocie na rynek pracy.

3. WYWIADY TELEFONICZNE WSPOMAGANE KOMPUTEROWO (CATI)

Realizacja badania przy użyciu wywiadów telefonicznych wspomaganych komputerowo (CATI) umożliwiła przede wszystkim osiągnięcie wysokiego poziomu realizacji próby. W badaniu wzięło udział 109 przedsiębiorców zarejestrowanych na terenie gmin Powiatu Skierniewickiego lub Miasta Skierniewice. Realizację próby wśród przedsiębiorstw przedstawiono poniżej.

Realizacja próby badania CATI

	Ilość podmiotów zgodnie z REGON	Udział procentowy	Ilość wykonanych wywiadów
Skierniewice	5610	75,94	80
Bolimów	259	3,51	4
Głuchów	340	4,60	5
Godzianów	167	2,26	3
Kowiesy	190	2,57	3
Lipce Reymontowskie	200	2,71	3
Maków	288	3,90	5
Nowy Kawęczyn	172	2,33	3
Słupia	161	2,18	3
Suma	7387	100,00	109

Źródło: opracowanie własne.

Wywiady telefoniczne z wykorzystaniem techniki komputerowej pozwoliły na realizację tego etapu badania w bardzo krótkim czasie poprzez dotarcie do zakładanej liczby respondentów w określonych lokalizacjach i przeprowadzenie ankiety w dogodnym dla przedsiębiorcy czasie. Co więcej dzięki zastosowaniu wsparcia informatycznego uzyskane wyniki mogły być na bieżąco przesyłane i kontrolowane pod względem kompletności.

Badanie przedsiębiorców w Powiecie Skierniewickim oraz Mieście Skierniewice dotyczyło głównie oceny koniunktury, zmian zatrudnienia, planów na przyszłość a także subiektywnej oceny przedsiębiorców co do współpracy z PUP w Skierniewicach i atrakcyjności świadczonych przez instytucję form wsparcia rynku pracy.

II. Charakterystyka obszaru badawczego

1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

Powiat skierniewicki i zlokalizowany w jego centralnej części powiat m. Skierniewice położone są w północno-wschodniej części województwa łódzkiego. Badany obszar graniczy z sześcioma powiatami, tj.:

- rawskim, tomaszowskim, brzezińskim i łowickim województwa łódzkiego,
- oraz sochaczewskim i żyrardowskim województwa mazowieckiego.

Na analizowanym obszarze zlokalizowanych jest 10 gmin – 9 gmin wiejskich wchodzących w skład powiatu skierniewickiego (Bolimów, Głuchów, Godzianów, Kowiesy, Lipce Reymontowskie, Maków, Nowy Kawęczyn, Skierniewice i Słupia) oraz gmina miejska Skierniewice, będąca jednocześnie miastem na prawach powiatu.

Łączna powierzchnia obszaru objętego diagnozą, tj. powiatu skierniewickiego i powiatu m. Skierniewice, w 2013 r. wynosiła 788 km² i stanowiła 11,4% powierzchni województwa łódzkiego. Udział poszczególnych gmin w ogólnej powierzchni obszaru wahał się od 4,4% (35 km²) w przypadku gminy miejskiej Skierniewice do 16,7% (131 km²) w przypadku gminy wiejskiej Skierniewice. Znaczny udział posiadały także gminy Bolimów i Głuchów. Powierzchnia tych trzech gmin, tj.: wiejskiej Skierniewice, Bolimów i Głuchów stanowiła prawie 45% ogółu powierzchni badanego obszaru.

■ Rys. 1. Podział terytorialny województwa łódzkiego na powiaty

■ Rys. 2. Podział terytorialny powiatu skierniewickiego na gminy

W 2013 r. na analizowanym obszarze funkcjonowały 183 miejscowości, w tym jedno miasto – Skierniewice oraz 182 miejscowości wiejskie. Na jedną miejscowość wiejską przypadało średnio 210 osób (w województwie – 502 osoby). Wartość tego wskaźnika była znacznie zróżnicowana przestrzennie. Najmniejsze pod względem przeciętnej liczby ludności miejscowości wiejskie wystąpiły w gminach Nowy Kawęczyn (86 osób na jedną miejscowość) i Kowiesy (104 osoby), natomiast największe w gminach Maków (432 osoby), Godzianów (373 osoby) i Lipce Reymontowskie (365 osób).

Według stanu na dzień 31.12.2013 r. na obszarze objętym diagnozą mieszkało 86,9 tys. osób, co stanowiło 3,5% ludności województwa łódzkiego. Prawie 56% osób z ludności tej mieszkało w powiecie m. Skierniewice. Z kolei w powiecie skierniewickim największe pod względem ludności były gminy: Skierniewice (19,1% ogółu ludności powiatu skierniewickiego), Maków (15,8%) i Głuchów (15,4%). Najmniej osób mieszkało w gminach Godzianów (6,8%) i Słupia (7,1%).

Średnia gęstość zaludnienia w 2013 r. w powiecie m. Skierniewice wynosiła 1390 os./km², a w powiecie skierniewickim 51 os./km² i wahała się od 32 os./km² w gminie Nowy Kawęczyn do 76 os./km² w gminie Lipce Reymontowskie.

Powiat skierniewicki i miasto Skierniewice położone są w obszarze metropolitalnym Łodzi i Warszawy, co niewątpliwie ma ogromny wpływ na ich rozwój gospodarczy i mobilność mieszkającej na ich terenach ludności. Odległość miasta Skierniewice od wybranych miast wynosi odpowiednio: od Łodzi – ok. 63 km, Łowicza – 27 km, Rawy Mazowieckiej – 27 km, Brzeżin – 24 km, Żyrardowa – 25 km, Warszawy – ok. 70 km.¹

Rozwojowi gospodarczemu obu powiatów i mobilności ludności w nich mieszkającej sprzyja także bardzo dobre skomunikowanie badanego obszaru. Przez jego tereny przebiega autostrada A2 będąca częścią drogi międzynarodowej E30 łączącej Europę Zachodnią z Białoru-

1| Projekt Strategii Rozwoju Powiatu Skierniewickiego na lata 2014–2022, s. 8.

sią i Rosją, droga ekspresowa S8 stanowiąca część drogi międzynarodowej E67 łączącej Europę Południową z Litwą, Łotwą, Estonią i Skandynawią, droga krajowa nr 72 łącząca Konin z Rawą Mazowiecką oraz droga krajowa nr 70 łącząca Łowicz z drogą ekspresową S8. Blisko granic administracyjnych powiatu skierniewickiego przebiega również autostrada A1 łącząca północ z południem Polski, droga krajowa nr 14 łącząca Łowicz z Walichnowem, droga krajowa nr 92 łącząca Rzepin z Poznaniem i Warszawą oraz obydwa końce obwodnicy Mińska Mazowieckiego, droga krajowa nr 50 łącząca Ciechanów z Ostrowią Mazowiecką, pełniąca również funkcję obwodnicy Warszawy otwartej w jej północnej części oraz droga krajowa nr 8 łącząca Kudowę Zdrój z Budziskiem, przechodząca w drogę ekspresową S8.²

Przez powiat skierniewicki przebiega także linia kolejowa E-20 Rzepin – Poznań – Warszawa – Terespol łącząca wschód Europy z zachodem, a przez miasto Skierniewice – magistralne linie kolejowe do Warszawy, Łodzi oraz Łowicza.³

Podstawową funkcją powiatu skierniewickiego jest produkcja rolnicza oraz obsługa produkcji rolnej. Ponadto powiat posiada liczne walory turystyczne i rekreacyjne. Dla zachowania walorów przyrodniczych i ochrony środowiska wyodrębniono i utworzono na jego terenie Bolimowski Park Krajobrazowy z dobrze oznakowanymi szlakami turystycznymi do wędrówek pieszych, rowerowych i konnych. Z kolei miasto Skierniewice jest znaczącym miejscem koncentracji działalności gospodarczej, czemu sprzyja jego położenie w połowie drogi między Warszawą a Łodzią. Dodatkowo dla otaczającego go obszaru, miasto pełni szeroko rozumiane funkcje usługowe w sferze edukacji, ochrony zdrowia, kultury i sztuki, a także handlu oraz usług bytowych i wyspecjalizowanych.⁴

2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

2.1. Ludność

Znajomość zjawisk i procesów demograficznych zachodzących na danym terenie ma znaczenie nie tylko dla kształtowania odpowiedniej polityki demograficznej, ale również dla projektowania różnorodnych działań społeczno-demograficznych. Analiza uwarunkowań demograficznych najczęściej jest podejmowana przy okazji rozważań dotyczących polityki rynku pracy lub też systemów zabezpieczenia społecznego. W dokumencie *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu* wskazano, że w związku ze zmianami demograficznymi, jakie będą miały miejsce w najbliższej przyszłości zasoby siły roboczej w UE będą się kurczyły. Stąd konieczność działań na rzecz zwiększania stopy zatrudnienia osób starszych, w tym kobiet, które dominują liczebnie w grupie ludności

2| Tamże, s. 10.

3| Tamże, s. 11.

4| *Strategia rozwoju Miasta Skierniewice. Aktualizacja Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice na lata 2000–2015* przyjęta Uchwałą Nr XI/76/11 Rady Miasta Skierniewice z dnia 27 maja 2011 r. zmieniającą uchwałę w sprawie przyjęcia kierunków rozwoju miasta Skierniewice określonych w zaktualizowanym opracowaniu pod tytułem „Strategia Rozwoju miasta Skierniewice do roku 2015”, Skierniewice 2011 r., s. 10.

w wieku poprodukcyjnym. W ten sam nurt myślenia o procesach demograficznych wpisują się dokumenty strategiczne w Polsce. W dokumencie *Polska 2030. Wyzwania rozwojowe* już na wstępie wskazano na dylematy związane z przemianami demograficznymi, z jednej strony z wykorzystaniem potencjału wynikającego ze zwiększania się długości trwania życia, a z drugiej z kosztownymi społeczno-ekonomicznymi skutkami zmian w sferze struktury wieku. Strategia podkreśla, że „kluczem do sprostania wyzwaniom demograficznym w perspektywie najbliższych dekad jest przede wszystkim aktywizacja zawodowa prowadząca do maksymalnego wykorzystania dostępnych zasobów pracy. Wymaga to, by wraz z wydłużaniem się oczekiwanej długości trwania życia, podwyższeniu ulegał efektywny wiek wychodzenia z rynku pracy”. Także *Strategia Rozwoju Kraju 2007–2015* wskazuje na problemy demograficzne – spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym, wydłużanie się czasu trwania życia, wzrost liczby emerytów i rencistów – przede wszystkim w kontekście rynku pracy oraz wyzwań wobec systemu zabezpieczenia społecznego i ochrony zdrowia. Strategia podkreśla konieczność dostosowania bazy edukacyjnej, infrastruktury ochrony zdrowia i socjalnej do długookresowych trendów demograficznych.⁵

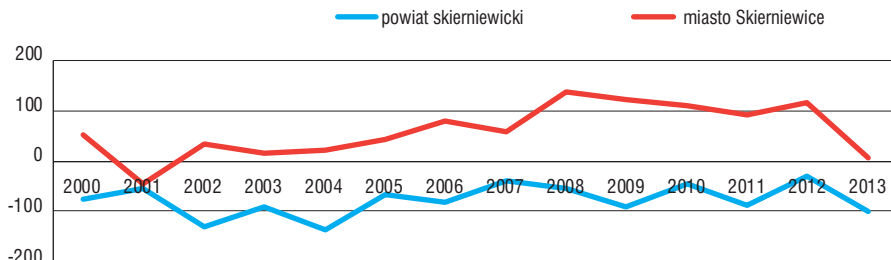
Stąd też, jak już wcześniej podkreślono, w kontekście rynku pracy istnieje konieczność prowadzenia wnikliwych analiz zmian zachodzących w strukturach ludności oraz natężenia zjawiska migracji. Na potrzeby niniejszego opracowania, w celu określenia zmian jakie nastąpiły w ostatnich latach w populacji obu powiatów, część danych za 2013 r. porównano do danych za lata 2000–2012. Natomiast w celu wskazania kierunków zmian jakie będą miały miejsce w strukturach ludności obu obszarów w kolejnych latach, dane za 2013 r. porównano do danych prognozowanych na 2050 r.

W 2013 r. w powiecie skierniewickim **mieszkało** 38,3 tys. osób, a w powiecie m. Skierniewice – 48,6 tys. osób. W latach 2000–2013 liczba ludności w obu powiatach ulegała nieznacznym wahaniom, by ostatecznie w 2013 r. w porównaniu do 2000 r. nastąpił spadek liczby ludności w powiecie skierniewickim (o 1,4%) przy jednoczesnym wzroście liczby ludności w powiecie m. Skierniewice (o 0,4%). Na zmiany te wpływ miały dwa procesy demograficzne, tj. przyrost naturalny oraz migracje. W powiecie m. Skierniewice w latach 2000–2013, z wyjątkiem 2001 r., notowany był dodatni przyrost naturalny (czyli występowała nadwyżka urodzeń nad zgonami) – łącznie w latach 2000–2013 na terenie tym urodziło się 6,8 tys. dzieci przy liczbie zgonów wynoszącej 5,9 tys. Z kolei w powiecie skierniewickim w całym tym okresie występował ujemny przyrost naturalny – zanotowano łącznie 5,7 tys. urodzeń i 6,8 tys. zgonów. W przypadku salda migracji, w powiecie m. Skierniewice w latach 2000–2004 napływ ludności przewyższał odpływ, po tym okresie nastąpiło odwrócenie tendencji – przewaga odpływu ludności nad napływem obserwowana była również w 2013 r. W powiecie skierniewickim w latach 2000–2006 saldo

5| *Analiza rozwoju społecznego w świetle programowania rozwoju gospodarczego, na podstawie prognoz zmian demograficznych i społecznych na rozwój gospodarczy Dolnego Śląska, analiza współfinansowana przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach projektu „Analizy, badania i prognozy na rzecz Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego”, Wrocław 2010, s. 7–8, 84.*

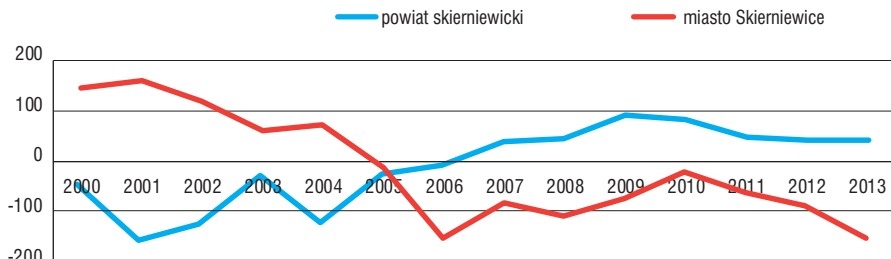
migracji przyjmowało wartości ujemne, natomiast od 2007 r. do 2013 r. notowane było dodatnie saldo migracji.

■ Rys. 3. Przyrost naturalny w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w latach 2000–2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

■ Rys. 4. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w latach 2000–2013

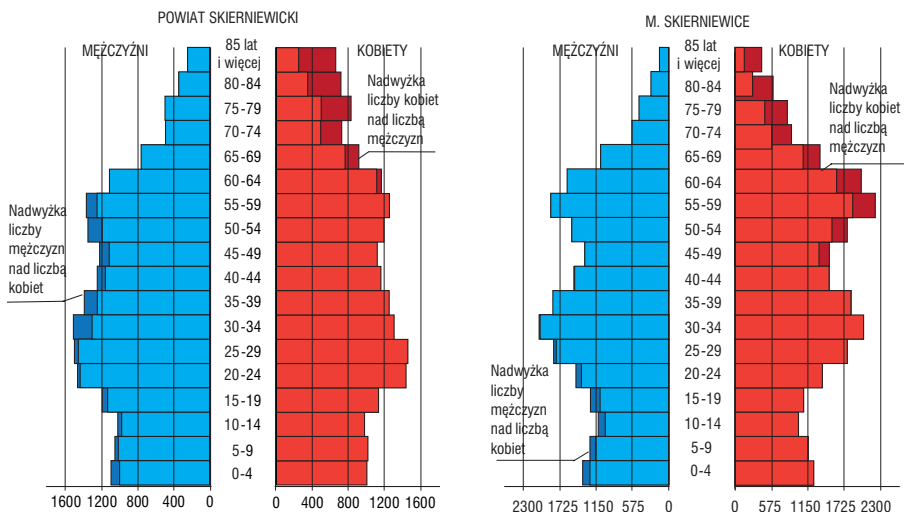
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według prognoz demograficznych Głównego Urzędu Statystycznego na lata 2015–2050, liczba ludności w obu powiatach do 2050 r. będzie systematycznie zmniejszać się, przy czym spadek ten będzie większy w powiecie m. Skierniewice (o 19,5% w stosunku do 2013 r.) niż w powiecie skierniewickim (o 4,9%). Główną przyczyną tego zjawiska będzie malejący przyrost naturalny spowodowany przewagą liczebną zgonów nad urodzeniami. Dodatkowym czynnikiem obniżającym liczebność populacji w mieście Skierniewice będzie ujemne saldo migracji, które w znaczny sposób pomniejszy wielkość zasobów pracy.

W badaniach demograficznych najczęściej wyróżnianymi cechami populacji jest płeć i wiek. Strukturę ludności według płci określa **współczynnik feminizacji**, wyrażający liczbę kobiet przypadających na 100 mężczyzn. W strukturze ludności analizowanego obszaru nieznacz-

nie przeważają kobiety, których udział w 2013 r. w powiecie skierniewickim wynosił 50,5%, a powiecie m. Skierniewice – 52,2%. Przełożyło się to na wartość współczynnika feminizacji. W 2013 r. w powiecie skierniewickim na 100 mężczyzn przypadają 102 kobiety, a w powiecie m. Skierniewice – 109. Pomimo, iż wartość obu wskaźników jest relatywnie korzystna i utrzymuje się w ostatnich latach na stałym poziomie, to jest znacznie zróżnicowana w poszczególnych grupach wiekowych. Większa liczba urodzeń chłopców niż dziewcząt powoduje, że współczynnik feminizacji w młodszych grupach wiekowych przyjmuje wartość poniżej 100. Z kolei nadumieralność mężczyzn w starszych grupach wiekowych powoduje, że współczynnik ten przyjmuje wartości znacznie powyżej 100. Szczególnie niekorzystna jest relacja liczby kobiet w stosunku do liczby mężczyzn w wieku matrymonialnym. Wpływa to negatywnie na rozwój demograficzny poprzez spadek liczby zawieranych małżeństw, tym samym spadek liczby urodzeń i nasilanie się procesu starzenia ludności. W 2013 r. w powiecie skierniewickim nadwyżka liczby kobiet nad liczbą mężczyzn występowała w grupach wiekowych powyżej 60 lat, a w powiecie m. Skierniewice – powyżej 45 lat. W pozostałych grupach populacja mężczyzn przewyższała liczebnie populację kobiet.

■ Rys. 5. Ludność według grup wieku i płci w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w 2013 r. (stan w dniu 31.12)

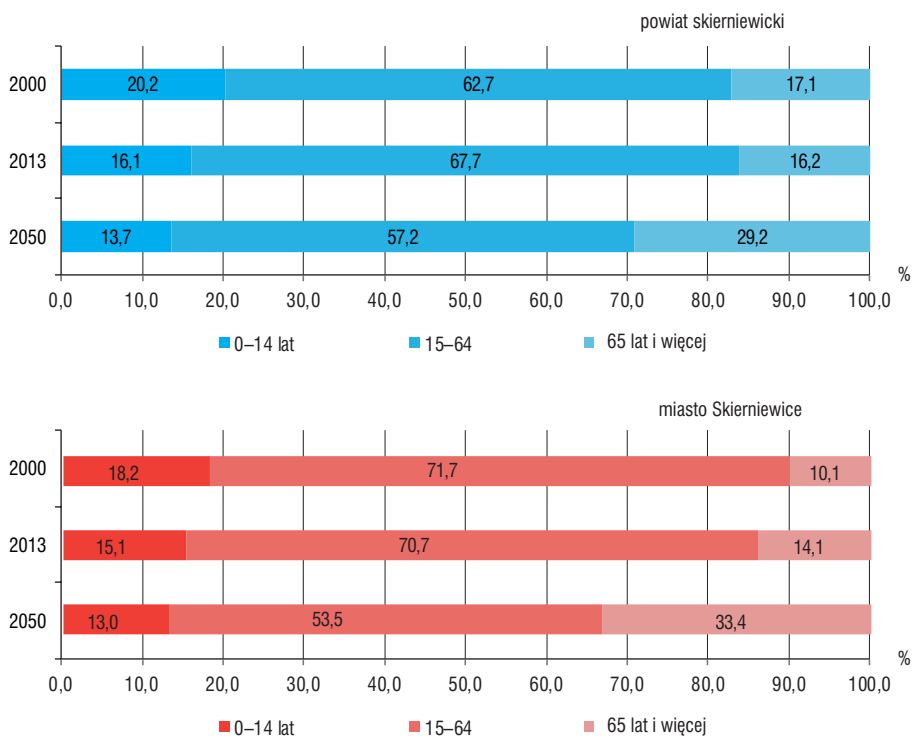
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Kolejną ważną cechą populacji jest struktura ludności według grup wieku, gdzie występują znacznie głębsze zmiany niż w przypadku struktury według płci. Do najczęściej stosowanych podziałów ludności według wieku należy zaliczyć ludność według biologicznych, ekonomicznych i edukacyjnych grup wieku.

Dokonując podziału ludności według wieku biologicznego, wyodrębnia się najczęściej trzy grupy, tj.: osoby w wieku 0-14 lat, 15-64 oraz 65 lat i więcej. Podział ten pozwala określić, jaki odsetek ogółu ludności stanowią dzieci, jaka ludność dorosła, a jaki ludzie starzy, i w konsekwencji wskazać stopień zaawansowania demograficznej starości ludności danego kraju lub regionu.

Dokonując podziału ludności na biologiczne grupy wieku odnotowano, iż w 2013 r. w powiecie skierniewickim odnotowano wyższy niż w powiecie m. Skierniewice udział dzieci (o 1,0 pp.) i osób w wieku 65 lat i więcej (o 2,1 pp.) a niższy udział osób w wieku 15-64 lata (o 3,0 pp.).

■ Rys. 6. Struktura ludności według biologicznych grup wieku w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w 2000, 2013 i 2050 r. (stan w dniu 31.12)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

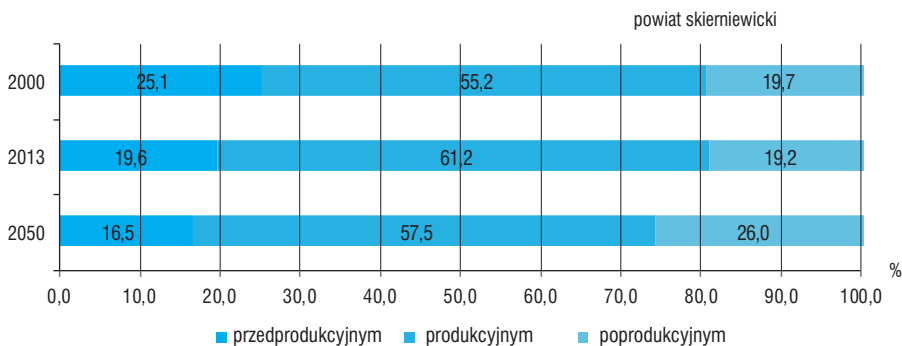
W 2013 r. w porównaniu do 2000 r., w powiecie skierniewickim zanotowano spadek odsetka dzieci (o 4,1 pp.) i ludzi starszych (o 0,9 pp.) a wzrost odsetka osób dorosłych (o 5,0 pp.). Z kolei w powiecie m. Skierniewice nastąpił spadek udziału dzieci (o 3,1 pp.) i osób w wieku 15–64 lata (o 1,0 pp.) a wzrost odsetka osób w wieku powyżej 65 lat (o 4,0 pp.). Spadek udziału ludności w wieku do 14 lat oraz wzrost liczby ludności w wieku 65 lat i więcej w ostatnich latach, świadczą o nasilaniu się procesu starzenia demograficznego ludności. Co więcej według prognoz demograficznych w kolejnych latach nadal będzie pogłębiać się spadek liczby ludności w wieku poniżej 14 lat i 15–64 lat, a wzrastać będzie udział ludności w wieku powyżej 65 lat.

Inną miarą procesu starzenia demograficznego ludności jest relacja między liczbą dzieci a liczbą ludzi starszych. Wskazuje ona, ile osób w wieku 65 lat i więcej przypada na 1000 dzieci w wieku 0–14 lat. Informuje więc o żywotności danego obszaru, a wysokie jej wartości w konsekwencji mogą prowadzić do zachwiania równowagi pomiędzy osobami wchodzącymi w wiek produkcyjny a osobami opuszczającymi rynek pracy. W 2013 r. wskaźnik ten w powiecie skierniewickim ukształtował się na poziomie 1003, a w powiecie m. Skierniewice – 933. Do 2050 r. w obu powiatach nastąpi ponad dwukrotny wzrost jego wartości. Stały wzrost tego wskaźnika świadczy o pogorszeniu się relacji międzypokoleniowej na obszarze objętym diagnozą.

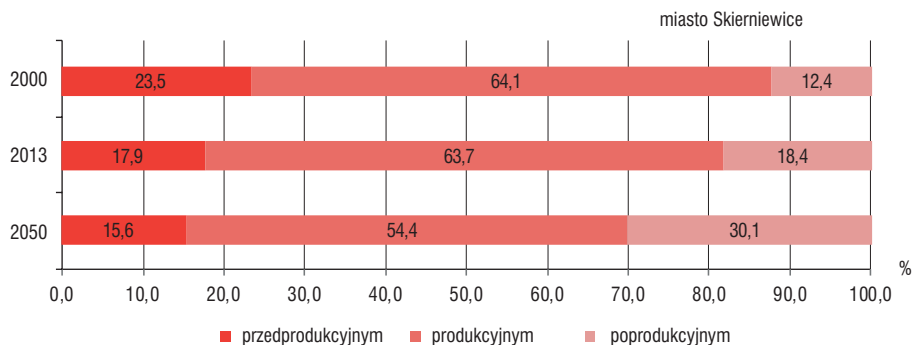
Do oceny aktualnego społeczno-gospodarczego i demograficznego stanu danego obszaru i określenia jego perspektyw rozwojowych podział ludności na trzy powyżej opisane grupy wiekowe jest niewystarczający. Niezbędny jest także podział ludności według wieku, oparty na przesłankach **społeczno-ekonomicznych**, w ramach którego wyodrębnia się trzy duże grupy wiekowe: wiek przedprodukcyjny (0–17 lat), produkcyjny (kobiety – 18–59 lat, mężczyźni – 18–64 lata) i poprodukcyjny (kobiety – 60 lat i więcej, mężczyźni – 65 lat i więcej).⁶

W 2013 r., powiat skierniewicki w porównaniu do miasta Skierniewice, charakteryzował się wyższym odsetkiem ludności w wieku przedprodukcyjnym (o 1,7 pp.) i poprodukcyjnym (o 0,8 pp.) a niższym udziałem ludności w wieku produkcyjnym (o 2,5 pp.).

■ Rys. 7. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w 2000, 2013 i 2050 r. (stan w dniu 31.12)

6 | *Sytuacja demograficzna Polski. Raport 2011–2012*, Rządowa Rada Ludnościowa, Warszawa 2012, s. 45.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W powiecie skierniewickim, w 2013 r. w porównaniu do 2000 r., zanotowano spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym (o 5,5 pp.) i poprodukcyjnym (o 0,5 pp.), a wzrost udziału ludności w wieku produkcyjnym (o 6,0 pp.). W powiecie m. Skierniewice nastąpił natomiast spadek odsetka ludności w wieku przedprodukcyjnym (o 5,6 pp.) i produkcyjnym (o 0,4 pp.), a wzrost odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym (o 6,0 pp.). W okresie do 2050 r. w obu powiatach obserwowany będzie spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym. Zmiany te spowodują gwałtowne zmniejszanie i starzenie się zasobów pracy, a w konsekwencji pogarszanie się podaży siły roboczej na rynku pracy.

Zmiany relacji między poszczególnymi grupami wieku według kryteriów wieku ekonomicznego przekładają się na wielkość **współczynnika obciążenia demograficznego**. Miernik ten informuje o stopniu ekonomicznego obciążenia ludności w wieku produkcyjnym ludnością pozostałą (tj. w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym). Im wyższa wartość wskaźnika, tym większe obciążenie osób pracujących kosztami utrzymania dzieci i osób będących na emeryturze. Na każde 100 osób w wieku produkcyjnym, w 2013 r. w powiecie skierniewickim, przypadły 64 osoby w wieku nieprodukcyjnym, a w powiecie m. Skierniewice – 57 osób. W 2050 r. w obu powiatach wartość wskaźników wzrośnie odpowiednio do 74 i 84 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Spowodowane to będzie wzrostem liczby ludności w wieku poprodukcyjnym i spadkiem liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym.

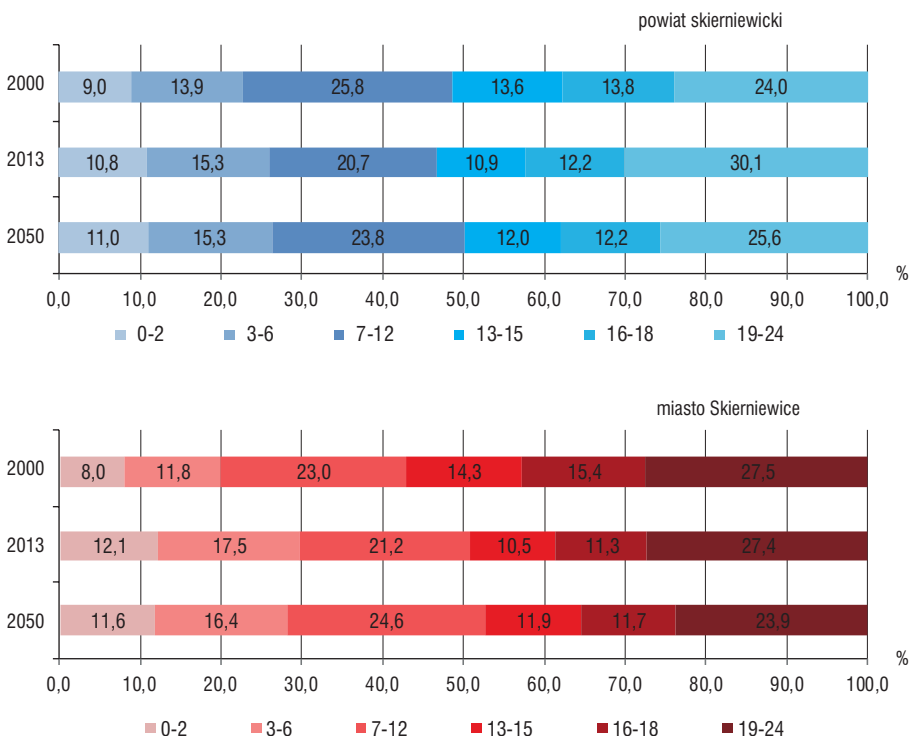
Ważnych informacji dla kształtowania przyszłej polityki demograficznej na danym terenie dostarcza struktura ludności według **edukacyjnych grup wieku**. Do edukacyjnych grup wieku zalicza się roczniki, które wymagają szczególnej opieki ze strony państwa i społeczeństwa, a więc dzieci w tzw. wieku żłobkowym (0–2 lata), przedszkolnym (3–6 lat), w wieku szkoły podstawowej (7–12 lat), wieku gimnazjalnym (13–15 lat) i licealnym (16–18 lat) oraz w wieku szkoły wyższej (19–24 lata).

W 2013 r. w powiecie skierniewickim, w populacji ludności w wieku edukacyjnym zanotowano niższe udziały dzieci w wieku żłobkowym (o 1,3 pp.), przedszkolnym (o 2,2 pp.) oraz

szkoły podstawowej (0,5 pp.), a wyższe w przypadku osób w wieku gimnazjalnym (o 0,4 pp.), szkoły średniej (o 0,9 pp.) i wyższej (o 2,7 pp.) niż w analogicznej populacji miasta Skierniewice.

W obu powiatach w porównaniu do 2000 r. zanotowano wzrost udziału dzieci w wieku żłobkowym i przedszkolnym, dodatkowo w powiecie skierniewickim także w wieku szkoły wyższej. Liczebność pozostałych grup wieku edukacyjnego uległa zmniejszeniu. Ze zmniejszającej się liczby dzieci i młodzieży wynikają określone – doraźne i perspektywiczne – skutki dla polityki edukacyjnej oraz dla innych dziedzin życia społecznego.

■ Rys. 8. Struktura ludności według edukacyjnych grup wieku w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w 2000, 2013 i 2050 r. (stan w dniu 31.12)

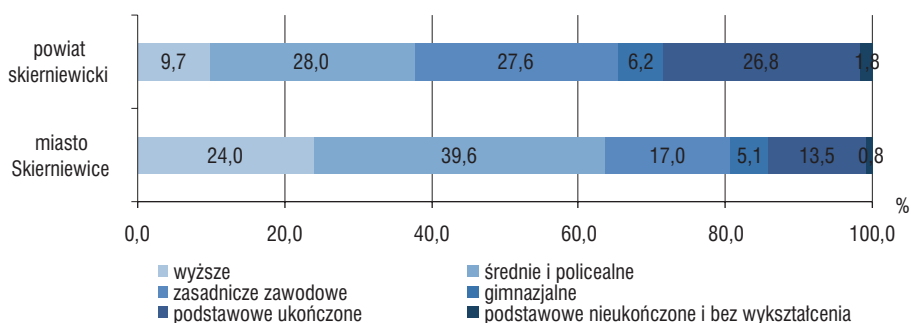
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Notowana obecnie mniejsza niż kilka lat temu liczba uczniów w szkołach podstawowych, pociągnie za sobą zmniejszenie liczby uczniów w gimnazjach i liceach, a w przyszłości i w szkołach wyższych. Nasilać się więc będą negatywne zjawiska związane z niżem demograficznym. Ta sama mniej liczna populacja po ukończeniu szkoły średniej i wyższej podejmować będzie

pracę, czyli kształtować w dużym stopniu sytuację na rynku pracy, zwłaszcza w sferze wykwalifikowanych kadr. Należy to uwzględnić w aktualnej i perspektywicznej polityce ludnościowej, zwłaszcza w polityce rodzinnej i migracyjnej.

Jednym z ważniejszych czynników opisujących stan ludności jest **poziom wykształcenia**⁷ osób zamieszkujących dany teren. Według danych NSP 2011 mieszkańcy powiatu m. Skierniewice byli lepiej wykształceni niż mieszkańcy powiatu skierniewickiego – prawie co czwarty mieszkaniec powiatu m. Skierniewice miał wyższe wykształcenie, podczas gdy w powiecie skierniewickim co dziesiąty. Ponadto prawie 40% mieszkańców powiatu m. Skierniewice miało wykształcenie średnie i policealne podczas gdy w powiecie skierniewickim – 28,0% mieszkańców. Z kolei w powiecie skierniewickim zanotowano wyższy udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym i niższym – prawie 63% mieszkańców powiatu posiadało ten poziom wykształcenia (w mieście Skierniewice – 36,4%).

■ Rys. 9. Struktura ludności według poziomu wykształcenia w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w 2011 r. (wyniki NSP 2011)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

2.2. Migracje

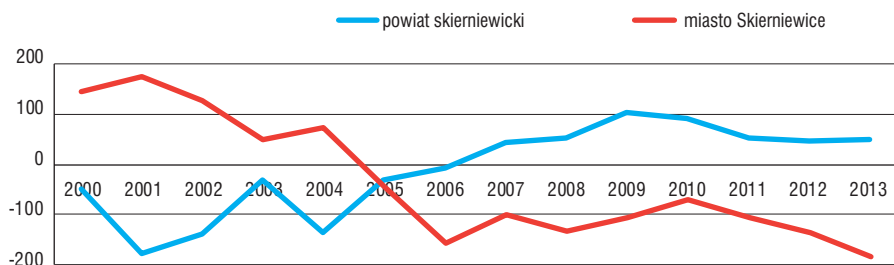
Ważnym procesem kształtującym struktury demograficzne i społeczne danego obszaru jest zjawisko **migracji**. Migracje to ważny czynnik nie tylko dla rozwoju ilościowego populacji, ale i jakościowego. Wśród ludności emigrującej przeważają bowiem osoby młode, lepiej wykształcone i bardziej przedsiębiorcze czyli osoby, które w przyszłości nie tylko będą tworzyły zasoby pracy ale które same będą tworzyły miejsca pracy dla innych, dzięki czemu będą mogły przyczynić się do rozwoju przedsiębiorczości na danym terenie a tym samym tworzenia nowych miejsc pracy. Analiza zjawiska migracji, zarówno wewnętrznych jak i zagranicznych, jest trudna. Oficjalna statystyka jest w stanie uchwycić tylko zarejestrowane formalnie przemieszczenia ludności wewnątrz kraju i za granicą. Można zatem sądzić, że te statystycznie uchwytnie migracje ludności są tylko niewielką częścią rzeczywistych przemieszczeń migracyjnych lud-

7] Poziom wykształcenia określa się dla ludności w wieku 13 lat i więcej.

ności. Dlatego też, analizując dane dotyczące migracji można wskazać tylko na pewne kierunki przemieszczeń ludności. Nie można natomiast, na podstawie takich rejestrowanych migracji, ocenić ilościowej skali badanego zjawiska. W tej sytuacji szczególnie ważne jest, aby analizując zjawiska migracji (rejestrowanej), posługiwać się uśrednionymi danymi dla dłuższego okresu. Takie ujęcie pozwala bowiem w bardziej wiarygodny sposób wskazać ogólnie występujące przestrzenne trendy.

W ramach **przemieszczeń wewnątrz kraju** w latach 2000–2013 do powiatu skierniewickiego napłynęło łącznie 5,7 tys. osób a powiat opuściło 5,9 tys. osób. Z kolei do powiatu m. Skierniewice w okresie tym napłynęło 6,0 tys. osób a powiat opuściło 6,2 tys. osób. Należy zauważyć, że w latach 2000–2006 każdego roku więcej osób przybywało do powiatu m. Skierniewice niż do powiatu skierniewickiego. W kolejnych latach sytuacja się odwróciła i więcej ludności osiedlało się w powiecie skierniewickim niż w powiecie m. Skierniewice. Podobne tendencje wystąpiły w przypadku odpływu ludności – w latach 2000–2004 więcej osób opuszczało powiat skierniewicki niż powiat m. Skierniewice, a od 2005 r. do 2013 r. odpływ ludności był większy w powiecie m. Skierniewice. W wyniku tych przemieszczeń, saldo migracji wewnętrznych w latach 2000–2006 w powiecie skierniewickim przyjmowała wartości ujemne, a w latach 2007–2013 dodatnie. W powiecie m. Skierniewice wskaźnik ten wartości dodatnie przyjmował do 2004 r., od tego momentu do 2013 r. ujemne.

■ Rys. 10. Saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w latach 2000–2013

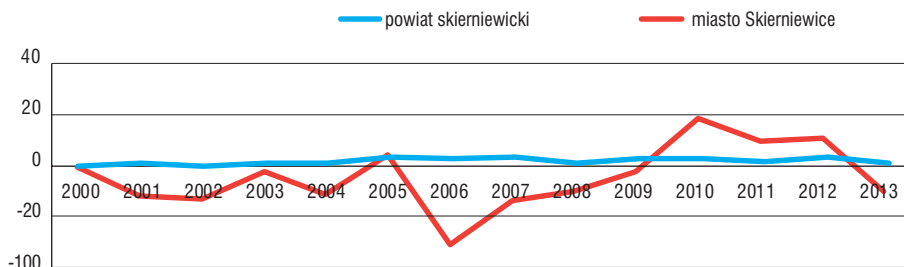

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W latach 2000–2013 na pobyt stały z zagranicy w powiecie skierniewickim zameldowały się łącznie 23 osoby, a w powiecie m. Skierniewice 180 osób. Prawie każdego roku w okresie tym (z wyjątkiem 2003 r. kiedy to w obu powiatach z zagranicy na stałe nie zameldowała się żadna osoba), więcej osób z zagranicy meldowało się w powiecie m. Skierniewice niż w powiecie skierniewickim. Identyczna sytuacja miała miejsce w przypadku wymeldowań na stałe za granicę – każdego roku na stałe za granicę wymeldowywało się więcej osób z powiatu m. Skierniewice niż z powiatu skierniewickiego. W okresie tym z powiatu skierniewickiego na stałe za granicę wymeldowało się 9 osób, a z miasta Skierniewice 231 osób. Saldo migracji zagranicznych

w powiecie skierniewickim przez większość analizowanych lat przyjmowało wartości dodatnie (lata: 2005–2007, 2009–2012) albo było równe zero (lata: 2001, 2003–2004, 2008, 2013). Z kolei w powiecie m. Skierniewice w większości lat wymeldowania na stałe za granicę przewyższały zameldowania na stałe z zagranicy – wartości dodatnie saldo migracji zagranicznych przyjęło w latach: 2000, 2005, 2010–2012.

■ Rys. 11. Saldo migracji zagranicznych na pobyt stały w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w latach 2000–2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ogólne saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w 2013 w powiecie skierniewickim wyniosło 41 osób, a w powiecie m. Skierniewice -159 osób. W przeliczeniu na 1000 ludności dało to odpowiednio 1,1 i -3,3 (w województwie -1,1, w Polsce -0,5). Pod względem wielkości tego wskaźnika, na tle pozostałych powiatów województwa łódzkiego, powiat skierniewicki plasował się na 7 miejscu spośród 24 powiatów, a powiat m. Skierniewice na 23 miejscu.

Na podstawie powyższych informacji należy wnioskować, że procesy demograficzne wpływają i w kolejnych latach będą znacząco wpływały na zasoby pracy w analizowanych powiatach. Najważniejszym wyzwaniem, z jakim przyjdzie się zmierzyć władzom samorządowym w nadchodzących latach są przeobrażenia zachodzące w strukturze wiekowej ludności, bowiem zmieniająca się struktura i wielkość zasobów pracy będzie prowadzić do stopniowego powstawania niedoborów na rynku pracy. Początkowo zmiany te będą przybierać charakter niedoborów jakościowych, polegających na braku możliwości znalezienia zatrudnienia odpowiednio wykwalifikowanych pracowników. Wraz z pogłębianiem się niekorzystnych tendencji populacyjnych będą również obserwowane niedobory ilościowe rozumiane, jako ogólny brak wystarczająco licznej grupy chętnych i zdolnych do podejmowania zatrudnienia, niezależnie od dopasowania podaży pod względem poszukiwanej wiedzy i umiejętności. Taka sytuacja będzie negatywnie oddziaływać zarówno na kształt relacji rynku pracy, jak również na poziom dobrobytu społecznego i tempo rozwoju gospodarczego.⁸

8| Baładynowicz-Panfil K., *Procesy demograficzne w województwie pomorskim i ich konsekwencje dla regionalnego rynku pracy*, Prace i Materiały Instytutu Handlu Zagranicznego Uniwersytetu Gdańskiego, nr 130, Gdańsk 2011 r., s. 123–135.

Powiat skierniewicki jest powiatem typowo rolniczym, o bardzo małym uprzemysłowie, głównie w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego. Posiada wyraźnie określony profil gospodarczy, jakim jest produkcja owoców, warzyw i kwiatów. Dominującymi formami gospodarowania na terenie powiatu skierniewickiego jest rolnictwo oraz działalność handlowo-usługowa.

Potencjał produkcyjny rolnictwa jest funkcją naturalnych warunków produkcji, na które składają się jakość i przydatność rolnicza gleb, agroklimat, rzeźba terenu i warunki wodne na danym obszarze. Wartość poszczególnych składowych dla powiatu skierniewickiego kształtuje się następująco: jakość i przydatność rolnicza gleb – 44,3 pkt. (w województwie – 43,2 pkt.), agroklimat – 10,4 pkt. (w województwie – 11,5 pkt.), rzeźba terenu – 4,5 pkt. (w województwie – 4,4 pkt.), warunki wodne – 2,9 pkt. (w województwie – 2,8 pkt.)⁹. Należy jednak mieć na uwadze, że rozpatrywanie tych czynników środowiska osobno nie pozwala na dokonywanie porównań zdolności produkcyjnej poszczególnych regionów czy jednostek administracyjnych. Miernikiem, który pozwala na taką ocenę jest **wskaźnik waloryzacji przestrzeni produkcyjnej (WWRPP)**¹⁰. Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla powiatu skierniewickiego wynosi 62,0 pkt., przy wartościach średnich dla województwa łódzkiego na poziomie 61,9 pkt., a dla Polski – 66,6 pkt. Jakość przestrzeni produkcyjnej powiatu kształtuje się więc na poziomie średniej wojewódzkiej jednak na poziomie niższym niż przeciętnie w kraju.

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego (statystyka nie dysponuje danymi z bieżącej sprawozdawczości na poziomie powiatu) na terenie powiatu skierniewickiego w 2010 r. funkcjonowało 7,7 tys. gospodarstw rolnych (4,5% ogółu gospodarstw rolnych w województwie łódzkim), spośród których 88,0% prowadziło działalność rolniczą. Łączna powierzchnia gospodarstw rolnych wynosiła 51,9 tys. ha (4,5% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie łódzkim). W strukturze obszarowej gospodarstw przeważały gospodarstwa małe (do 5 ha), które stanowiły 57,1% wszystkich gospodarstw i zajmowały 21,2% ogółu powierzchni gospodarstw rolnych w powiecie. Gospodarstwa o powierzchni powyżej 10 ha stanowiły 16,2%, a zajmowały 45,9% powierzchni gospodarstw rolnych powiatu.

Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w 2010 r. w powiecie skierniewickim wynosiła 6,74 ha (w województwie – 6,86 ha), a gospodarstwa rolnego prowadzącego działalność rolniczą – 7,47 ha (w województwie – 7,84 ha). Z kolei przeciętna powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze w gospodarstwach rolnych równała się 5,65 ha (w województwie – 5,68 ha), natomiast użytków rolnych w gospodarstwach rolnych prowadzących działalność rolniczą –

9| *Plan nawodnień rolniczych dla województwa łódzkiego*, Biuro Projektów Wodnych Melioracji i Inżynierii Środowiska „BIPROWODMEL” Sp. z o.o., Poznań 2007 r., s. 8.

10| Charakterystyki jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej (RPP) dokonuje się w oparciu o metodykę waloryzacji opracowaną przez Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach. Instytut ten ocenił jakość RPP za pomocą syntetycznego wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (WWRPP). Ogólny wskaźnik WWRPP oblicza się poprzez zsumowanie czterech ww. wskaźników cząstkowych. Wskaźnik ten bardzo dobrze odzwierciedla potencjał rolniczej przestrzeni produkcyjnej, o czym świadczy jego wysoka korelacja z plonami głównych roślin uprawnych.

6,42 ha (w województwie – 6,65 ha). Należy więc zauważyć, że średnia powierzchnia gospodarstw rolnych i użytków rolnych w dobrej kulturze w powiecie była zbliżona do wartości dla województwa.

Na terenie powiatu występuje dość znaczne zróżnicowanie gleb użytkowanych rolniczo. Gleby klasy I (tzw. gleby orne najlepsze) nie występują na obszarze powiatu, a wielkość powierzchni gleb klasy II jest nieznaczna. Największa powierzchnia gleb kompleksu III występuje w gminie Skierniewice. W pozostałych gminach przeważają gleby średnich i niższych klas bonitacji – IVa i b.

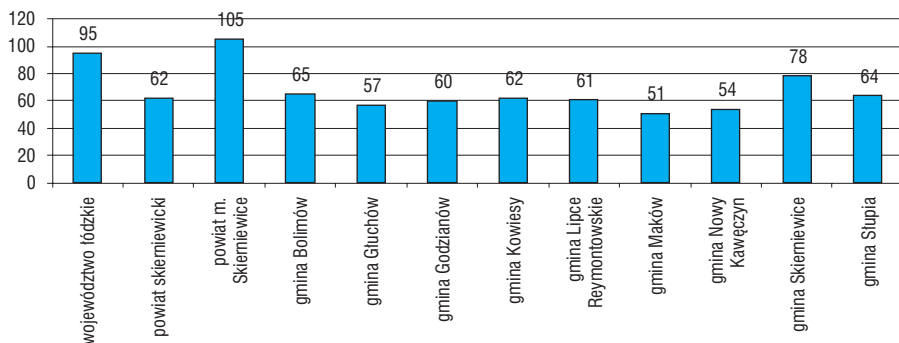
3.2. Podmioty gospodarcze

W 2013 r. w rejestrze REGON, na obszarze powiatu skierniewickiego zarejestrowanych było 2376 **podmiotów gospodarki narodowej**, a na terenie miasta Skierniewice – 5103 podmioty. Jednostki te stanowiły odpowiednio 1,0% i 2,1% podmiotów gospodarki narodowej w województwie łódzkim. Średnio na 1000 mieszkańców powiatu skierniewickiego przypadały 62 podmioty, a powiatu m. Skierniewice – 105, podczas gdy w województwie – 95. Można więc stwierdzić, że na tle województwa powiat m. Skierniewice wyróżnia się pod względem nasycenia przedsiębiorczością, a powiat skierniewicki jest obszarem słabo rozwiniętym gospodarczo. Potwierdza to również porównanie obu wskaźników do ich wartości w pozostałych powiatach województwa – powiat m. Skierniewice plasuje się na trzecim miejscu w województwie (za powiatem m. Łódź i powiatem łódzkim wschodnim), a powiat skierniewicki na trzecim miejscu od końca (za nim znajdują się powiaty opoczyński i piotrkowski).

Przestrzenne nasycenie podmiotami gospodarczymi na terenach gmin powiatu skierniewickiego w 2013 r. było dość zróżnicowane. Największe **zagęszczenie podmiotów** gospodarczych na 1000 ludności występowało w gminie Skierniewice (78). W pozostałych gminach wahało się od 51 podmiotów na 1000 ludności gminy Maków do 65 podmiotów na 1000 ludności gminy Bolimów. Można więc zauważyć, że najwięcej podmiotów gospodarki narodowej funkcjonowało w gminach położonych w pobliżu Skierniewic. Podmioty te pełnią bowiem funkcje pomocnicze i usługowe dla większych zakładów położonych na terenach zurbanizowanych, a także obsługują mieszkańców okolicznych miast. Firmy te mają lepsze warunki do funkcjonowania, mogą bowiem korzystać ze skupionej w miastach wyższej jakości siły roboczej, infrastruktury technicznej i społecznej, technologii i rynków zbytu¹¹. Z kolei najmniej podmiotów gospodarki narodowej znajdowało się w gminach oddalonych od miasta Skierniewice.

11| Gwiazdzińska-Goraj M., *Sytuacja i kierunki zmian społeczno-ekonomicznych na obszarach wiejskich w warunkach dynamizacji zmian strukturalnych* [w:] *Ekspertyza dotycząca województwa warmińsko-mazurskiego w kontekście strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020*. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2008 r., s. 804–805.

■ Rys. 13. Podmioty gospodarki narodowej* prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności w województwie łódzkim, powiecie skierniewickim, mieście Skierniewice oraz gminach powiatu skierniewickiego w 2013 r. (stan w dniu 31.12)

* Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Około 95% (2261) podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie powiatu skierniewickiego i ok. 97% (4972) w mieście Skierniewice w 2013 r. należało do **sektora prywatnego**¹². W sektorze publicznym¹³ działało 4,8% (115) podmiotów w powiecie skierniewickim i 2,6% (131) w mieście Skierniewice.

W 2013 r. w strukturze podmiotów gospodarczych według **liczby pracujących (klas wielkości)**¹⁴, podmioty o liczbie pracujących do 9 osób stanowiły 94,9% w powiecie skierniewickim i 95,6% w mieście Skierniewice. Zdecydowana większość z nich zajmowała się działalnością usługową. Podmioty małe, o liczbie pracujących od 10 do 49 osób, stanowiły 4,6% w powiecie skierniewickim i 3,5% w mieście Skierniewice. Główną domeną ich działalności była edukacja oraz handel i naprawy. Udział podmiotów średnich wyniósł 0,5% w powiecie skierniewickim

12| Zgodnie z metodologią rejestru REGON podmioty gospodarki narodowej grupowane są m.in. z punktu widzenia prawa własności. Wyróżnia się sektor publiczny (mienie zaliczanych do niego podmiotów w całości lub w przeważającej części należy do Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych lub jednostek samorządu terytorialnego) oraz sektor prywatny (mienie zaliczanych do niego podmiotów w całości lub w przeważającej części należy do prywatnych właścicieli – osób fizycznych lub prawnych, krajowych lub zagranicznych). Źródło: *Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON*, Wyd. Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2011 r., s. 20.

13| Do sektora tego należą m.in. jednostki funkcjonujące w obrębie administracji publicznej, edukacji oraz ochronie zdrowia.

14| Na potrzeby niniejszego opracowania zastosowano podział według następujących grup: do 9 pracujących (firmy mikro), 10–49 pracujących (firmy małe), 50–249 (firmy średnie) i w końcu firmy duże o liczbie pracujących powyżej 250 osób. Użycie tego podziału pozwala m.in. na pokazanie udziału w gospodarce firm sektora MSP.

i 0,8% w mieście Skierniewice. W 2013 r. w powiecie skierniewickim nie funkcjonował żaden podmiot o liczbie pracujących powyżej 250 osób, a w mieście Skierniewice działało osiem takich jednostek, które w strukturze podmiotów powiatu stanowiły 0,2%.

Przeprowadzona analiza struktury podmiotów gospodarczych według liczby pracujących osób wskazuje, że na analizowanym terenie przeważają jednostki sektora MSP. Przewaga sektora MSP jest cechą charakterystyczną współczesnej gospodarki rynkowej, a więc i obszar objęty diagnozą wpisuje się w obserwowane w ciągu ostatnich kilkunastu lat trendy. Sektor MSP charakteryzuje się dużą dynamiką zmian, a przez to jest bardzo ważny dla gospodarki ze względu na jego rolę w tworzeniu nowych miejsc pracy oraz przyspieszaniu wzrostu gospodarczego. Co więcej działalność ta stanowi ważny bufor wobec negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych, takich jak długotrwałe bezrobocie, niski poziom dochodów gospodarstw domowych, uzależnienie od pomocy społecznej, utrwalające się postawy roszczeniowe wobec państwa, itd.¹⁵

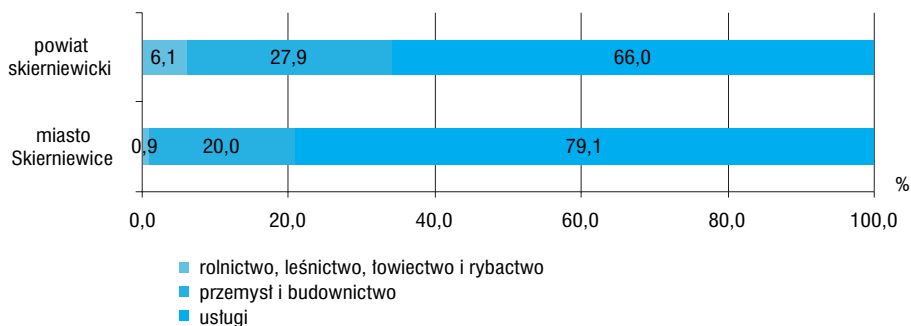
Struktura podmiotów gospodarki narodowej według rodzaju działalności ma istotne znaczenie dla rozwoju gospodarczego regionu. Rodzaj prowadzonej działalności wyznacza bowiem zapotrzebowanie na pracowników o określonych kwalifikacjach, a także określa stopień dywersyfikacji gospodarki. Gospodarka o zróżnicowanej i zharmonizowanej strukturze jest bardziej odporna na wahania koniunkturalne i ma większą zdolność adaptacyjną¹⁶. Podmioty gospodarki narodowej według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), można przyporządkować do jednego z trzech rodzajów działalności, tj.: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo; przemysł i budownictwo; usługi.

W 2013 r. na analizowanym obszarze najwięcej jednostek prowadziło działalność w sektorze usługowym, przy czym w powiecie m. Skierniewice odsetek ten był o 13,1 pp. większy niż w powiecie skierniewickim. Co piąty podmiot zarejestrowany w powiecie m. Skierniewice zajmował się działalnością przemysłową i budownictwem, a prawie co trzeci w powiecie skierniewickim. Z kolei działalność rolniczą w powiecie skierniewickim (145) prowadziło trzy razy więcej podmiotów niż w powiecie m. Skierniewice (44). Rozpatrując liczbę podmiotów zajmujących się działalnością rolniczą w poszczególnych gminach powiatu skierniewickiego można dostrzec jej duże zróżnicowanie – od 5 podmiotów w gminie Słupia do 33 jednostek w gminie Głuchów.

15| Rakowska J., Wojewódzka-Wiewiórska A., *Zróżnicowanie przestrzenne obszarów wiejskich w Polsce – stan i perspektywy rozwoju w kontekście powiązań funkcjonalnych* [w:] *Ekspertyza wykonana na zamówienie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego*, Warszawa 2010 r., s. 9.

16| Kołodziejczyk D., *Kierunki rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich* [w:] J. Bański (red.) *Polska przestrzeń wiejska: procesy i perspektywy*. Studia Obszarów Wiejskich, tom VI. Wyd. Polskie Towarzystwo Geograficzne PAN, Warszawa 2004 r., s. 44.

■ Rys. 14. Struktura podmiotów gospodarki narodowej* według rodzajów działalności w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w 2013 r. (stan w dniu 31.12)

* Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Cechą charakterystyczną współczesnej gospodarki jest dominująca rola sektora usług. Sytuacja taka miała miejsce również na terenie obu analizowanych powiatów. W 2013 r. więcej niż co trzeci podmiot prowadzący działalność usługową, zarówno na terenie powiatu skierniewickiego jak i miasta, należał do sekcji: G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle). Kolejne miejsca pod względem liczebności w powiecie zajmowały podmioty z sekcji H (transport i gospodarka magazynowa) oraz S i T (pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby). Z kolei w mieście podmioty zajmujące się działalnością profesjonalną, naukową i techniczną. Udział żadnej z pozostałych sekcji PKD 2007 zaliczanych do działalności usługowej nie przekroczył 10%.

■ Tab. 1. Podmioty gospodarki narodowej prowadzące działalność usługową w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice według sekcji PKD 2007 w 2013 r. (stan w dniu 31.12)

Sekcje PKD 2007	Powiat skierniewicki		Miasto Skierniewice	
		ogółem = 100		ogółem = 100
Podmioty usługowe ogółem	2376	100,0	5103	100,0
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (G)	607	38,7	1388	34,4
Transport i gospodarka magazynowa (I)	185	11,8	367	9,1
Informacja i komunikacja (J)	78	3,1	21	2,6
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa (K)	57	2,2	95	4,0

Sekcje PKD 2007	Powiat skierniewicki		Miasto Skierniewice	
		ogółem = 100		ogółem = 100
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (L)	57	2,7	265	4,7
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (M)	162	1,1	298	4,7
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (N)	42	7,2	188	14,1
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (O)	116	3,1	232	3,9
Edukacja (P)	18	5,0	190	0,5
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (Q)	35	7,4	162	5,7
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (R)	113	3,6	569	6,6
Pozostała działalność usługowa (S)	49	3,6	158	2,4
Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (T)	49	10,3	106	7,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Kolejną pod względem liczebności grupą podmiotów funkcjonujących na terenach obu powiatów były jednostki zajmujące się działalnością przemysłową i budownictwem. Wśród tych podmiotów największy odsetek stanowiły jednostki prowadzące działalność budowlaną (sekcja F) – udział tej sekcji w obu powiatach przekroczył 60%. Co trzeci podmiot, zarówno w powiecie skierniewickim jak i powiecie m. Skierniewice, zajmował się przetwórstwem przemysłowym (sekcja C). Liczebność żadnej z pozostałych sekcji działalności przemysłowej w obu powiatach nie przekroczyła 2,0%.

■ Tab. 2. Podmioty gospodarki narodowej prowadzące działalność przemysłową i budowlaną w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice według sekcji PKD 2007 w 2013 r. (stan w dniu 31.12)

Sekcje PKD 2007	Powiat skierniewicki		Miasto Skierniewice	
		ogółem = 100		ogółem = 100
Podmioty przemysłowe i budowlane ogółem	663	100,0	1020	100,0
Górnictwo i wydobywanie (B)	9	1,4	4	0,4
Przetwórstwo przemysłowe (C)	225	33,9	341	33,4
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (D)	7	1,1	3	0,3

Sekcje PKD 2007	Powiat skierniewicki		Miasto Skierniewice	
		ogółem = 100		ogółem = 100
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (E)	12	1,8	14	1,4
Budownictwo (F)	410	61,8	658	64,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W przypadku przetwórstwa przemysłowego (sekcja C) największe udziały w powiecie skierniewickim posiadały podmioty zajmujące się produkcją artykułów spożywczych (Dział 10), produkcją wyrobów z drewna oraz korka (Dział 16), produkcją metalowych wyrobów gotowych (Dział 25) oraz naprawą, konserwacją i instalowaniem maszyn i urządzeń (Dział 33). Te cztery grupy stanowiły łącznie 51,6% wszystkich podmiotów zajmujących się przetwórstwem przemysłowym w powiecie skierniewickim. Z kolei w mieście Skierniewice najwyższe udziały posiadały podmioty nastawione na produkcję metalowych wyrobów gotowych (Dział 25), produkcję artykułów spożywczych (Dział 10), produkcję odzieży (Dział 14) oraz produkcję pozostałych wyrobów (Dział 32). Ich łączny udział wynosił 50,4%. Udział żadnej z pozostałych grup produkcji przemysłowej w obu powiatach nie przekroczył 10%.

■ Tab. 3. Podmioty gospodarki narodowej prowadzące produkcję przemysłową w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice według działów w 2013 r. (stan w dniu 31.12)

Działy PKD 2007	Powiat skierniewicki		Miasto Skierniewice	
		ogółem = 100		ogółem = 100
Podmioty przemysłowe ogółem	225	100,0	341	100,0
Produkcja artykułów spożywczych (Dział 10)	36	16,0	44	12,9
Produkcja napojów (Dział 11)	0	0,0	2	0,6
Produkcja wyrobów tytoniowych (Dział 12)	0	0,0	0	0,0
Produkcja wyrobów tekstylnych (Dział 13)	6	2,7	6	1,8
Produkcja odzieży (Dział 14)	21	9,3	44	12,9
Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych (Dział 15)	0	0,0	0	0,0
Produkcja wyrobów z drewna oraz korka (Dział 16)	28	12,4	21	6,2
Produkcja papieru i wyrobów z papieru (Dział 17)	1	0,4	6	1,8
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji (Dział 18)	5	2,2	14	4,1
Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (Dział 19)	0	0,0	0	0,0
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych (Dział 20)	1	0,4	4	1,2

Działy PKD 2007	Powiat skierniewicki		Miasto Skierniewice	
		ogółem = 100		ogółem = 100
Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych (Dział 21)	0	0,0	0	0,0
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (Dział 22)	10	4,4	8	2,3
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (Dział 23)	15	6,7	22	6,5
Produkcja metali (Dział 24)	5	2,2	2	0,6
Produkcja metalowych wyrobów gotowych (Dział 25)	28	12,4	47	13,8
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (Dział 26)	2	0,9	5	1,5
Produkcja urządzeń elektrycznych (Dział 27)	7	3,1	6	1,8
Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana (Dział 28)	10	4,4	14	4,1
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep (Dział 29)	2	0,9	2	0,6
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego (Dział 30)	1	0,4	4	1,2
Produkcja mebli (Dział 31)	16	7,1	25	7,3
Pozostała produkcja wyrobów (Dział 32)	7	3,1	37	10,9
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń (Dział 33)	24	10,7	28	8,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W celu pełnej charakterystyki gospodarczej analizowanego obszaru poniżej przedstawiona została charakterystyka **branż o kluczowym znaczeniu** w gminach powiatu skierniewickiego.

Gmina wiejska Skierniewice – podstawową funkcją gminy jest produkcja rolnicza, obsługa produkcji rolnej oraz obsługa ludności. W strukturze powierzchni gminy ok. 65% stanowią użytki rolne. W strukturze zasiewów dominują rośliny zbożowe (ok. 72% powierzchni zasiewów) oraz ziemniaki (ok. 18%). W produkcji zwierzęcej przeważa produkcja mleka i żywca wieprzowego. W 2010 r. w gminie funkcjonowało 1415 gospodarstw rolnych o średniej powierzchni 4,8 ha, a działalność gospodarczą prowadziło 568 podmiotów.

Gmina Bolimów jest gminą o profilu rolniczym. Około 61% jej powierzchni stanowią użytki rolne. Najpopularniejszą produkcją rolną na terenie gminy jest produkcja wielokierunkowa – zarówno produkcja roślinna, jak i produkcja zwierzęca. Występują również gospodarstwa rolne

specjalizujące się w produkcji: mleka, żywca wieprzowego, żywca drobiowego, produkcji pod osłonami oraz produkcji warzyw w uprawie polowej. Na gruntach ornych uprawiane są głównie zboża, ziemniaki, kukurydza i rośliny pastewne, a także uprawy warzywnicze i sadownicze.¹⁷ Na terenie gminy w 2010 r. zlokalizowanych było 771 gospodarstw rolnych o przeciętnej powierzchni 7,4 ha, natomiast działalność gospodarczą prowadziły 262 podmioty.

Gmina Głuchów należy do gmin typowo rolniczych, gdzie głównym źródłem utrzymania jest prowadzenie indywidualnych gospodarstw rolnych. Prawie 86% jej powierzchni stanowią użytki rolne. Struktura upraw w gminie dostosowana jest do potrzeb rynku lokalnego i zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego znajdujących się w sąsiednich gminach i miastach. W produkcji zwierzęcej głównym kierunkiem jest chów trzody chlewnej, bydła i drobiu.¹⁸ W gminie w 2010 r. było 1169 gospodarstw rolnych (o przeciętnej powierzchni 8,6 ha) i 338 podmiotów gospodarczych.

Gmina Godzianów, jedna z najmniejszych gmin powiatu skierniewickiego, leży w bezpośrednim sąsiedztwie dużych gmin: Skierniewice, Głuchów, Maków oraz mniejszych Słupia i Lipce Reymontowskie, co w powiązaniu z niewielkimi jej zasobami ma bardzo istotne znaczenie dla rozwoju gminy poprzez wsparcie ponadlokalne. Około 86% jej powierzchni zajmują grunty rolne i tak jak dwie wcześniejsze gminy powiatu skierniewickiego ma charakter rolniczy.¹⁹ Spośród wszystkich gmin powiatu skierniewickiego, w gminie w 2010 r. zlokalizowanych było najmniej gospodarstw rolnych – 452. Gospodarstwa te na tle pozostałych gmin charakteryzowały się jednak największą średnią powierzchnią – 9,9 ha. Z terenu gminy w 2010 r. w rejestrze REGON wpisanych było 158 jednostek gospodarczych.

Gmina Kowiesy jest gminą typowo rolniczą. Warunki glebowe w gminie są sprzyjające dla rozwoju i intensyfikacji rolnictwa – wiodącym kierunkiem produkcji rolniczej jest sadownictwo oraz coraz bardziej rozwijające się warzywnictwo.²⁰ W 2010 r. w gminie zlokalizowanych było 800 gospodarstw rolnych o przeciętnej powierzchni 7,8 ha i 187 podmiotów gospodarki narodowej.

Gmina Lipce Reymontowskie należy do gmin typowo rolniczych, gdzie głównym źródłem utrzymania mieszkańców jest prowadzenie indywidualnych gospodarstw rolnych. W ogólnej powierzchni gminy użytki rolne stanowią 86%. Struktura zasiewów na terenie gminy ukazuje dominującą rolę zbóż pośród upraw roślinnych. Największą powierzchnię zasiewów przeznaczają pod zasiew żyta i mieszanek zbożowych. Produkcja zwierzęca ma w gminie znaczenie porównywalne do produkcji roślinnej. Największą rolę w tym dziale odgrywa hodowla trzody chlewnej oraz bydła. Ważną rolę ma również dla gminy hodowla drobiu. Zakłady przetwórstwa artykułów rolnych nie odgrywają znaczącej roli gospodarczej w gminie.²¹ Liczba gospodarstw w 2010 r. w gminie wyniosła 607. Ich średnia powierzchnia kształtowała się na poziomie 5,4 ha.

17] <http://www.bolimow.pl/#sekcja0>.

18] *Plan rozwoju lokalnego Gminy Głuchów na lata 2008–2015*, s. 8, 25–26.

19] *Strategia rozwiązywania problemów społecznych Powiatu skierniewickiego na lata 2009–2015 pod hasłem „Aktywni”*, Skierniewice 2008 r., s. 11.

20] Tamże, s. 12.

21] *Strategia rozwoju gminy Lipce Reymontowskie* przyjęta Uchwałą Nr XVII/93/04 Rady Gminy Lipce Reymontowskie z dnia 10 listopada 2004 r. Lipce Reymontowskie, s. 27–30.

Działalność gospodarczą, zgodnie z danymi rejestru REGON, na terenie gminy w 2010 r. prowadziło 201 podmiotów.

Gmina Maków położona jest w zachodniej części powiatu skierniewickiego w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Skierniewice, przy trasie kolejowej Warszawa – Łódź. Gmina ma charakter typowo rolniczy. W 2010 r. w gminie funkcjonowało 1078 gospodarstw o przeciętnej powierzchni 4,6 ha. Użytki rolne zajmują ok. 66% jej ogólnej powierzchni. Podstawowym kierunkiem upraw roślinnych w gminie są zboża, głównie żyto oraz ziemniaki. W produkcji zwierzęcej głównym kierunkiem jest chów bydła mlecznego, następnie trzoda chlewna oraz drób. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON z terenu gminy w 2010 r. wyniosła 307 jednostek. W kontekście układu transportowego, gmina Maków bogata jest w sieć dróg powiatowych, gminnych oraz wewnętrznych, które pozwalają mieszkańcom na przemieszczanie się w obrębie regionu oraz które łączą poszczególne miejscowości z większymi ciągami komunikacyjnymi.²²

Gmina Nowy Kawęczyn jest gminą typowo rolniczą. Użytki rolne stanowią ok. 77% powierzchni ogólnej gminy. Dominuje uprawa zbóż, ziemniaków, buraków cukrowych i warzyw oraz produkcja żywa wieprzowego, a w mniejszym stopniu wołowego.²³ W gminie w 2010 r. było 845 gospodarstw rolnych o średniej powierzchni 8,2 ha i 182 podmioty gospodarcze.

Gmina Słupia należy do gmin typowo rolniczych, jej połowa mieszkańców utrzymuje się z pracy w rolnictwie. W strukturze zasiewów i upraw dominują zboża i ziemniaki. Struktura agrarna stwarza warunki do rozwoju produkcji pasz, hodowli bydła i trzody chlewnej.²⁴ Liczba gospodarstw w 2010 r. wyniosła 566, a ich średnia powierzchnia kształtowała się na poziomie 6,3 ha. Z kolei działalność gospodarczą prowadziły 173 podmioty.

Na podstawie powyższej charakterystyki podmiotów gospodarki narodowej uwidacznia się typowa dla współczesnej gospodarki struktura działalności gospodarczej zarówno w powiecie skierniewickim jak i mieście Skierniewice. Przeważający rodzaj działalności, według danych z rejestru REGON, stanowi działalność usługowa uzupełniana działalnością budowlaną i przemysłową oraz rolniczą. Najważniejsze znaczenie na analizowanym terenie ma jednak produkcja rolnicza, która jest głównym kierunkiem działalności we wszystkich gminach. Z kolei w działalności przemysłowej dominujące znaczenie posiadają działy stanowiące główne gałęzie przemysłu województwa łódzkiego. O możliwościach rozwoju gospodarczego gmin zlokalizowanych na terenie powiatu skierniewickiego decydują takie cechy jak położenie, bliskość dużych ośrodków miejskich, czy specyficzne zasoby. Te względy przesądzają często o kierunkach aktywności podejmowanej przez mieszkańców²⁵.

22] *Strategia Rozwoju Gminy Maków na lata 2014–2022 – Konsultacje*, s.12.

23] <http://www.ugkaweczyn.pl/>.

24] *Strategia rozwiązywania problemów społecznych ...*, s. 13.

25] Duczowska-Małysz K., *Obszary wiejskie – przestrzeń problemów czy przestrzeń cywilizacyjnej szansy Europy – z uwzględnieniem zmian modelu rolnictwa europejskiego i wzrostu rangi wsi w Europie*. [w:] Materiały konferencyjne. VI Europejski Kongres Odnowy Wsi, 23–26 maja 2007, Kamień Pomorski. Wyd. Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, s. 2.

4. RYNEK PRACY

4.1. Aktywność ekonomiczna ludności

W województwie łódzkim, według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności GUS w III kwartale 2014 r. zanotowano 1432 tys. osób aktywnych zawodowo (w tym 54,3% to mężczyźni).²⁶ Odsetek osób aktywnych zawodowo w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (czyli współczynnik aktywności zawodowej) wyniósł 59,1%. Oznacza to, iż niemalże 60% osób (w wieku 15 lat i więcej) pracuje lub aktywnie poszukuje pracy (jest bezrobotna). Województwo łódzkie znalazło się wśród obszarów o najwyższym w Polsce wskaźniku aktywności zawodowej – jedynie w mazowieckim zanotowano większy odsetek osób aktywnych zawodowo.

Liczba osób biernych zawodowo, czyli nie pracujących i nie poszukujących pracy, wyniosła 989 tys. osób. Wśród biernych więcej było kobiet (62,4%).

Wskaźnik zatrudnienia, czyli odsetek ludności w wieku 15 lat i więcej, posiadającej pracę, wyniósł w województwie łódzkim 54,1%. Wskaźnik zatrudnienia mężczyzn przewyższał ten zanotowany dla kobiet (62,4% wobec 46,5%).

Liczba osób nie posiadających pracy, jednakże aktywnie jej poszukujących (czyli bezrobotnych) wyniosła 124 tys. Stopa bezrobocia osiągnęła poziom 8,7% i była nieco wyższa niż przeciętna dla kraju (w Polsce 8,2%).

Przeprowadzony przez GUS w 2011 r. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań daje dodatkowo obraz sytuacji na rynku pracy w powiatach województwa łódzkiego. Podstawowe wskaźniki dotyczące aktywności ekonomicznej ludności na rynku pracy według wyników NSP 2011 w województwie łódzkim kształtowały się następująco²⁷:

- współczynnik aktywności zawodowej: 54,2%,
- wskaźnik zatrudnienia: 47,7%,
- stopa bezrobocia: 11,9%.

Na tym tle można scharakteryzować wskaźniki dla powiatu skierniewickiego i miasta na prawach powiatu Skierniewice. Odsetek aktywnych zawodowo, jak i pracujących w mieście przewyższał ten odnotowany w powiecie ziemskim. Stopa bezrobocia była niemalże taka sama na obu obszarach (i prawie o 2 pp. niższa niż przeciętna w województwie).

■ Tab. 4. Podstawowe dane dotyczące aktywności ekonomicznej ludności według NSP 2011 w województwie łódzkim, powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice

Wyszczególnienie	Województwo	Powiat skierniewicki	Miasto Skierniewice
Aktywni zawodowo	1 148 539	173 710	23 671
pracujący	1 011 636	156 393	21 291
bezrobotni	136 902	17 316	2 380

²⁶ Aktywność ekonomiczna ludności Polski. III kwartał 2014 r. Wyd. Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2015 r., s. 62, 63.

²⁷ Aktywność ekonomiczna ludności w województwie łódzkim. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011, Wyd. Urząd Statystyczny w Łodzi, Łódź 2013 r., s. 63.

Bierni zawodowo	972 430	137 728	16 672
Współczynnik aktywności zawodowej w %	54,2	55,8	58,7
Wskaźnik zatrudnienia w %	47,7	50,2	52,8
Stopa bezrobocia w %	11,9	10,0	10,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

4.2. Pracujący

Pracujący według sektorów własności

Według bieżącej sprawozdawczości GUS, liczba osób pracujących w gospodarce narodowej w Polsce (według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego) wyniosła w 2013 r. 1 391 919,8 tys. osób, natomiast w województwie łódzkim 925,3 tys.²⁸ Struktura zatrudnienia w obu sektorach własności w kraju i województwie była podobna – co piąta osoba pracowała w sektorze publicznym.

■ Tab. 5. Pracujący w gospodarce narodowej w Polsce i województwie łódzkim według sektorów własności w 2013 r. (stan w dniu 31.12)

Wyszczególnienie	Polska		Województwo	
		ogółem = 100		ogółem = 100
Ogółem	13 919 826	100,0	925 303	100,0
sektor publiczny	3 050 534	21,9	186 785	20,2
sektor prywatny	10 869 292	78,1	738 518	79,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według powyżej prezentowanego ujęcia liczby pracujących nie są niestety pokazywane dla powiatów. Informacje o pracujących w powiatach według faktycznego miejsca pracy nie obejmują podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, a także osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, włączone jest natomiast rolnictwo indywidualne. W jednostkach gospodarki narodowej (bez podmiotów mikro) pracowało w Polsce w 2013 r. 1 102 716,6 tys. osób, natomiast w województwie 738,8 tys.²⁹

■ Tab. 6. Pracujący w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób w Polsce, województwie, powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice według sektorów własności w 2013 r.

Wyszczególnienie	Polska	Województwo	Powiat skierniewicki	Miasto Skierniewice
Ogółem	11 027 580	738 806	12 462	12 300

28 | Pracujący w gospodarce narodowej w 2013 r., Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2014 r., s. 38, 39.

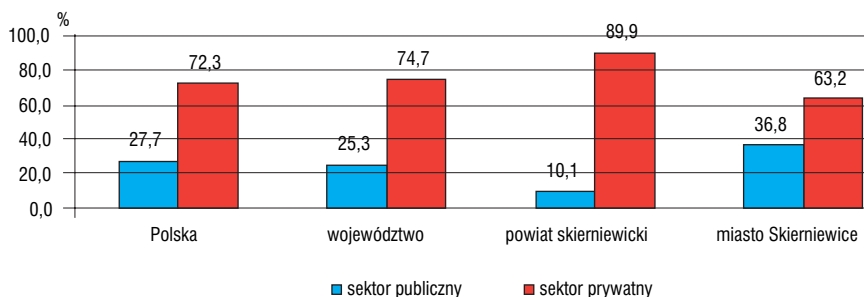
29 | Tamże, Tablice Excel, 2_Tablica powiatowa 2013.

Wyszczególnienie	Polska	Województwo	Powiat skierniewicki	Miasto Skierniewice
sektor publiczny	3 050 534	186 785	1 253	4 522
sektor prywatny	7 977 046	552 021	11 209	7 778
W tym kobiety	5 476 132	372 030	6 158	6 570
sektor publiczny	1 945 896	124 490	871	3 221
sektor prywatny	3 530 236	247 540	5 287	3 349

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Powiat skierniewicki skupia 12,5 tys. pracujących, natomiast miasto – 12,3 tys. Łącznie podmioty miasta i powiatu dają pracę dla 24,8 tys. osób (w tym 51,4% to kobiety).

■ Rys. 15. Struktura pracujących w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób według sektorów własności w Polsce, województwie łódzkim, powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice według sektorów własności w 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W Polsce i w województwie co czwarta osoba pracuje w sektorze publicznym. Proporcje w powiatach są jednak odmienne. W powiecie skierniewickim zaledwie 10% osób znalazło zatrudnienie w podmiotach publicznych (wynika to zapewne w dużym stopniu z faktu, iż większość podmiotów publicznych ma swoje siedziby na terenie miasta). Potwierdza to struktura zatrudnienia według sektorów własności w powiecie miasto Skierniewice – tu niemalże 37% osób pracowało w 2013 r. w sektorze publicznym. Ponad 71% zatrudnionych w sektorze publicznym w mieście to kobiety (w powiecie ok. 70%, w województwie – 67%, a w Polsce – 64%).

Pracujący według sektorów ekonomicznych

Charakterystyka pracujących według grup sekcji PKD pozwala na określenie struktury zatrudnienia według sektorów ekonomicznych w analizowanych powiatach (w podmiotach zatrudniających ponad 9 osób). W powiecie ziemskim zaobserwować można wyższy niż w mieście odsetek zatrudnionych w sektorze rolniczym – jednak wynika to z funkcji pełnionych przez miasto i pozostałe tereny. Biorąc pod uwagę odsetek zatrudnionych w sektorze rolniczym w województwie zaobserwować można, iż powiat skierniewicki znacznie odbiega od przeciętnej. Średnio w łódzkim co czwarta osoba zatrudniona jest w sektorze rolniczym, natomiast w skierniewickim to aż 71%. Odsetek pracujących w sektorze rolniczym w skierniewickim jest najwyższy ze wszystkich powiatów ziemskich województwa łódzkiego.

■ Tab. 7. Pracujący w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice według grup sekcji PKD w 2013 r.

Wyszczególnienie	Powiat skierniewicki	Miasto Skierniewice
Ogółem	12 462	12 300
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	8 818	673
przemysł* i budownictwo	1 475	4 331
handel; naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja	908	1 947
działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości	83	451
pozostałe usługi	1 178	4 898

* – pod pojęciem „przemysł” rozumie się sekcje: Górnictwo i wydobywanie; Przetwórstwo przemysłowe; Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę; Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja.

Źródło: *opracowanie własne na podstawie danych GUS.*

W sektorze przemysłowym (skupiającym przemysł i budownictwo) pracowało w 2013 r. w powiecie 11,8% wszystkich zatrudnionych, natomiast w sektorze usługowym – 17,4%. W mieście Skierniewice odsetek pracujących w sektorze przemysłowym wyniósł 35,2%, natomiast w usługowym – 59,3%.

4.3. Bezrobocie

Liczba bezrobotnych

Na koniec grudnia 2014 r. w województwie łódzkim w powiatowych urządach pracy zarejestrowanych było 126,2 tys. osób bezrobotnych. W powiecie skierniewickim było to 1,1 tys., a w mieście Skierniewice – 1,8 tys.³⁰

30| *Bezrobotni oraz stopa bezrobocia wg województw, podregionów i powiatów - stan w końcu grud-*

■ Tab. 8. Bezrobotni zarejestrowani i stopa bezrobocia w województwie łódzkim, powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w 2014 r. (stan w dniu 31.12)

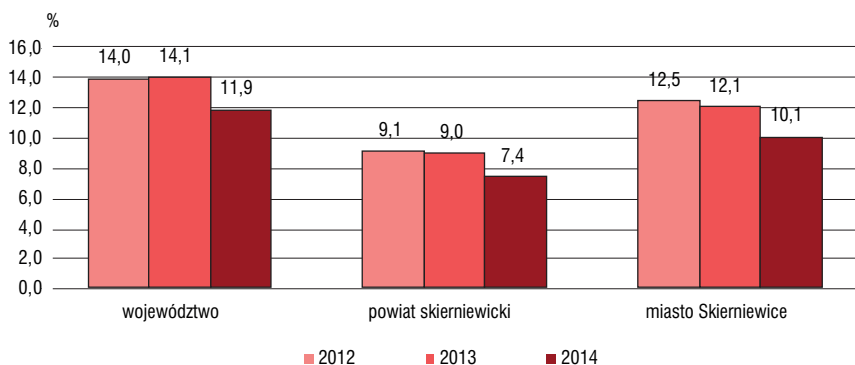
Wyszczególnienie	Województwo	Powiat skierniewicki	Miasto Skierniewice
Bezrobotni	126 157	1 133	1 844
z prawem do zasiłku	16 012	166	267
bez prawa do zasiłku	110 145	967	1 577
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	11,9	7,4	10,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach.

Prawo do zasiłku przysługiwało jedynie 12,7% bezrobotnym w województwie. W powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice odsetek ten był wyższy – odpowiednio 14,7% i 14,5%.

Podstawowym miernikiem rozmiarów bezrobocia rejestrowanego jest stopa bezrobocia, odzwierciedlająca udział zarejestrowanych bezrobotnych w cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. W 2014 r. stopa bezrobocia rejestrowanego zarówno w województwie, jak i obu powiatach, była niższa niż w poprzednich latach.

■ Rys. 16. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie łódzkim, powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w latach 2012–2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Miasto Skierniewice zamieszkiwane było przez większą liczbę ludności niż powiat, stąd większa w nim liczba osób bezrobotnych niż w powiecie. Stopa bezrobocia również była wyższa w mieście niż w powiecie, i to we wszystkich latach badanego okresu. Może to wskazywać na

nia 2014 r., Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2015 r., www.stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/bezrobotni-oraz-stopa-bezrobocia-wg-wojewodztw-podregionow-i-powiatow-stan-w-koncu-grudnia-2014-r-,2,28.html, pobrano 13.03.2015 r.

większe trudności w znalezieniu pracy na terenie miasta. Stopa bezrobocia w mieście i powiecie była niższa od przeciętnej w województwie.

Struktura bezrobocia

Struktura bezrobotnych według płci w latach 2012–2014 nie uległa znacznym zmianom – zarówno w województwie, w powiecie skierniewickim, jak i mieście Skierniewice. W województwie liczba bezrobotnych mężczyzn przewyższała liczbę kobiet. W powiecie skierniewickim zjawisko było takie same, nieco większa była tylko różnica między obiema płciami. Natomiast w mieście zauważalna była nadwyżka bezrobotnych kobiet – w 2012 i 2013 r. nieznaczna, a w 2014 r. dochodząca do 4,3 pp.

■ Tab. 9. Bezrobotni zarejestrowani według płci w województwie łódzkim, powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w latach 2012–2014 (stan w dniu 31.12)

Wyszczególnienie	Ogółem			W odsetkach		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Województwo	151 036	151 626	126 157	100,0	100,0	100,0
mężczyźni	76 171	77 663	64 143	50,4	51,2	50,8
kobiety	74 865	73 963	62 014	49,6	48,8	49,2
Powiat skierniewicki	1 420	1 397	1 133	100,0	100,0	100,0
mężczyźni	725	703	601	51,1	50,3	53,0
kobiety	695	694	532	48,9	49,7	47,0
Miasto Skierniewice	2 371	2 253	1 844	100,0	100,0	100,0
mężczyźni	1 165	1 118	843	49,1	49,6	45,7
kobiety	1 206	1 135	1 001	50,9	50,4	54,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach.

Charakterystyka bezrobotnych według grup wieku pokazuje, iż zarówno w województwie, jak i w powiecie i mieście, w 2014 r. najwięcej osób bez pracy posiadało 25–34 lata. Kolejną dużą grupą bezrobotnych były osoby w wieku 35–44 – ale tylko w województwie i w Skierniewicach. W powiecie skierniewickim była to grupa wiekowa 18–24.

W analizowanym okresie w województwie zauważalny jest nieznaczny spadek odsetka bezrobotnych z dwóch najniższych grup wiekowych oraz osób w wieku 45–54 lata. Widoczny jest jednocześnie nieznaczny przyrost odsetka bezrobotnych w wieku 35–44 lata i całkiem spory wzrost odsetka bezrobotnych po 55 roku życia.

■ Tab. 10. Bezrobotni zarejestrowani według grup wieku w województwie łódzkim, powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w latach 2012–2014 (stan w dniu 31.12)

Wyszczególnienie	Ogółem			W odsetkach		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Województwo	151 036	151 626	126 157	100,0	100,0	100,0
18-24	26 197	24 526	18 084	17,3	16,2	14,3
25-34	41 505	40 335	32 639	27,5	26,6	25,9
35-44	30 364	31 932	27 544	20,1	21,1	21,8
45-54	30 395	29 872	24 547	20,1	19,7	19,5
55 i więcej	22 575	24 961	23 343	14,9	16,5	18,5
Powiat skierniewicki	1 420	1 397	1 133	100,0	100,0	100,0
18-24	422	384	279	29,7	27,5	24,6
25-34	416	419	335	29,3	30,0	29,6
35-44	232	224	181	16,3	16,0	16,0
45-54	198	221	183	13,9	15,8	16,2
55 i więcej	152	149	155	10,7	10,7	13,7
Miasto Skierniewice	2 371	2 253	1 844	100,0	100,0	100,0
18-24	353	314	257	14,9	13,9	13,9
25-34	733	684	536	30,9	30,4	29,1
35-44	453	429	387	19,1	19,0	21,0
45-54	451	412	321	19,0	18,3	17,4
55 i więcej	381	414	343	16,1	18,4	18,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach.

Podobne tendencje zachodziły w badanym okresie w mieście Skierniewice. W powiecie skierniewickim zanotowano wyraźny spadek odsetka bezrobotnych najmłodszych, odsetek bezrobotnych z grup wiekowych 25–34, 35–44 nieznacznie się obniżył, natomiast przyrost zanotowano w dwóch grupach najstarszych.

Struktura bezrobocia wśród osób do 30 roku życia

Bezrobocie ludzi młodych jest jednym z najtrudniejszych zjawisk występujących na rynku pracy. Im szczególnie trudno znaleźć pracę, bo nie mają doświadczenia zawodowego ani stażu pracy. A ukończona szkoła nie zawsze jest gwarancją nabycia umiejętności i kwalifikacji.

W 2014 r. według stanu na koniec roku w powiecie skierniewickim w rejestrze bezrobotnych widniały 481 osoby do 30 roku życia, a 536 osób w mieście Skierniewice. Bezrobotni młodzi stanowili 42,5% ogólnej grupy bezrobotnych w powiecie i 29,1% w mieście. Na obu obszarach od 2012 r. ich odsetek zmniejsza się (wyraźniejszy spadek widoczny jest w powiecie).

■ Tab. 11. Bezrobotni zarejestrowani według gmin i do 30 roku życia w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w latach 2012–2014 (stan w dniu 31.12)

Wyszczególnienie	Ogółem			Bezrobotni do 30 roku życia			% bezrobotnych do 30 roku życia		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Powiat skierniewicki	1 420	1 397	1 133	681	639	481	48,0	45,7	42,5
Bolimów	127	132	104	56	53	46	44,1	40,2	44,2
Głuchów	144	132	120	80	62	57	55,6	47,0	47,5
Godzianów	110	82	50	58	46	26	52,7	56,1	52,0
Kowiesy	97	97	93	56	54	44	57,7	55,7	47,3
Lipce Reymontowskie	118	106	82	70	58	36	59,3	54,7	43,9
Maków	247	234	210	103	103	92	41,7	44,0	43,8
Nowy Kawęczyn	126	127	118	53	56	43	42,1	44,1	36,4
Skierniewice	337	381	277	136	148	102	40,4	38,8	36,8
Słupia	114	106	79	69	59	35	60,5	55,7	44,3
Miasto Skierniewice	2 371	2 253	1 844	753	693	536	31,8	30,8	29,1

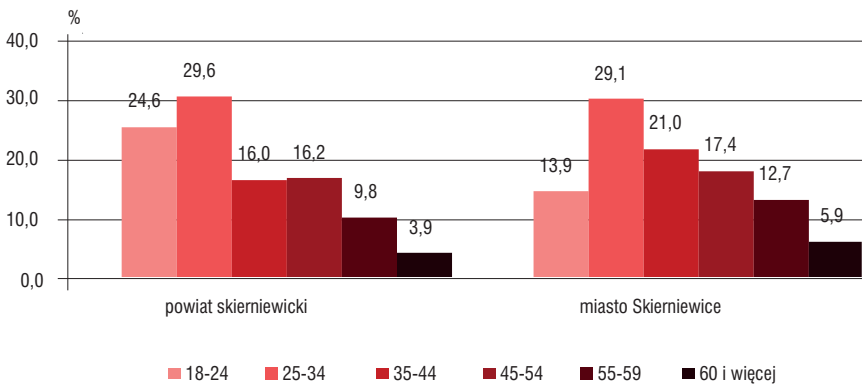
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach.

Bezrobotni młodzi stanowili w 2014 r. ponad połowę ogólnej populacji bezrobotnych w gminie Godzianów (jeszcze rok wcześniej ponad połowę młodych bezrobotnych zanotowano w czterech gminach). Obszarami o najniższym odsetku bezrobotnych do 30 roku życia były gminy Nowy Kawęczyn i Skierniewice.

Charakterystyka bezrobotnych

Jak wspomniano wcześniej, w strukturze bezrobotnych według grup wieku zarówno w powiecie skierniewickim, jak i w mieście Skierniewice na koniec 2014 r. przeważały osoby w wieku 25–34 lata. W powiecie, inaczej niż w mieście, drugą pod względem wielkości grupą byli bezrobotni w wieku 18–24 lata. Być może wynika to z faktu, iż w mieście więcej osób w tym wieku kontynuowało naukę. W grupach wiekowych po 35 roku życia odsetek bezrobotnych w mieście był wyższy niż w powiecie.

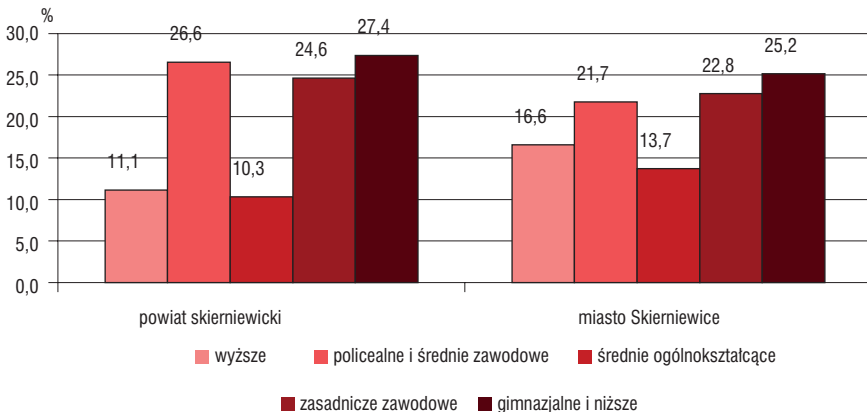
■ Rys. 17. Bezrobotni zarejestrowani według grup wieku w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w 2014 r. (stan w dniu 31.12)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach.

W mieście zanotowano wyższy odsetek osób z wykształceniem wyższym niż w powiecie. Związane jest to z większą liczbą szkół kształcących na poziomie wyższym, więc rynek pracy miasta jest bardziej nasycony, jeśli chodzi o taki poziom wykształcenia. Większy był też odsetek bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

■ Rys. 18. Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w 2014 r. (stan w dniu 31.12)

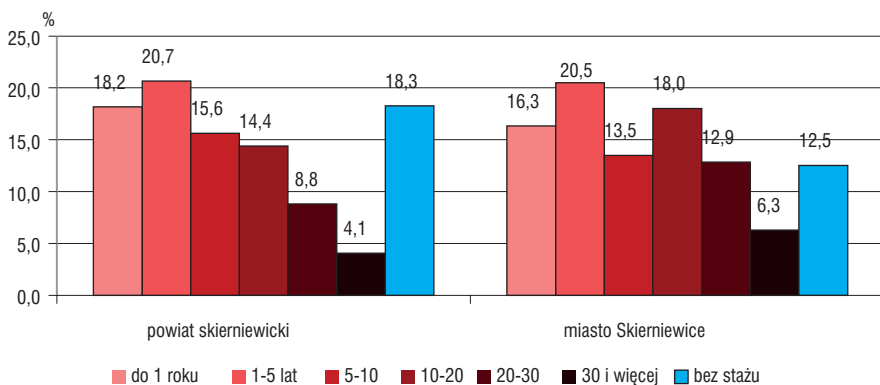

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach.

Zarówno w mieście, jak i w powiecie, największą grupę bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym. Na drugim miejscu pod względem wielkości w powiecie była grupa osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym, natomiast w mieście – z zasadniczym zawodowym.

Osoby, które nie posiadają żadnego stażu pracy, są w trudniejszej sytuacji na rynku pracy niż pozostali. Jednak zauważyć można, iż w powiecie skierniewickim równie dużą grupę stanowiły osoby ze stażem do 1 roku, a większą – ze stażem 1-5 lat. W mieście staż pracy aż tak bardzo nie wpływał na możliwości znalezienia pracy (odsetek bezrobotnych w większości grup był wyższy niż ten dla osób bez stażu pracy). Osoby bezrobotne z najdłuższym stażem pracy stanowiły niewielki odsetek populacji bezrobotnych, i to zarówno w powiecie, jak i w mieście – im najłatwiej było znaleźć pracę.

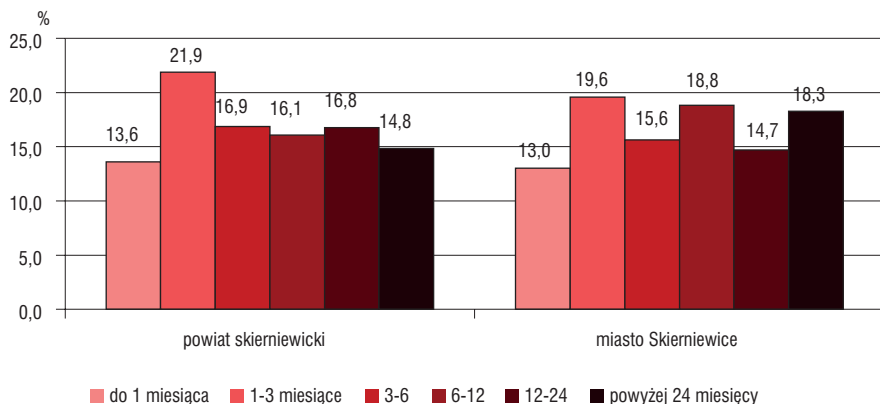
■ Rys. 19. Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w 2014 r. (stan w dniu 31.12)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach.

Również czas pozostawania bez pracy tak bardzo nie różnicował zbiorowości bezrobotnych w powiecie i w mieście, nie był też wyznacznikiem trudności na rynku pracy. Nieco więcej zanotowano bezrobotnych pozostających bez pracy 1–3 miesiące, a w mieście także 6–12 i powyżej 24 miesięcy.

■ Rys. 20. Bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w 2014 r. (stan w dniu 31.12)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach.

Niepokojącym zjawiskiem jest stosunkowo duży odsetek osób pozostających bez pracy najdłużej – 12-24 miesiące i powyżej 24 miesięcy. Im dłużej pozostają oni bez pracy, tym trudniej powrócić im na rynek pracy.

Charakterystyka bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Ustawa z dnia 14 marca 2014 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz niektórych innych ustaw, w artykuie 49 wyszczególnia grupy osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy (nieco zmienione w stosunku do poprzedniej wersji ustawy).³¹ W szczególnej sytuacji na rynku pracy są bezrobotni do 30 roku życia, bezrobotni długotrwale, bezrobotni powyżej 50 roku życia, bezrobotni korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej, bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia oraz bezrobotni niepełnosprawni. Osobom z tych grup trudniej jest znaleźć pracę, jak i zachować ją. W niniejszym opracowaniu szczególna uwaga zostanie zwrócona na osoby długotrwale bezrobotne, po 50 roku życia i osoby niepełnosprawne (osobom do 30 roku życia, o których była mowa wcześniej przy strukturze bezrobotnych według grup wieku został poświęcony odrębny Raport).

31| Ustawa z dnia 14 marca 2014 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. 2014 poz. 598, Art. 49.

■ Tab. 12. Bezrobotni długotrwanie, po 50 roku życia i niepełnosprawni według płci, wieku, gminy, wykształcenia, stażu pracy, czasu pozostawania bez pracy, doświadczenia zawodowego i kwalifikacji w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w 2014 r. (stan w dn. 31.12)

Wyszczególnienie	Długotrwanie bezrobotni		Powyżej 50 roku życia		Niepełnosprawni	
	powiat	miasto	powiat	miasto	powiat	miasto
Ogółem	522	942	271	526	72	206
mężczyźni	265	408	181	301	40	103
kobiety	257	534	90	225	32	103
Według wieku						
18-24 lata	79	76	x	x	4	4
25-34	159	278	x	x	7	28
35-44	91	209	x	x	10	34
45-54	100	183	x	x	31	50
55-59	60	128	x	x	15	58
60 i więcej	33	68	x	x	5	32
Według gminy						
Bolimów	40	x	23	x	8	x
Głuchów	53	x	25	x	7	x
Godzianów	17	x	10	x	5	x
Kowiesy	41	x	18	x	4	x
Lipce Reymontowskie	42	x	16	x	4	x
Maków	88	x	56	x	14	x
Nowy Kawęczyn	56	x	32	x	7	x
Skierniewice	145	x	72	x	19	x
Słupia	40	x	19	x	4	x
Według poziomu wykształcenia						
wyższe	46	140	4	35	1	12
policjalne i średnie zawodowe	125	183	42	122	16	43
średnie ogólnokształcące	43	115	7	34	4	16
zasadnicze zawodowe	143	240	99	178	27	65
gimnazjalne i niższe	165	264	119	157	24	70
Według stażu pracy						
do 1 roku	99	166	8	17	6	24
1-5 lat	102	189	19	28	11	30

Wyszczególnienie	Długotrwale bezrobotni		Powyżej 50 roku życia		Niepełnosprawni	
	powiat	miasto	powiat	miasto	powiat	miasto
5-10	76	137	27	35	14	13
10-20	94	180	78	133	15	52
20-30	50	113	77	182	14	47
30 i więcej	15	50	44	114	6	25
bez stażu	86	107	18	17	6	15
Według czasu pozostawania bez pracy						
do 1 miesiąca	35	59	28	60	6	28
1-3 miesiące	32	77	50	76	18	27
3-6	39	76	36	80	8	31
6-12	62	131	42	95	12	28
12-24	189	270	56	83	18	36
powyżej 24 miesięcy	165	329	59	132	10	56
Bez doświadczenia zawodowego	151	193	21	21	10	22
Bez kwalifikacji zawodowych	154	262	97	121	25	53

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach.

Osoby długotrwale bezrobotne

W powiecie skierniewickim na koniec 2014 r. zarejestrowane były 522 osoby bezrobotne długotrwale. Było to 46,1% ogólnej liczby bezrobotnych. W mieście Skierniewice odsetek ten był jeszcze wyższy – 51,1%. Jest to niepokojące zjawisko. Długotrwale bezrobocie ma bowiem tendencję do utrwalania się. Osoby długo pozostające bez pracy tracą swoje umiejętności, czują się odrzucone i nierzadko ulegają zjawiskom patologicznym.

Niemalże co trzecia osoba długotrwale bezrobotna w powiecie i w mieście miała 25–34 lata. Wśród długotrwale bezrobotnych największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym. Stosunkowo najwięcej bezrobotnych długotrwale posiadało 1–5 lat stażu pracy.

W powiecie skierniewickim największy odsetek bezrobotnych długotrwale zamieszkiwało gminy Skierniewice, Lipce i Słupia. Najniższy udział bezrobotnych długotrwale zanotowano w gminach Godzianów, Bolimów i Maków.

Niemalże 30% długotrwale bezrobotnych w powiecie nie miało doświadczenia zawodowego i tyle samo – kwalifikacji zawodowych. W mieście zanotowano ok. 20% długotrwale bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego i ok. 28% bez kwalifikacji zawodowych.

Osoby bezrobotne po 50 roku życia

Bezrobotni, którzy ukończyli więcej niż 50 lat stanowili 23,9% bezrobotnych w powiecie skierniewickim i 28,5% bezrobotnych w mieście Skierniewice. W powiecie ok. 67% bezrobotnych po 50 roku życia stanowili mężczyźni, w mieście – 57%. Bezrobotni z analizowanej grupy wiekowej to w większości osoby najmniej wykształcone – z wykształceniem zasadniczym zawodowym, gimnazjalnym i niższym. Osoby bezrobotne po 50 roku to często osoby z długim stażem pracy. Duży staż pracy nie uchronił ich jednak przed bezrobociem.

Rynek pracy w powiecie jest trudniejszy dla osób po 50 roku życia. Co piąta osoba pozostaje bez pracy powyżej 24 miesięcy, co piąta – 12–24 miesiące i niemalże co piąta – 1–5 miesięcy. W mieście co czwarta osoba była bez pracy powyżej 24 miesięcy, a prawie co piąta – 6–12 miesięcy.

W gminach powiatu skierniewickiego odsetek bezrobotnych po 50 roku życia kształtował się od ok. 19% w Kowiesach i Lipcach Reymontowskich do ok. 27% w Makowie i Nowym Kawęczynie.

Doświadczenia zawodowe nie posiadało ok. 8% osób bezrobotnych po 50 roku życia w powiecie, a kwalifikacji zawodowych – ok. 36%. W mieście odsetek osób bez doświadczenia zawodowego był połowę niższy niż w powiecie. Bez kwalifikacji zawodowych pozostawało ok. 23% najstarszych bezrobotnych.

Niepełnosprawni

Osoby niepełnosprawne w powiecie skierniewickim stanowią 6,4% populacji osób bez pracy, natomiast w Skierniewicach – 11,2%. Taka różnica może z jednej strony wynikać z faktu, iż rynek pracy w mieście jest na tyle nasycony, iż wszystkim trudniej znaleźć pracę, zwłaszcza osobom niepełnosprawnym. Z drugiej strony w mieście bezrobotni mogą częściej być aktywni, stąd częściej rejestrują się w Powiatowym Urzędzie Pracy.

Wśród bezrobotnych niepełnosprawnych w powiecie nieco więcej jest mężczyzn, natomiast w mieście struktura płci jest równa. Ponad 43% niepełnosprawnych bez pracy w powiecie to osoby w wieku 45–54 lata. W mieście największy odsetek stanowią 55–59-latkowie (ponad 28%). Podobnie jak w przypadku innych grup osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy, niepełnosprawni najmniej wykształceni przeważają w strukturze wiekowej niepełnosprawnych bez pracy, a dłuższy staż pracy nie jest okolicznością pomagającą uchronić się przed bezrobociem. Ok. 39% osób niepełnosprawnych bezrobotnych w powiecie pozostawało bez pracy więcej niż 12 miesięcy, natomiast w mieście to ok. 45%.

Terytorialna charakterystyka bezrobocia osób niepełnosprawnych wykazuje gminy, w których odsetek niepełnosprawnych bez pracy jest niższy niż 5% (Kowiesy i Lipce Reymontowskie). Najwyższy odsetek niepełnosprawnych bez pracy zanotowano w gminie Godzianów (10%).

W powiecie skierniewickim ok. 14% niepełnosprawnych bezrobotnych nie posiadało doświadczenia zawodowego, a co trzeci nie miał żadnych kwalifikacji zawodowych. W mieście odsetki te były niższe – doświadczenia zawodowego nie miało ok. 11% niepełnosprawnych bezrobotnych, natomiast kwalifikacji zawodowych ok. 26%.

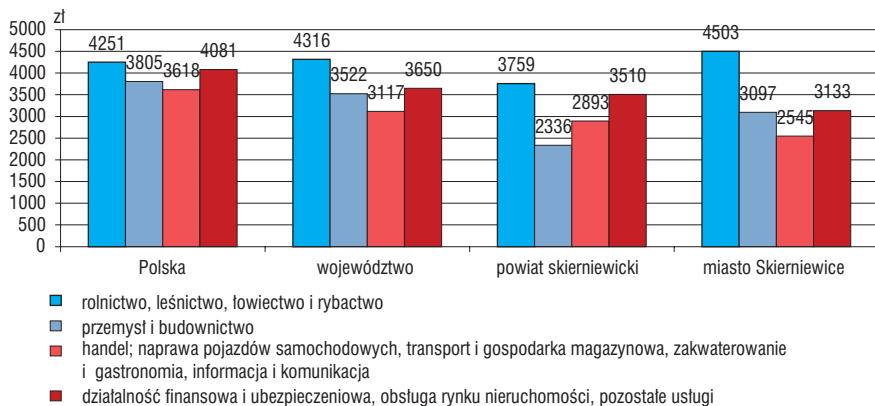
4.4. Wynagrodzenia

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej w 2013 r. w województwie łódzkim wyniosło 3315,58 zł i stanowiło 90,6% wartości średniej dla kraju. Analiza wynagrodzeń według sekcji PKD pokazała, iż w większości sekcji wynagrodzenia były niższe niż w kraju (największa różnica zauważalna była w przypadku działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej, informacji i komunikacji oraz działalności finansowej i ubezpieczeniowej). Wyższe wynagrodzenie niż w kraju zanotowano w przypadku sekcji: opieka zdrowotna i pomoc społeczna oraz rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

Na poziomie powiatów dostępne są dane dla podmiotów zatrudniających powyżej 9 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie skierniewickim w 2013 r. wyniosło 2964,68 zł (było niższe od tego w województwie o 546 zł), natomiast w mieście 3082,48 zł (było niższe od poziomu wojewódzkiego o 428 zł).

W sektorze rolniczym w powiecie skierniewickim wynagrodzenia były niższe niż w województwie, natomiast w mieście – wyższe. Różnica ta wynika w dużej mierze z innego charakteru działalności rolniczej w miastach i na wsi.

■ Rys. 21. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto według rodzaju działalności w podmiotach zatrudniających ponad 9 osób w Polsce, województwie łódzkim, powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zarówno w powiecie, jak i w mieście przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przemysłowym odbiegało znacznie od tego, co zanotowano w województwie – w mieście było niższe o 425 zł, natomiast w powiecie aż o 1186 zł. Z kolei w powiecie mniejsza była różnica jeśli chodzi o usługi – tu pracownicy podmiotów zajmujących się usługami z zakresu handlu i naprawy pojazdów samochodowych, transportu i gospodarki magazynowej, zakwaterowania i gastronomii, informacji i komunikacji zarabiali o 224 zł mniej niż w województwie, a pra-

cownicy firm o działalności finansowej i ubezpieczeniowej, związanej z obsługą rynku nieruchomości i zajmujących się pozostałymi usługami – o 139 zł (w mieście odpowiednio o 572 zł i 516 zł mniej niż w województwie).

5. ZAWODY DEFICYTOWE ORAZ NADWYŻKOWE W POWIECIE SKIERNIEWICKIM I MIEŚCIE SKIERNIEWICE

Bezrobotni według posiadanego zawodu

Analiza liczby bezrobotnych według zawodów pokazała, przedstawiciele których zawodów było najwięcej na koniec 2014 r. To, że występowali na koniec roku w rejestrach PUP oznacza, że popyt na takiego rodzaju zawody był niewystarczający, bądź ich umiejętności i kwalifikacje różniły się od tych, których potrzebowali pracodawcy.

W powiecie skierniewickim wśród bezrobotnych dominowały osoby nie posiadające zawodu (205). Wyróżniono następujące zawody, generujące największą liczbę bezrobotnych: sprzedawca (60 osób), robotnik budowlany (43), pakowacz (33), robotnik gospodarczy (31), ślusarz (27), sprzątaczką biurową (21), pozostali operatorzy stacjonarnych maszyn i urządzeń gdzie indziej niesklasyfikowani (16), technik ekonomista (15), pomocniczy robotnik polowy (15), technik mechanik, szwaczka (po 13), technik budownictwa, kucharz, fryzjer, cukiernik (po 12), monter instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody, mechanik pojazdów samochodowych, robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym (po 11), mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych, krawiec (po 10).

W mieście Skierniewice również w strukturze według zawodów przeważali bezrobotni bez zawodu (273 osoby). Zawody z największą liczbą bezrobotnych to: sprzedawca (155), pakowacz (66), robotnik budowlany (55), robotnik gospodarczy (37), pozostali operatorzy stacjonarnych maszyn i urządzeń gdzie indziej niesklasyfikowani (30), murarz (29), sprzątaczką biurową (28), pozostali pracownicy obsługi biurowej (27), ślusarz (23), technik ekonomista, technik prac biurowych, kierowca samochodu ciężarowego (po 20), magazynier, cukiernik, krawiec, szwaczka (po 17), księgowy (16), kucharz, robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym (po 15), pedagog, technik budownictwa, monter instalacji i urządzeń sanitarnych, mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych (po 14), socjolog (13), technik mechanik, przedstawiciel handlowy, zbrojarz, stolarz (po 12 osób).

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych

Miarą zapotrzebowania na dany zawód jest wskaźnik intensywności nadwyżki/ deficytu zawodu, czyli iloraz średniej miesięcznej liczby zgłoszonych ofert pracy dla osób posiadających dany zawód i średniej miesięcznej liczby zarejestrowanych bezrobotnych wykwalifikowanych w tym zawodzie. Im wskaźnik jest wyższy (wyższy niż 1,1), tym zawód, do którego się on odnosi, jest bardziej deficytowy (ofert pracy jest więcej niż osób chętnych do pracy). Sytuacja, w której istnieją oferty pracy, ale brak jest bezrobotnych, oznaczana jest „max” – wskaźnik przyjmuje maksymalną możliwą wartość. Im wskaźnik jest niższy (niższy niż 0,9) – tym istnieje większa nadwyżka (więcej jest zarejestrowanych bezrobotnych, posiadających dany zawód niż ofert pra-

cy do nich skierowanych). Pozostałe zawody nazywane są zrównoważonymi – zapotrzebowanie na pracowników jest bliskie liczbie bezrobotnych posiadających określony zawód.

W 2014 r. w powiecie skierniewickim **zawodami deficytowymi** (poszukiwanymi przez pracodawców) były m.in.: pozostałe pomoce i sprzętaczki biurowe, hotelowe i podobne, lakiernik proszkowy, sprzedawca w branży przemysłowej, rozbieracz – wykrawacz, pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle, brukarz, nauczyciel matematyki, specjalista do spraw sprzedaży, sprzedawca w stacji paliw, lakiernik samochodowy, pozostali piekarze, cukiernicy i pokrewni. Sytuacja, w której pracodawcy poszukiwali pracowników, ale brak było zarejestrowanych bezrobotnych dotyczyła m.in. zawodów: operator maszyn introligatorskich, pozostali spawacze i pokrewni, pozostali masarze, robotnicy w przetwórstwie ryb i pokrewni, kierownik budowy, portier, lakiernik wyrobów drzewnych, szlifierz metali, tartacznik, kaletnik oraz pozostali operatorzy urządzeń do obróbki drewna. Z kolei zawodami o największym stopniu **nadwyżki** były: pakowacz, technik budownictwa, technik mechanik, technik ekonomista, socjolog, piekarz, ekonomista, specjalista administracji publicznej, kucharz małej gastronomii, krawiec, stolarz oraz technik ogrodnik.

W mieście na prawach powiatu Skierniewice **zawodami deficytowymi** były m.in.: pozostali piekarze, cukiernicy i pokrewni, agent ubezpieczeniowy, operator maszyn introligatorskich, pozostali listonosze i pokrewni, pracownik przygotowujący posiłki typu fast food, pozostali spawacze i pokrewni, wulkanizator, pozostali pracownicy przy pracach prostych gdzie indziej niesklasyfikowani, sprzedawca w branży spożywczej, murarz – tynkarz, malarz konstrukcji i wyrobów metalowych. Sytuacja, w której pracodawcy poszukiwali pracowników, ale brak było zarejestrowanych bezrobotnych dotyczyła m.in. zawodów: monter izolacji budowlanych, operator sprzętu ciężkiego, pozostali operatorzy urządzeń do produkcji wyrobów szklanych i ceramicznych, rejestratorka medyczna czy operator zgrzewarek. **Zawody nadwyżkowe**, w przypadku których więcej było bezrobotnych niż ofert pracy, to m.in.: pozostali operatorzy stacjonarnych maszyn i urządzeń gdzie indziej niesklasyfikowani, technik ekonomista, operator zautomatyzowanej i zrobotyzowanej linii produkcyjnej w przemyśle elektromaszynowym, technik mechanik, ekonomista, mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych, socjolog, pozostali kierownicy do spraw innych typów usług gdzie indziej niesklasyfikowani, malarz budowlany, technik budownictwa, specjalista do spraw marketingu i handlu czy pozostali specjaliści do spraw zarządzania i organizacji.

6. OFERTY PRACY

6.1. Oferty pracy subsydiowane i niesubsydiowane

W ciągu 2014 roku do Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach zgłoszono 425 ofert pracy z obszaru powiatu skierniewickiego i 1416 z terenu miasta Skierniewice. Część z ofert było subsydiowanych – tzn. finansowanych ze środków publicznych (Funduszu Pracy, Europejskiego Funduszu Społecznego, PFRON). W powiecie były to 203 oferty (47,8% wszystkich ofert), a w mieście 507 ofert (35,8%).

W powiecie skierniewickim w ciągu roku najwięcej ofert zgłoszono dla zawodów: robotnik budowlany (37 ofert), robotnik gospodarczy (29), pomocniczy robotnik polowy (26), sprze-

dawca (22), brukarz (17), pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle (15), cukiernik (14), technik prac biurowych (13), szwaczka (11) oraz nauczyciel przedszkola (10). Dla tych samych zawodów subsydiowano największą liczbę ofert (za wyjątkiem ofert dla pozostałych robotników przy pracach prostych w przemyśle – dla nich nie było ofert subsydiowanych). Dla cukierników i nauczycieli przedszkola wszystkie ze zgłoszonych ofert były subsydiowane, dla pozostałych wymienionych powyżej zawodów – tylko część objęto finansowaniem ze środków publicznych.

W mieście Skierniewice w ciągu 2014 r. pracodawcy zgłosili najwięcej ofert pracy dla takich zawodów, jak: sprzedawca (105 ofert), magazynier (94), pakowacz (83), technik prac biurowych (75), robotnik gospodarczy (54), pozostali magazynierzy i pokrewni (49), pozostali piekarze, cukiernicy i pokrewni (41), sprzątaczką biurową (40), robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym (40), robotnik magazynowy (40), pracownik ochrony fizycznej bez licencji (33), robotnik budowlany (31), pracownik przygotowujący posiłki typu fast food (24), ślusarz (23), przedstawiciel handlowy (22), pozostali pracownicy przy pracach prostych gdzie indziej niesklasyfikowani (21). PUP Skierniewice subsydiowaniem najczęściej obejmował zawody: technik prac biurowych (68 ofert), sprzedawca (43), robotnik gospodarczy (39), monter izolacji budowlanych (15), robotnik budowlany (14), brukarz (13), sprzątaczką biurową, kosmetyczka, operator sprzętu ciężkiego (po 10 ofert subsydiowanych).

6.2. Oferty pracy w Mieście Skierniewice i powiecie Skierniewickim według PKD

W ciągu 2014 r. w powiecie skierniewickim najwięcej ofert pracy zaproponowały firmy zajmujące się przetwórstwem przemysłowym – 114 ofert (27% wszystkich ofert), budownictwem oraz handlem hurtowym i detalicznym; naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle – po 88 ofert (po 20%). W tych trzech sekcjach PKD zanotowano również największy przyrost liczby ofert w stosunku do 2012 r.

W mieście Skierniewice dominowały natomiast oferty ze strony podmiotów prowadzących działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierającą – 336 ofert (24% ofert w mieście), związaną z handlem hurtowym i detalicznym; naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 217 ofert (ok. 15%) i przetwórstwem przemysłowym – 208 ofert (ok. 15%). Również w tych trzech sekcjach zanotowano najwyższy przyrost ofert w porównaniu z 2012 r.

■ Tab. 13. Oferty pracy zgłoszone w ciągu roku według rodzaju działalności (PKD) w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w latach 2012–2014

Wyszczególnienie	Powiat skierniewicki			Miasto Skierniewice		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Ogółem	320	395	425	1 056	1 217	1 416
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	13	4	17	38	10	22
Górnictwo i wydobywanie	0	0	0	0	0	0
Przetwórstwo przemysłowe	59	67	114	164	167	208

Wyszczególnienie	Powiat skierniewicki			Miasto Skierniewice		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0	0	0	7	2
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3	8	2	10	7	22
Budownictwo	34	55	88	93	129	123
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	60	81	88	145	265	217
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	2	3	3	53	100	38
Transport i gospodarka magazynowa	3	8	8	71	132	100
Informacja i komunikacja	8	0	1	11	4	9
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1	6	7	28	25	69
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	1	1	4	5	4
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	8	14	12	75	52	71
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	38	59	25	211	116	336
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	60	56	21	65	85	91
Edukacja	16	27	25	36	36	25
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5	2	5	27	30	49
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5	3	4	11	9	6
Pozostała działalność usługowa	2	1	4	14	38	24
Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	2	0	0	0	0	0
Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0	0	0
Działalność nie zidentyfikowana	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach.

Kompleksową informację dotyczącą ofert pracy według rodzajów działalności podmiotów otrzymać można dopiero po zestawieniu liczby ofert z liczbą bezrobotnych (według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy). Różnica między liczbą bezrobotnych a liczbą ofert pracy w powiecie skierniewickim w 2014 r. w poszczególnych sekcjach PKD pokazuje, iż ofert pracy było dużo mniej niż bezrobotnych w podmiotach zajmujących się przetwórstwem przemysłowym, transportem i gospodarką magazynową, handlem hurtowym i detalicznym; naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle oraz działalnością w zakresie usług administrowania i działalnością wspierającą. W żadnej sekcji nie wystąpiła nadwyżka ofert pracy.

Nadwyżkę zanotowano z kolei w mieście Skierniewice w sekcjach administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne oraz działalność finansowa i ubezpieczeniowa. Największy niedobór ofert pracy zaobserwowano w sekcjach budownictwo, przetwórstwo przemysłowe, handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle oraz działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierającą.

7. PLANOWANE INWESTYCJE I ZWOLNIENIA GRUPOWE

7.1. Perspektywy rozwoju lokalnego rynku pracy

W *Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020* perspektyw rozwoju wojewódzkiego rynku pracy upatruje się przede wszystkim w rozwoju działalności przemysłowo-rolniczej. Już teraz odnotowuje się wysoki poziom uprzemysłowienia, istnieje tradycja i specjalizacja przede wszystkim w takich gałęziach przemysłu, jak³²:

- włókiennictwo i przemysł odzieżowy (tkaniny bawełniane, rękawniki, koce, odzież),
- chemiczny (uszczelki gumowe, opakowania z tworzyw sztucznych),
- wytwórstwo materiałów budowlanych (płytki ceramiczne, chemia budowlana, papa, szkło budowlane),
- elektromaszynowy (AGD, przyczepy i naczepy samochodowe, silniki, transformatory),
- rolno-spożywczy (przetwory mleczarskie, owocowo-warzywne i mięsne),
- energetyczny (produkcja energii konwencjonalnej),
- farmaceutyczny,
- meblowy.

Możliwości rozwoju przemysłu rolno-spożywczego w przyszłości wiążą się z istnieniem bogatej bazy surowcowej pochodzącej z produkcji roślinnej i zwierzęcej. Łódzkie jest bowiem znaczącym w kraju producentem warzyw gruntowych, owoców z drzew, mleka i żywca rzeźnego. Z kolei bogactwo zasobów mineralnych i naturalnych pozwala rozwijać tradycyjne gałęzie przemysłu oraz nowe specjalizacje, tj. geotermia czy balneologia (dziedzina medycyny uzdrowiskowej zajmująca się badaniem właściwości leczniczych wód podziemnych i borowin oraz zastosowaniem ich w lecznictwie), co pozwala z kolei na rozwój opieki zdrowotnej. Potencjał rolniczy tkwi natomiast w dostępności dużych zasobów ziemi i obszarów intensywnej produkcji ogrodniczej (sadowniczej, warzywniczej) oraz stosunkowo dużej wydajności.

32| *Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020*. Załącznik do uchwały Nr XXXIII/644/13 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 26 lutego 2013 r., s. 16–22.

Potencjałem rozwojowym województwa jest dynamiczny rozwój funkcji magazynowo-logistycznej, postępująca dywersyfikacja struktury gałęziowo-branżowej, rosnące znaczenie nowoczesnych branż oraz rosnąca rola eksportu w gospodarce regionu i znaczny wzrost poziomu eksportu wyrobów o wyższym stopniu przetworzenia.

Potencjałem rozwojowym rynku pracy w województwie jest także dobre jego położenie transportowe, potencjał badawczo-rozwojowy włókiennictwa, medycyny, branży chemicznej oraz ogrodnictwa. Rozpoznano, iż w województwie istnieje wysoki poziom i dynamika inwestycji sektora publicznego, wysoki poziom przedsiębiorczości, znaczna atrakcyjność Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej dla inwestorów, a także dobry klimat dla przedsiębiorczości.

Szansa na dalszy rozwój rynku pracy jest związana z coraz lepiej wykształconym kapitałem ludzkim, co jest zwłaszcza istotne w czasach coraz szybszego postępu technologicznego i upatrywania w nim przewag konkurencyjnych w regionach.

Wszystkie te elementy mogą być podstawą do budowania różnorodnego i elastycznego rynku pracy, potencjały gospodarcze przekładają się bowiem bezpośrednio na liczbę i jakość dostępnych miejsc pracy, stabilność zatrudnienia oraz w ostatecznym rozrachunku – na jakość życia w regionie.

Na tle potencjałów rozwojowych rynku pracy w województwie, należy umiejscowić potencjały rozwojowe analizowanych powiatów. Perspektywy rozwojowe rynku pracy w powiecie skierniewickim tkwią w większym stopniu w potencjałach charakterystycznych dla przestrzeni wiejskiej (rolnictwo ekologiczne, turystyka), natomiast perspektywy rozwojowe rynku pracy w Skierniewicach powiązane są z funkcjami miejskimi, takimi jak usługi czy przemysł. Potencjału rozwojowego obu obszarów upatruje się w lecznictwie uzdrowiskowym.

W projekcie *Strategii Rozwoju Powiatu Skierniewickiego na lata 2014–2022* zaznaczono, iż głównym celem rozwoju powiatu jest zapewnienie wszystkim mieszkańcom wysokiego poziomu życia poprzez wpływ na rozwój przedsiębiorstw, zapobieganie bezrobociu, tworzenie przyjaznych warunków zamieszkania. Wszystkie te cele są związane bezpośrednio z funkcjonowaniem rynku pracy. Dążąc do poprawy wspomnianych wyżej obszarów, planowane są³³:

- rozwój przedsiębiorczości i wspieranie inteligentnych specjalizacji powiatu i poszczególnych gmin zwłaszcza poprzez inwestycje drogowe, wsparcie lokalnych przedsiębiorstw poprzez spójną promocję lokalnych produktów i usług, wsparcie i promocja produktów opartych na tradycjach regionu i lokalnych specjalizacjach, tworzenie programu nauczania w szkołach ponadgimnazjalnych we współpracy z lokalnymi przedsiębiorstwami, kształcenie ustawiczne osób bezrobotnych, chcących podjąć pracę w nowym zawodzie lub podjąć samodzielną działalność gospodarczą, rozwój infrastruktury informatycznej i zintegrowanych e-usług publicznych;
- poprawa warunków życia mieszkańców poprzez ochronę zdrowia, zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, socjalnego, edukację, sport;
- ochrona środowiska przyrodniczego i przeciwdziałanie zagrożeniom;
- pielęgnowanie kultury i dziedzictwa historycznego powiatu.

33 | Projekt *Strategii Rozwoju Powiatu Skierniewickiego na lata 2014–2022*, www.powiat-skierniewice.pl/downloads.php?cat_id=11&download_id=81, pobrano 13.03.2015 r., s. 101–107.

Realizacja założonych celów ma nastąpić poprzez następujące projekty inwestycyjne, zaplanowane na lata 2014-2022³⁴:

- połączenie terenów marginalizowanych wschodniej części województwa łódzkiego z autostradą A2,
- stworzenie przyjaznej przestrzeni inwestycyjnej między Łodzią a Warszawą poprzez przebudowę układu komunikacyjnego,
- przyjazna e-administracja,
- powiat skierniewicki ratuje zabytki – rewitalizacja budynku Starostwa Powiatowego w Skierniewicach oraz budynku Domu Dziecka w Strobowie,
- stworzenie systemu wspólnej promocji powiatu skierniewickiego i gmin powiatu skierniewickiego,
- stworzenie turystycznego portalu internetowego powiatu,
- wypracowanie systemu wyróżniania i nagradzania produktów lokalnych dla marki powiatu skierniewickiego,
- opracowanie systemu identyfikacji wizualnej markowych produktów turystycznych i kulturowych powiatu.

Zaktualizowana Strategia Rozwoju Miasta Skierniewice na lata 2000–2015 za strategiczny cel rozwoju miasta przyjmuje trwały rozwój społeczno-gospodarczy, wzrost rangi miasta w otoczeniu, wykorzystanie walorów położenia w sąsiedztwie transeuropejskiego korytarza transportowego A2 oraz aglomeracji warszawskiej i łódzkiej, respektowanie wymogów ochrony wartości ekologiczno-kulturowych i zapewnienie ładu przestrzennego miasta.³⁵ Jak widać potencjały, które może w przyszłości wykorzystywać rynek pracy w mieście Skierniewice, opierają się na podobnych filarach co w powiecie skierniewickim.

Uszczegółowieniem misji rozwoju miasta są cztery cele strategiczne³⁶:

1. Stała poprawa warunków zamieszkania, obsługi i wypoczynku mieszkańców oraz stanu bezpieczeństwa publicznego,
2. Tworzenie jak najlepszych warunków dla trwałego rozwoju gospodarczego,
3. Zapewnienie dobrego stanu środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego oraz racjonalne zagospodarowanie przestrzeni,
4. Wzrost rangi miasta w otoczeniu wojewódzkim, krajowym i międzynarodowym.

Realizacja celów strategicznych wiąże się z wykonaniem wielu inwestycji w obszarze edukacji, pomocy społecznej, bezpieczeństwa publicznego, kultury i sztuki, komunikacji miejskiej, drogownictwa, wodociągów i kanalizacji, ciepłownictwa, gospodarki odpadami, zieleni miejskiej i gospodarki gruntami, ochrony zabytków, rekreacji i wypoczynku, budownictwa mieszkaniowego i remontów zasobów komunalnych. Najważniejsze planowane inwestycje to³⁷:

34 | Tamże, s. 107–118.

35 | *Aktualizacja Strategii Rozwoju Miasta Skierniewice na lata 2000–2015*. Uchwała Nr XI/76/11 Rady Miasta Skierniewice Uchwała Nr XI/76/11 Rady Miasta Skierniewice z dnia 27 maja 2011 r., s. 31.

36 | *Ibidem*.

37 | Tamże, s. 56.

- budowa i przebudowa oczyszczalni ścieków,
- budowa stacji uzdatniania wody wraz z siecią wodociągową,
- budowa i rozbudowa kanalizacji sanitarnej,
- budowa i rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej,
- przebudowa istniejącej sieci drogowej, w tym istniejących głównych ciągów, istniejącej sieci drogowej – mostu na rzece Łupi,
- budowa obwodnicy zachodniej,
- budowa obwodnicy wschodniej,
- pozyskanie gruntów pod tereny komunikacyjne,
- dokończenie budowy Domu Pomocy Społecznej,
- rozbudowa i remonty kapitalne szkół oraz szkolnej bazy sportowej,
- budowa budynku komunalnego,
- rewitalizacja terenów powojkowych – dawnych koszar,
- budowa nowej siedziby Urzędu Miasta,
- budowa sztucznego lodowiska.

Scenariusz rozwoju do roku 2020. Miasto Skierniewice dodatkowo podkreśla potencjały rozwojowe miasta, w tym dotyczące obszaru rynku pracy. Wskazuje, iż mocną stroną miasta jest mała odległość od szlaków komunikacyjnych i mała odległość od rynków zbytu dla lokalnej gospodarki. Miasto jest centrum administracyjnym i akademicko-naukowym, położonym w zurbanizowanym obszarze gospodarczym. Posiada rozbudowaną sieć gazową oraz unikalne zasoby geotermalne. Istnieje w nim rozbudowane zaplecze edukacyjne, co daje szczególne zasoby ludzkie i korzystną strukturę wykształcenia społeczności lokalnej. Pozytywnym zjawiskiem jest przewaga imigracji nad emigracją. Występują również liczne inicjatywy społeczne, kulturalne, gospodarcze.³⁸

Perspektywy rozwoju rynku pracy w mieście i powiecie powiązane są z planowanym utworzeniem uzdrowiska w Skierniewicach i gminie Maków. *Ekspertyza w zakresie wpływu utworzenia uzdrowiska w Skierniewicach na lokalny rynek pracy* wskazuje, iż realizacja tego typu inwestycji przyczyniłaby się do zwiększenia liczby miejsc pracy, dochodów mieszkańców, redukcji emigracji, rozwoju turystyki uzdrowiskowej, zdrowotnej, weekendowej i rehabilitacyjnej, a także rolnictwa ekologicznego i agroturystyki. Jednocześnie umożliwiłoby to zachowanie regionalnego charakteru miasta jako ośrodka naukowo-akademickiego i stolicy nauk ogrodniczych, a gminy Maków jako terenu rolniczego.³⁹

38 | *Scenariusz rozwoju do roku 2020. Miasto Skierniewice*, Badanie Strategiczna Mapa Regionu wykonane na zlecenie Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi, Łódź 2010 r., s. 12, 13.

39 | *Ekspertyza w zakresie wpływu utworzenia uzdrowiska w Skierniewicach na lokalny rynek pracy*, Instytut Nauk Społeczno-Ekonomicznych na zlecenie Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach, Łódź 2012 r., s. 79, 80, 128, 129.

7.2. Zwolnienie grupowe

W ostatnich latach zwolnienia grupowe nie były dotkliwym problemem rynku pracy powiatu skierniewickiego, jednak w mieście zanotowano kilka zwolnień. W okresie 2012–2014 do Powiatowego Urzędu Pracy nie zgłoszono żadnych zwolnień na terenie powiatu skierniewickiego. W grudniu 2013 r. w mieście Skierniewice dokonano jednego zgłoszenia zwolnień grupowych (21 osób) z firmy prywatnej, następnie zwolniono 21 osób. W czerwcu 2014 r. zgłoszono zwolnienie grupowe z firmy prywatnej (71 osób), następnie we wrześniu zwolniono 48 osób i w październiku kolejne 2 osoby. W grudniu dokonano zgłoszenia zwolnienia z firmy prywatnej (43 osoby).

8. BENEFICJENCI POMOCY SPOŁECZNEJ

Zgodnie z obecnie funkcjonującym w Polsce systemem pomocy społecznej prawo do świadczeń w tym systemie przysługuje osobom i rodzinom, które nie są w stanie same pokonać trudne sytuacje życiowe przy wykorzystaniu własnych uprawnień, zasobów i możliwości. W szczególności trudnej sytuacji znajdują się rodziny niepełne, wielodzietne, dotknięte chorobą (niepełnosprawnością), patologiczne. Wspólną cechą tych rodzin jest ograniczona zdolność pokonywania trudności w warunkach wzrostu kosztów utrzymania, spadku realnych dochodów, bezrobocia, konkurencyjności na rynku pracy, niskie wykształcenie lub jego brak, roszczeniowość, znaczne ograniczenia w sferze polityki społecznej. Dlatego też najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej są: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, niepełnosprawność, długotrwała choroba, brak aktywności zawodowej i społecznej lub odizolowanie.

Problemy społeczne nie są cechą pojedynczych osób, ale całych środowisk, rodzin, grup społecznych i takie postrzeganie zjawisk, pozwala na strategiczne rozwiązania społeczne na poziomie lokalnym. Systemowe podejście daje szansę na rozwiązania strukturalne i skuteczne wyłączenie osób z systemu pomocy społecznej w wyniku ich reintegracji zawodowej. Wychodząc naprzeciw tym wyzwaniom w powiecie skierniewickim opracowana została „Strategia rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Skierniewickiego na lata 2009–2015 pod hasłem „Aktywni”, w której sformułowano założenia polityki społecznej powiatu. Na podstawie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej, zidentyfikowano występujące na terenie powiatu problemy społeczne, scharakteryzowano przyczyny trudnej sytuacji życiowej oraz wyznaczono sześć celów strategicznych. W ramach celu strategicznego 1. założono z jednej strony zapewnienie godziwej egzystencji osobom niebędącym w stanie samodzielnie lub przy pomocy najbliższej rodziny właściwie funkcjonować w środowisku społecznym, a z drugiej wspieranie rodzin poprzez opiekę nad dzieckiem i rodziną, wzmocnienie spójności rodzin, pomoc w utrzymaniu naturalnych więzi w jej obrębie, a także doraźne materialne i niematerialne wsparcie. W celu strategicznym 2. skupiono się na wyrównywaniu szans życiowych osób niepełnosprawnych poprzez zwiększenie dostępu do edukacji, pracy, usług i świadczeń, rozbudzenie społecznej świadomości, wspieranie i kreowanie właściwych postaw społecznych wobec niepełnosprawności, rehabilitację i zapobieganie pogłębianiu się niepełnosprawności, a także wyrównywanie

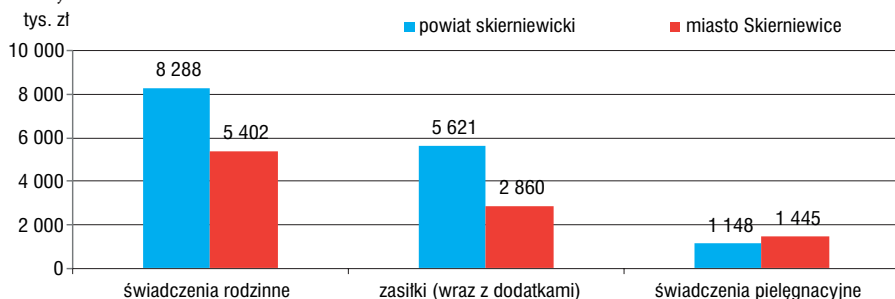
poziomu usług socjalnych, medycznych i innych form wsparcia oraz integrację społeczną. Cel strategiczny 3. poświęcono przeciwdziałaniu patologiom społecznym, w kolejnym wyznaczono działania służące poprawie oferty usług świadczonych osobom starszym poprzez jej wzbogacenie i podniesienie poziomu usług, a w celu strategicznym 5. wskazano przedsięwzięcia, których wdrożenie ma umożliwić osobom z zaburzeniami psychicznymi pełniejszy udział w życiu społecznym. W ramach ostatniego celu strategicznego 6. założono poprawę i rozszerzenie zakresu usług społecznych poprzez zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w rozwiązywaniu problemów społecznych i zaspokajaniu potrzeb mieszkańców powiatu.⁴⁰

Zgodnie z danymi GUS, w 2013 r. ze środowiskowej pomocy społecznej⁴¹ skorzystało 1236 gospodarstw domowych w powiecie skierniewickim i 1178 gospodarstw domowych w mieście Skierniewice. W skład tych gospodarstw wchodziło odpowiednio 3571 osób stanowiących 9,3% mieszkańców powiatu skierniewickiego i 2657 osób stanowiących 5,5% mieszkańców powiatu m. Skierniewice. Dla porównania w województwie z takiej pomocy korzystało 8,2% mieszkańców.

Ze świadczeń rodzinnych na obszarze powiatu skierniewickiego w 2013 r. skorzystało 1463 rodzin, które otrzymały zasiłki rodzinne na 3093 dzieci. Z kolei w powiecie m. Skierniewice w 2013 r. świadczenia rodzinne pobierało 811 rodzin posiadających 1548 dzieci.

W 2013 r. w powiecie skierniewickim i powiecie m. Skierniewice wypłacono łącznie 24764 tys. zł świadczeń (rodzinnych, zasiłków wraz z dodatkami, pielęgnacyjnych), co stanowiło 2,9% świadczeń wypłaconych w województwie. Spośród nich najwięcej wypłacono na świadczenia rodzinne – 55,3%, następnie na zasiłki z dodatkami – 34,2% oraz świadczenia pielęgnacyjne – 10,5%.

■ Rys. 22. Kwoty świadczeń wypłaconych w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice według rodzajów w 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

40| Strategia rozwiązywania problemów społecznych ..., s. 13.

41| Dane o świadczeniach pomocy społecznej prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. Nr 115, poz. 728 z późn. zm.), według której dokonano podziału świadczeń na pieniężne i niepieniężne.

Łącznie na analizowanym terenie na zadania związane z pomocą społeczną z budżetów powiatów wydano 31,7 mln zł, w tym 15,0 mln złotych w powiecie skierniewickim i 16,7 mln w powiecie m. Skierniewice. Wydatki na zadania dot. pomocy społecznej w budżecie powiatu skierniewickiego stanowiły 14,1%, a w budżecie powiatu m. Skierniewice – 8,6%. Na pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej⁴² powiat skierniewicki przeznaczył 0,3 mln zł, a powiat m. Skierniewice 3,7 mln zł. Wydatki te w budżecie powiatu skierniewickiego były o 1,6 pp. mniejsze niż w budżecie powiatu skierniewickiego, gdzie stanowiły 1,9%.

W przeliczeniu na jednego mieszkańca powiatu skierniewickiego, wydatki na pomoc społeczną wynosiły 392,0 zł, a na pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej – 7,5 zł. W powiecie m. Skierniewice wydatki te wynosiły odpowiednio – 343,3 zł oraz 77,0 zł.

W 2013 r. na analizowanym terenie działały m.in. następujące instytucje i placówki świadczące pomoc rodzinie:

- 1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Skierniewicach,
- 2) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bolimowie, Głuchowie, Godzianowie, Kowiesach, Lipcach Reymontowskich, Makowie, Nowym Kawęczynie, Skierniewicach, Słupi,
- 3) Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Skierniewicach,
- 4) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skierniewicach,
- 5) Dom Dziennego Pobytu „Niedziela” w Skierniewicach.

W powiecie skierniewickim działają ponadto następujące organizacje i stowarzyszenia społeczne:

- 1) Polski Komitet Pomocy Społecznej,
- 2) Towarzystwo Uniwersytetów Ludowych,
- 3) Liga Obrony Kraju, Liga Ochrony Przyrody,
- 4) Towarzystwo Przyjaciół Dzieci,
- 5) Ochotnicze Straże Pożarne,
- 6) Towarzystwo Kultury Świeckiej,
- 7) Związek Kombatantów RP i byłych więźniów politycznych,

42) Od roku 2010 (dla pozycji: wydatki ogółem, wydatki majątkowe, wydatki bieżące ogółem, wydatki bieżące na wynagrodzenia, wydatki bieżące na zakup materiałów i usług, dotacje, świadczenia na rzecz osób fizycznych, wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem) dane stanowią sumę wydatków sklasyfikowanych w działach 852 i 853 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz.U. 2010 r. Nr 38, poz.207, z późn. zm.). W roku 2008 i 2009 (dla pozycji: wydatki ogółem, wydatki majątkowe, wydatki bieżące ogółem, wydatki bieżące na wynagrodzenia, wydatki bieżące na zakup materiałów i usług, dotacje, świadczenia na rzecz osób fizycznych, wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem) dane stanowią sumę wydatków sklasyfikowanych w działach 852 i 853 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz.U. 2006 r. Nr 107, poz.726, z późn. zm.). Prezentowane są tylko pojedyncze rozdziały z działów 852 – Pomoc społeczna i 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, które nie dają sumy wydatków ogółem tego działu.

- 8) Ludowe Zespoły Sportowe,
- 9) Koła Gospodyń Wiejskich,
- 10) Szkolny Związek Sportowy Powiatu Skierniewickiego Ziemskiego,
- 11) Lokalna Grupa Działania „Gniazdo”.⁴³

Oprócz ww. stowarzyszeń działają w powiecie organizacje o charakterze lokalnym, takie jak:

- 1) Fundacja im. Władysława St. Reymonta,
- 2) Stowarzyszenie Twórców Ludowych oddział w Łodzi,
- 3) Stowarzyszenie „Wspólna Troska”,
- 4) Stowarzyszenie „Dziecięca Inicjatywa”,
- 5) Stowarzyszenie „Dziecięcy Uśmiech”,
- 6) Stowarzyszenie „Ptasi Raj”,
- 7) Oddział PTTK „Samice”,
- 8) Towarzystwo Przyjaciół Bolimowa,
- 9) Towarzystwo Przyjaciół Lipiec Reymontowskich,
- 10) Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi,
- 11) Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki”.

Niektóre z ww. stowarzyszeń i fundacji mają wpisaną pomoc społeczną w działalność statutową jak np. Polski Komitet Pomocy Społecznej, a niektóre z nich pomagają i wspierają swoich członków oraz biorą czynny udział w akcjach organizowanych na rzecz osób potrzebujących pomocy.⁴⁴

9. PODSUMOWANIE

1. Położenie powiatu skierniewickiego i powiatu m. Skierniewice na trasie łączącej Warszawę z Łodzią, czyni z terenów tych **obszary atrakcyjne gospodarczo**. Co więcej, tereny obu powiatów poprzez liczne połączenia krajowe i międzynarodowe (w tym autostradę) są dobrze skomunikowane z innymi częściami kraju i państwami europejskimi.
2. W perspektywie do 2050 r. **liczba ludności** obu powiatów zmaleje, przy czym zjawisko to większą skalę przyjmie w mieście Skierniewice (o 19,5% w porównaniu do 2013 r.) niż w powiecie skierniewickim (o 4,9%).
3. Obserwowane w ostatnich latach zmiany w **ekonomicznych grupach wieku ludności** w obu powiatach – spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym przy jednoczesnym wzroście odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym – będą występowały również w kolejnych latach, co spowoduje gwałtowne zmniejszanie i starzenie się zasobów pracy, a w konsekwencji pogarszanie się podaży siły roboczej na rynku pracy.
4. Zmiany w populacji ludności analizowanych powiatów według ekonomicznych grup wieku wpłynęły również i w kolejnych latach będą wpływać na wzrost **wskaźnika obciążenia demograficznego**. Jego stały wzrost świadczy o pogorszeniu się relacji międzypokoleniowych,

43 | *Strategia rozwiązywania problemów społecznych ...*, s. 31–32.

44 | Tamże, s. 32.

- a jego wysokie wartości mogą prowadzić do zachwiania równowagi pomiędzy osobami wchodzącymi w wiek produkcyjny a osobami opuszczającymi rynek pracy.
5. Zmniejszająca się w ostatnich latach **liczba dzieci i młodzieży** niesie za sobą określone – doraźne i perspektywiczne skutki dla polityki edukacyjnej oraz dla innych dziedzin życia społecznego. Mniejsza niż kilka lat temu liczba uczniów w szkołach podstawowych, pociąganie za sobą zmniejszenie liczby uczniów w gimnazjach i liceach, a w przyszłości i w szkołach wyższych. Ta sama mniej liczna populacja po ukończeniu szkoły średniej i wyższej podejmować będzie pracę, czyli kształtować w dużym stopniu sytuację na rynku pracy, zwłaszcza w sferze wykwalifikowanych kadr.
 6. Na tle województwa powiat m. Skierniewice wyróżnia się pod względem **nasycenia przedsiębiorczością** (3 miejsce w województwie), a powiat skierniewicki jest obszarem słabo rozwiniętym gospodarczo (22 miejsce spośród 24 powiatów).
 7. Najwięcej **podmiotów gospodarki narodowej** w 2013 r. funkcjonowało w gminach położonych w pobliżu Skierniewic – podmioty te pełnią bowiem funkcje pomocnicze i usługowe dla większych zakładów położonych na terenach zurbanizowanych, a także obsługują mieszkańców okolicznych miast. Z kolei najmniej podmiotów gospodarki narodowej znajdowało się w gminach oddalonych od miasta Skierniewice.
 8. **Struktura gospodarki** obu powiatów jest typowa dla współczesnej gospodarki – według danych z rejestru REGON, w obu powiatach przeważający rodzaj działalności stanowi działalność usługowa uzupełniana działalnością budowlaną i przemysłową oraz rolniczą. Najważniejsze znaczenie na analizowanym terenie ma jednak produkcja rolnicza, która jest głównym kierunkiem działalności we wszystkich gminach.
 9. W **działalności przemysłowej** obu powiatów dominujące znaczenie posiadają działy stanowiące główne gałęzie przemysłu województwa łódzkiego, tj. produkcja spożywcza, odzieżowa, metalowa i drzewna.
 10. **Aktywność ekonomiczna ludności** (według BAEL) województwa łódzkiego jest wysoka. Województwo łódzkie znalazło się w III kw. 2014 r. wśród obszarów o najwyższym w Polsce wskaźniku aktywności zawodowej. Według wyników NSP 2011 odsetek aktywnych zawodowo w mieście Skierniewice przewyższał ten odnotowany w powiecie ziemskim.
 11. W jednostkach gospodarki narodowej (bez podmiotów mikro) w 2013 r. **pracowało** 12,5 tys. osób w powiecie skierniewickim i 12,3 tys. w mieście. W powiecie skierniewickim zaledwie co dziesiąta osoba znalazła zatrudnienie w podmiotach publicznych. W powiecie miasto Skierniewice – co trzecia.
 12. W powiecie ziemskim zaobserwować można wyższy niż w mieście **odsetek zatrudnionych w sektorze rolniczym** – jednak wynika to z funkcji pełnionych przez miasto i pozostałe tereny. Powiat skierniewicki znacznie odbiega od przeciętnej jeśli chodzi o odsetek zatrudnionych w sektorze rolniczym. Średnio w łódzkim co czwarta osoba zatrudniona jest w sektorze rolniczym, natomiast w skierniewickim to aż 71%. Odsetek pracujących w sektorze rolniczym w skierniewickim jest najwyższy ze wszystkich powiatów ziemskich województwa łódzkiego.
 13. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** w powiecie skierniewickim i w mieście było niższe od poziomu wojewódzkiego. W sektorze rolniczym w powiecie skierniewickim

wynagrodzenia były niższe niż w województwie, natomiast w mieście – wyższe. Zarówno w powiecie, jak i w mieście przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przemysłowym odbiegało znacznie od tego, co zanotowano w województwie. W powiecie lepiej niż w mieście byli opłacani pracownicy firm usługowych.

14. **Stopa bezrobocia** w mieście i powiecie była niższa od przeciętnej w województwie. Na analizowanych obszarach zaobserwowano spadek stopy bezrobocia.
15. **Struktura bezrobotnych** według płci w latach 2012-2014 nie uległa znacznym zmianom – zarówno w województwie, w powiecie skierniewickim, jak i mieście Skierniewice. W województwie i powiecie liczba bezrobotnych mężczyzn przewyższała liczbę kobiet. We wszystkich obszarach najwięcej osób bez pracy posiadało 25–34 lata. Widoczny jest wzrost odsetka bezrobotnych po 55 roku życia. W mieście zanotowano wyższy odsetek osób z wykształceniem wyższym niż w powiecie. Związane jest to z większą liczbą szkół kształcących na poziomie wyższym, więc rynek pracy miasta jest bardziej nasycony, jeśli chodzi o taki poziom wykształcenia. Większy był też odsetek bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Osoby, które nie posiadają żadnego stażu pracy, są w trudniejszej sytuacji na rynku pracy niż pozostali. Jednak zauważyć można, iż w powiecie skierniewickim równie dużą grupę stanowiły osoby ze stażem do 1 roku, a większą – ze stażem 1–5 lat. W mieście staż pracy aż tak bardzo nie wpływał na możliwości znalezienia pracy (odsetek bezrobotnych w większości grup był wyższy niż ten dla osób bez stażu pracy). Również czas pozostawania bez pracy tak bardzo nie różnicował zbiorowości bezrobotnych w powiecie i w mieście, nie był też wyznacznikiem trudności na rynku pracy.
16. **Bezrobotni do 30 roku życia** stanowili 42,5% ogólnej grupy bezrobotnych w powiecie i 29,1% w mieście. Na obu obszarach ich odsetek zmniejsza się (wyraźniejszy spadek widoczny jest w powiecie).
17. W powiecie skierniewickim zarejestrowanych było 46,1% **bezrobotnych długotrwale**. W mieście Skierniewice odsetek ten był jeszcze wyższy – 51,1%.
18. **Bezrobotni, którzy ukończyli więcej niż 50 lat** stanowili 23,9% bezrobotnych w powiecie skierniewickim i 28,5% bezrobotnych w mieście Skierniewice. Bezrobotni z analizowanej grupy wiekowej to w większości osoby najmniej wykształcone, z długim stażem pracy.
19. **Bezrobotne osoby niepełnosprawne** w powiecie skierniewickim stanowią 6,4% populacji osób bez pracy, natomiast w Skierniewicach – 11,2%. Taka różnica może z jednej strony wynikać z faktu, iż rynek pracy w mieście jest na tyle nasycony, iż wszystkim trudniej znaleźć pracę, zwłaszcza osobom niepełnosprawnym. Z drugiej strony w mieście bezrobotni niepełnosprawni mogą częściej być aktywni, stąd częściej rejestrują się w powiatowych urzędach pracy.
20. W ostatnich latach zwolnienia grupowe nie były dotkliwym problemem rynku pracy powiatu skierniewickiego, jednak w mieście zanotowano kilka zwolnień.
21. **Zawodami deficytowymi** (poszukiwanymi przez pracodawców) w powiecie skierniewickim były m.in.: pozostałe pomoce i sprzętaczki biurowe, hotelowe i podobne, lakiernik proszkowy, sprzedawca w branży przemysłowej, a także operator maszyn introligatorskich, pozostali spawacze i pokrewni, pozostali masarze. Z kolei zawodami o największym stop-

niu **nadwyżki** były: pakowacz, technik budownictwa, technik mechanik, technik ekonomista, socjolog. W mieście Skierniewice **zawodami deficytowymi** były m.in.: pozostali piekarze, cukiernicy i pokrewni, agent ubezpieczeniowy, operator maszyn introligatorskich, pozostali listonosze i pokrewni, pracownik przygotowujący posiłki typu fast food, a także monter izolacji budowlanych, operator sprzętu ciężkiego, pozostali operatorzy urządzeń do produkcji wyrobów szklanych i ceramicznych. **Zawody nadwyżkowe**, w przypadku których więcej było bezrobotnych niż ofert pracy, to m.in.: pozostali operatorzy stacjonarnych maszyn i urządzeń gdzie indziej niesklasyfikowani, technik ekonomista, operator zautomatyzowanej i zrobotyzowanej linii produkcyjnej w przemyśle elektromaszynowym, technik mechanik, ekonomista.

22. **Perspektyw rozwoju wojewódzkiego rynku pracy** upatruje się przede wszystkim w rozwoju działalności przemysłowo-rolniczej, dotyczącej zwłaszcza przemysłów włókiennictwo i przemysł odzieżowy, chemiczny, wytwórstwo materiałów budowlanych, elektromaszynowy, rolno-spożywczy, energetyczny, farmaceutyczny i meblowy. Możliwości rozwoju przemysłu rolno-spożywczego w przyszłości wiążą się z istnieniem bogatej bazy surowcowej pochodzącej z produkcji roślinnej i zwierzęcej. Z kolei bogactwo zasobów mineralnych i naturalnych pozwala rozwijać tradycyjne gałęzie przemysłu oraz nowe specjalizacje, tj. geotermia czy balneologia (dziedzina medycyny uzdrowiskowej), co pozwala z kolei na rozwój opieki zdrowotnej. Potencjałem rozwojowym rynku pracy w województwie jest także dobre jego położenie transportowe, potencjał badawczo-rozwojowy włókiennictwa, medycyny, branży chemicznej oraz ogrodnictwa. Rozpoznano, iż w województwie istnieje wysoki poziom i dynamika inwestycji sektora publicznego, wysoki poziom przedsiębiorczości, znaczna atrakcyjność Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej dla inwestorów, a także dobry klimat dla przedsiębiorczości.
23. **Perspektywy rozwojowe rynku pracy** w powiecie skierniewickim tkwią w większym stopniu w potencjałach charakterystycznych dla przestrzeni wiejskiej (rolnictwo ekologiczne, turystyka), natomiast perspektywy rozwojowe rynku pracy w Skierniewicach powiązane są z funkcjami miejskimi, takimi jak usługi czy przemysł. Potencjału rozwojowego obu obszarów upatruje się w lecznictwie uzdrowiskowym.

III. Opis i analiza wyników badania

Mając na uwadze realizację celu badania i stworzenie charakterystyki lokalnego rynku pracy w Powiecie Skierniewickim oraz Mieście Skierniewice w toku procesu badawczego zostały przeprowadzone wywiady kwestionariuszowe wśród dwóch grup podmiotów będących uczestnikami rynku pracy. W pierwszym badaniu wzięło udział 150 bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Skierniewicach, zaś w drugim przebadano opinię 109 przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie jednego z dwóch analizowanych powiatów. Analizę uzyskanych odpowiedzi zawarto w niniejszym rozdziale.

1. BADANIE OSÓB BEZROBOTNYCH ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W SZCZEGÓLNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY

W toku przeprowadzonych prac badawczych wykonano 150 wywiadów kwestionariuszowych wśród osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Uszczegóławiając chodzi o osoby, których wiek przekroczył 50 rok życia, osoby długotrwale bezrobotne oraz niepełnosprawne. Reprezentacje poszczególnych cech przedstawia tabela 14.

■ Tab. 14 Podstawowe cechy demograficzne [n=150]

	Razem		Kobieta		Mężczyzna	
	Ilość odpowiedzi	Udział [%]	Ilość odpowiedzi	Udział [%]	Ilość odpowiedzi	Udział [%]
WIEK						
30-49 lat	42	28,0	21	50,0	21	50,0
Powyżej 50 lat	108	72,0	49	45,4	59	54,6
WYKSZTAŁCENIE						
Podstawowe	23	15,3	12	52,2	11	47,8

	Razem		Kobieta		Mężczyzna	
	Ilość od- powiedzi	Udział [%]	Ilość od- powiedzi	Udział [%]	Ilość od- powiedzi	Udział [%]
Gimnazjalne	4	2,7	2	50,0	2	50,0
Zasadnicze zawodowe	49	32,7	14	28,6	35	71,4
Średnie ogólnokształcące	8	5,3	4	50,0	4	50,0
Średnie zawodowe	43	28,7	23	53,5	20	46,5
Policealne /pomaturalne	6	4,0	5	83,3	1	16,7
Wyższe licencjat/inżynierskie	5	3,3	4	80,0	1	20,0
Wyższe magisterskie	11	7,3	6	54,5	5	45,5
Doktorat i wyżej	1	0,7	0	0,0	1	100,0
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ						
Tak	37	24,67	15	40,54	22	59,46
Nie	113	75,33	55	48,68	58	51,33
OKRES ZAREJESTROWANIA W PUP						
Do 1 miesiąca	23	15,3	7	30,4	16	69,6
Od 1 do 3 miesięcy	20	13,3	12	60,0	8	40,0
Od 3 do 6 miesięcy	14	9,3	10	71,4	4	28,6
Od 6 do 12 miesięcy	18	12,0	9	50,0	9	50,0
Od 12 do 24 miesięcy	22	14,7	13	59,1	9	40,9
Powyżej 2 lat	50	33,3	19	38,0	31	62,0
Nie wiem, nie pamiętam	3	2,0	0	0,0	3	100,0

Źródło: opracowanie własne.

W badaniu wzięło udział 46,67% kobiet i 53,33% mężczyzn z czego 72% stanowiły osoby, których wiek przekroczył granicę 50 lat a pozostałe znajdowały się w wieku 30–49 lat. W gronie ankietowanych dominowały osoby posiadające wykształcenie zawodowe, w tym zasadnicze zawodowe – 32,7% oraz średnie zawodowe – 28,7%. Mając na uwadze cel badania w gronie respondentów znalazły się również osoby niepełnosprawne stanowiące około 25% wszystkich badanych. W gronie ankietowanych blisko 50% można było zaliczyć do grupy osób długotrwale bezrobotnych przy czym co trzeci badany nieprzerwanie od ponad 2 lat posiadał status bezrobotnego. Co więcej, tak długim okresem zarejestrowania cechowali się w większej mierze mężczyźni niż kobiety.

1.1. Przyczyny bezrobocia

Najczęstszymi przyczynami, które przesądziły o uzyskaniu statusu osoby bezrobotnej było przedłużenie przez pracodawcę umowy, która zawarta została na czas określony – 36%. Nieco ponad 13% ankietowanych straciło zatrudnienie w wyniku zwolnień grupowych a 11% w efekcie problemów zdrowotnych. W gronie badanych odnotowano również blisko 11% osób, do których zwolnienia przyczyniła się niekorzystna sytuacja ekonomiczna firmy skutkująca redukcją zatrudnienia.

■ Tab. 15. Przyczyny braku pracy wśród bezrobotnych zarejestrowanych w PUP [n=150]

Przyczyny braku pracy	Udział [%]
Pracodawca nie przedłużył ze mną umowy na czas określony	36,0
Straciłem/łam pracę z powodu zwolnień grupowych	13,3
Przyczyny zdrowotne	11,3
Straciłem/łam pracę z powodów ekonomicznych firmy	10,7
Straciłem/łam pracę z powodów osobistych	8,7
Likwidacja stanowiska/pracodawcy	6,0
Zaprzestałem/łam prowadzenia własnej działalności gospodarczej	3,3
Rezygnacja z własnej woli	3,3
Po szkole nie mogłem/łam znaleźć pracy	2,7
Konflikt w pracy	1,3
Przyczyny rodzinne	1,3
Zmiana miejsca zamieszkania	0,7
Zbyt wysokie koszty dojazdu	0,7
Praca sezonowa	0,7
OGÓŁEM	100,0

Źródło: opracowanie własne.

1.2. Sytuacja zawodowa oraz długość trwania zatrudnienia

Prezentowane poniżej zestawienie ujawnia, że osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy najczęściej zajmowały się pracami ogólnobudowlanymi – 16,7% a także pracowały jako operatorzy maszyn i urządzeń, w tym budowlanych – 13,2%, zaś ostatnim stanowiskiem blisko 7% badanych był etat sprzątaczkę lub sprzątacza. W gronie badanych odnotowano nie tylko osoby posiadające niskie kwalifikacje lecz również pewien odsetek bezrobotnych pełniących poprzednio kierownicze stanowiska. Ponad 6% osób, które wzięły udział w badaniu w poprzednim zakładzie piastowało funkcję dyrektora, kierownika czy właściciela i tyle samo zajmowało się pracami administracyjno-biurowymi.

■ Tab. 16. Stanowisko zajmowane przez respondenta przed rejestracją w PUP [n=150]

Stanowisko / zawód	Udział [%]
pracownik ogólnobudowlany	16,7
operator maszyn	13,2
sprzątaczką	6,9
administracyjno-biurowe	6,3
kierownik, dyrektor, właściciel	6,3
kasjer, sprzedawca	4,2
ochroniarz, dozorca, konwojent	4,2
pracownik gospodarczy	4,2
kucharz, kelner	3,5
magazynier	3,5
ślusarz, spawacz	3,5
doradca klienta	2,8
księgową, finansistą	2,8
hydraulik, elektryk	2,1
cukiernik, piekarz	1,4
szwaczka, krojczy	1,4
kierowca	1,4
ogrodnik	1,4
palacz	1,4
technik dentystyczny, pielęgniarka	1,4
kontroler jakości	0,7
pedagog, nauczyciel	0,7
inne	10,4
OGÓŁEM (odsetek osób biorących udział w badaniu)	100,0*

*Wartości mogą nie sumować się do 100 z uwagi na możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi.

Źródło: opracowanie własne.

W przypadku pozostałych odpowiedzi można dostrzec, że dominowały raczej stanowiska dla pracowników fizycznych, tym nie mniej jednak zatrudnienie utraciło blisko 3% księgowych i 1% nauczycieli i pedagogów.

Analizując uzyskane wyniki można twierdzić, że na lokalnym rynku pracy istnieje szybka rotacja pracowników. Faktem przemawiającym za tym stwierdzeniem jest pojawiający się u osób w szczególnej sytuacji problem z utrzymaniem miejsca pracy przez dłużej niż rok. Jak

dowodzą badania co trzecia osoba nie przepracowała na ostatnim stanowisku dłużej niż rok, zaś niespełna 15% nie dłużej niż dwa lata.

■ Tab. 17. Czas zatrudnienia w ostatnim miejscu pracy [n=150]

Czas poprzedniego zatrudnienia	Udział [%]
Do 6 miesięcy	23,3
6-12 miesięcy	12,0
1-2 lata	14,7
3-5 lat	15,3
6-10 lat	8,7
11-20 lat	12,0
21-30 lat	6,7
powyżej 30 lat	4,0
Nigdy nie byłem/am zatrudniony/na	2,0
Odmowa odpowiedzi	1,3
OGÓŁEM	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Należy zwrócić uwagę na odsetek osób, które u ostatniego pracodawcy spędziły więcej niż 10 lat. Łącznie osoby te stanowiły ponad jedną czwartą wszystkich ankietowanych. Tak długi czas związania z jednym pracodawcą jest z jednej strony gwarancją sumienności i doświadczenia, z drugiej zaś może być powodem całkowitego braku umiejętności poszukiwania zatrudnienia i przezwyciężenia nowej, nieznannej sytuacji. Właśnie te osoby należy w szczególny sposób motywować do działania, gdyż w ich przypadku bariery w ponownym zaistnieniu na rynku pracy mogą być ugruntowane w osobowości.

1.3. Umiejętności, kompetencje, szkolenia

Mając na uwadze cel badania i konieczność przeprowadzenia wnikliwej analizy sytuacji osób bezrobotnych na lokalnym rynku pracy, w tabeli 18 stworzono listę najczęściej pojawiających się odpowiedzi o posiadane przez bezrobotnych kompetencje, które mogą stanowić istotny czynnik dla pracodawcy.

Respondenci znajdujący się w szczególnej sytuacji na rynku pracy jako posiadane przez siebie kwalifikacje mogące zainteresować potencjalnych pracodawców najczęściej wskazywali prawo jazdy (głównie kategorii B), znajomość języka rosyjskiego, angielskiego lub niemieckiego oraz obsługę podstawowych programów komputerowych wchodzących w skład Pakietu Microsoft.

■ Tab. 18. Lista wybranych kompetencji osób bezrobotnych przydatnych w zdobyciu pracy [n=150]

Umiejętności, kompetencje, zainteresowania	Udział [%]
Prawo jazdy	50,00
A	0,67
B	36,00
A,B	7,33
MIN B,C	2,00
MIN B+E	0,67
MIN T	2,00
Wyuczony zawód	80,67
<i>technik mechanik</i>	14,00
<i>technik budownictwa</i>	6,67
<i>ślusarz, tokarz</i>	6,00
<i>technik ekonomista</i>	5,33
<i>technik ogrodnictwa</i>	5,33
<i>krojczy, krawcowa</i>	5,33
<i>technik handlowiec</i>	4,00
<i>technik usług gastronomicznych</i>	4,00
<i>pracownik administracyjno-biurowy</i>	3,33
<i>technik rolnik</i>	3,33
<i>elektryk, hydraulik</i>	2,67
<i>cukiernik, piekarz</i>	1,33
<i>technik architektury krajobrazu</i>	0,67
<i>kosmetyczka, fryzjer</i>	0,67
<i>księgowa</i>	0,67
<i>nauczyciel, pedagog, psycholog</i>	0,67
<i>technik żywienia</i>	0,67
<i>inne</i>	15,33
Znajomość języka w stopniu komunikacyjnym	53,33
<i>rosyjski</i>	20,00
<i>angielski lub niemiecki</i>	19,33
<i>dwa języki w tym angielski</i>	4,00
<i>dwa języki w tym niemiecki</i>	3,33
<i>inne</i>	2,67

Umiejętności, kompetencje, zainteresowania	Udział [%]
<i>angielski, niemiecki i rosyjski</i>	1,33
<i>minimum 3 języki obce</i>	1,33
Obsługa programów komputerowych	48,00
<i>Pakiet Microsoft</i>	42,67
<i>Programy Finansowo-Księgowe</i>	2,67
<i>inne</i>	0,67
Obsługa maszyn i urządzeń	52,67
<i>urządzenia biurowe</i>	20,67
<i>obróbka drewna i metalu</i>	10,67
<i>wózki widłowe</i>	6,00
<i>urządzenia budowlane</i>	2,67
<i>urządzenia hydrauliczne</i>	2,67
<i>urządzenia ogrodowe</i>	1,33
<i>urządzenia pomiarowe, optyczne</i>	1,33
<i>inne</i>	7,33
Cierpliwość, precyzyjność/dokładność, dyspozycyjność, komunikatywność, łatwość nawiązania kontaktów	72,67
Umiejętność szybkiego uczenia się	78,67
Lubią mnie dzieci/osoby starsze darzą mnie zaufaniem	71,33
Zainteresowania	57,33
Nie posiadam żadnych	4,00
OGÓŁEM (odsetek osób biorących udział w badaniu)	100,00*

* Wartości mogą nie sumować się do 100 z uwagi na możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi.

Źródło: opracowanie własne.

Wśród respondentów dominowały osoby posiadające ukończoną szkołę o profilu technik mechanik, technik budownictwa a także zawód ślusarza i tokarza a co za tym idzie, także kompetencje w zakresie obsługi urządzeń i maszyn z tym związanych. Blisko 11% zadeklarowało umiejętności w zakresie obsługi maszyn związanych z obróbką drewna lub metali, 6% posiadało kwalifikacje w obsłudze wózka widłowego, podczas gdy co piątej osobie znane były zasady funkcjonowania podstawowych sprzętów biurowych. Osoby pozostające w szczególnej sytuacji na rynku pracy rozumiane jako bezrobotni po 50 roku życia, długotrwale bezrobotni lub też osoby posiadające stopień niepełnosprawności wskazały nie tylko na posiadane przez siebie umiejętności zawodowe lecz również na te, które wynikały z ich osobowości. Ponad 70% respondentów uważało, że posiadanym atutem mogącym przyczynić się do zyskania stanowiska

pracy, jest posiadana cierpliwość, dokładność i łatwość w nawiązywaniu kontaktów, która to w połączeniu z umiejętnościami interpersonalnymi szczególnie zauważalnymi w pracy z dziećmi i osobami starszymi, może stanowić doskonały punkt wyjścia do pracy wymagającej bezpośredniego kontaktu z ludźmi.

Nawiązując do celu badania i tworząc profil osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy stworzona została lista uprawnień, potwierdzonych certyfikatem posiadanych przez przedstawicieli badanej grupy. Wyniki zaprezentowano w tabeli 19. Jednak należy pamiętać, że podane wartości procentowe zostały odniesione do ogółu respondentów przypisanych do danej kategorii (osoby niepełnosprawne – 37, osoby długotrwale bezrobotne – 72, osoby powyżej 50 roku życia – 108).

■ Tab. 19. Kursy i szkolenia zakończone certyfikatami [%]

Certyfikaty	Osoba niepełnosprawna	Osoba długotrwale bezrobotna	Osoba powyżej 50 roku życia
kurs obsługi wózka widłowego	0,0	8,3	6,5
kurs komputerowy	8,1	0,0	2,8
kurs księgowości	0,0	2,8	2,8
kurs przedsiębiorczości, kariery zawodowej	5,4	4,2	2,8
uprawnienia z budownictwa	2,7	1,4	2,8
kurs spawania	0,0	1,4	2,8
wychowawca, opiekun	0,0	2,8	1,9
kurs ochroniarski	5,4	0,0	1,9
kurs obsługi kasy fiskalnej	0,0	1,4	0,9
uprawnienia BHP	0,0	1,4	0,9
kurs pierwszej pomocy	0,0	1,4	0,9
inne	8,1	15,3	13,9

Źródło: opracowanie własne.

Wśród 108 osób powyżej 50 roku życia najwięcej posiadało uprawnienia do obsługi wózka widłowego – 6,5%. Po 2,8% ukończyło kurs obsługi komputera, księgowości, przedsiębiorczości a także kursy nadające uprawnienia w budownictwie czy kurs spawania. Osoby długotrwale bezrobotne również najczęściej pochwalić się mogły certyfikatami z zakresu obsługi wózka widłowego – 8,3%, ukończyły kursy przedsiębiorczości a także opiekuna czy wychowawcy kolonijnego. W przypadku osób niepełnosprawnych dominowały kursy komputerowe – 8,1% oraz przedsiębiorczości związane z rozwojem kariery zawodowej – 5,4%. Respondenci z tej grupy równie chętnie przystępowali do kursu nadającego uprawnienia do pracy w ochronie.

1.4. Ocena sytuacji na rynku pracy

Nieodzowną częścią analizy lokalnego rynku pracy było poznanie nastrojów jakie panowały wśród bezrobotnych zamieszkałych na terenie Powiatu Skierniewickiego oraz Miasta Skierniewice. Podobnie jak to miało miejsce poprzednio wyniki badania zostały zaprezentowane w odniesieniu do liczby osób stanowiącej wszystkich reprezentantów określonej grupy. Należy jednak pamiętać, że w badaniu uczestniczyły również osoby, które jednocześnie spełniały dwa lub więcej warunków i mogły tym samym zostać zakwalifikowane do więcej niż jednej kategorii. Wszystkie kategorie osób uczestniczących w badaniu najczęściej stwierdzały, że problemy ze znalezieniem pracy w ich przypadku wynikają z samej istoty ich sytuacji. Blisko 70% bezrobotnych posiadających stopień niepełnosprawności było przekonanych, że sam fakt posiadania orzeczenia marginalizuje ich na rynku pracy. Również około 60% osób z ostatniej kategorii sądziło, że późny wiek jest powodem trudności ze znalezieniem zatrudnienia a praca gdy nawet jest, to wyłącznie dla osób młodych.

■ Tab. 20. Ocena sytuacji lokalnego rynku pracy zdaniem respondentów [%]

Sytuacja na rynku pracy	Osoba niepełnosprawna	Osoba długotrwale bezrobotna	Osoba powyżej 50 roku życia
Bardzo trudno o znalezienie tu jakiegokolwiek pracy, komukolwiek	13,5	18,1	15,7
Bardzo trudno o znalezienie pracy osobie w moim położeniu	67,6	59,7	57,4
Praca jest tylko dla określonych grup zawodowych.	2,7	5,6	6,5
Praca jest tylko dla znajomych	2,7	1,4	5,6
Praca jest dla emerytów albo studentów, gdy nie trzeba płacić ZUS	2,7	0,0	0,9
Łatwo jest znaleźć tutaj pracę – większość osób może bez trudu znaleźć zatrudnienie	0,0	2,8	0,9
Praca jest, tylko chętnych nie ma	2,7	4,2	3,7
Trudno powiedzieć	8,1	8,2	9,3
OGÓŁEM	100%	100%	100%

Źródło: opracowanie własne.

Respondenci upatrują przyczyn problemów w uzyskaniu zatrudnienia w samej specyfice lokalnego rynku. Zdaniem blisko 20% osób długotrwale bezrobotnych w okolicy zamieszkania nie ma szans na jakąkolwiek pracę bez względu na posiadane wykształcenie czy kwalifikacje.

1.5. Bariery ograniczające znalezienie pracy

Badane osoby zakwalifikowane do grupy bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy dostrzegały problemy w znalezieniu miejsca zatrudnienia zarówno wynikające z samej specyfiki lokalnego rynku jak i posiadanych cech osobowościowych. Blisko 57% badanych uznało, że przyczyny braku pracy należy upatrywać w niechęci pracodawców do zatrudniania osób w wieku powyżej 50 lat. Odczuwalny jest również brak ofert czy też brak ofert pracy zgodnych z kwalifikacjami bezrobotnych, dlatego też wśród barier związanych z kwalifikacjami zawodowymi najczęściej wskazywano nieodpowiednie wykształcenie co do kierunku – 17,3% i poziomu – 14,7%. Z racji faktu, że w skład grupy osób noszących miano bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy, zaliczają się ankietowani niepełnosprawni a także osoby powyżej 50 lat nie może dziwić wysoki odsetek (42,7%) odpowiedzi, w których jako barierę zatrudnienia wskazano problemy i ograniczenia zdrowotne.

■ Tab. 21. Bariery zatrudnienia zdaniem respondentów* [n=150]

Czynniki utrudniające znalezienie pracy	Udział [%]
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	
Niechęć pracodawców do zatrudniania osób w wieku 50+	56,7
Brak ofert pracy	28,7
Brak ofert pracy w moim zawodzie	27,3
Brak satysfakcjonujących mnie finansowo ofert pracy	8,7
Niedostosowanie stanowisk dla osób niepełnosprawnych	6,0
Niechęć pracodawców do zatrudnienia osób młodych, bez doświadczenia	5,3
Niechęć pracodawców do zatrudnienia młodych matek	3,3
KWALIFIKACJE ZAWODOWE	
Nieodpowiedni kierunek wykształcenia	17,3
Nieodpowiedni poziom wykształcenia	14,7
Brak doświadczenia zawodowego	12,0
Brak odpowiednich kwalifikacji.	6,0
Brak odpowiednich dokumentów aplikacyjnych	4,7
Brak znajomości lokalnego rynku pracy	4,7
Brak przygotowania do rozmowy z pracodawcą	1,3
POZOSTAŁE CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	
Nieodpowiedni wiek	55,3
Ograniczenia zdrowotne	42,7
Brak pełnej dyspozycyjności ze względu na trudny dojazd	14,7
Nieodpowiedni wygląd	4,7

Czynniki utrudniające znalezienie pracy	Udział [%]
Brak pełnej dyspozycyjności ze względu na konieczność opieki nad dziećmi do lat 7 lub osobą zależną	1,3
CZYNNIKI TERYTORIALNE	
Miejsce zamieszkania - wieś	16,0
Brak połączeń autobusowych	13,3
Brak środka transportu (własnego samochodu)	11,3
CZYNNIKI MATERIALNE	
Brak środków finansowych na dojazd do poszukiwaniu pracy i do pracy	50,7
Brak środków finansowych na opłacenie niani/opiekunki, pomocy do osoby starszej	2,7
Brak środków finansowych na „rozruch zawodowy” (zakup odzieży, zakup biletów na przejazd, zakup posiłków)	1,3
CZYNNIKI OSOBOWOŚCIOWE	
Obawa/lęk przed nowymi sytuacjami	22,0
Obawa/lęk przed nową technologią	16,0
Brak motywacji do poszukiwania pracy	15,3
Brak wiary i chęci do poprawy własnej sytuacji	15,3
Obawa przed bezpośrednim kontaktem z pracodawcą – rozmową kwalifikacyjną	11,3
Szybko zniechęcam się niepowodzeniami	2,0
Brak chęci podjęcia pracy	1,3
Brak mobilizacji do bardziej aktywnego poszukiwania pracy	1,3
Problem w kontaktach/bariera nieśmiałości	1,3
Brak gotowości do zmiany/elastyczności, umiejętności organizacji czasu wolnego	0,7
Brak konsekwencji w dążeniu do realizacji postawionych celów	0,7
Inne	3,3
Nie jestem zainteresowany/a podjęciem pracy	2,0

*Wartości mogą nie sumować się do 100 z uwagi na możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi.

Źródło: opracowanie własne.

Respondenci niepełnosprawni w stopniu umiarkowanym odnosili się do barier związanych z czynnikami terytorialnym i średnio nie więcej niż 14% badanych jako ograniczenie w dostępie do rynku pracy widziało miejsce zamieszkania na wsi, brak własnego środka transportu czy brak komunikacji zbiorowej. Jednak dla ponad połowy ankietowanych problemem był wysoki koszt dojazdów do pracy i w celu jej poszukiwania, na który nie byli sobie w stanie pozwolić. Osoby w szczególnej sytuacji miały świadomość tego, że powodem pozostawiania

bez pracy nie jest wyłącznie charakterystyka lokalnego rynku lecz część przyczyn ugruntowana jest w osobistym podejściu do sytuacji bezrobocia i niskiej samooceny. Częściej niż co piąta osoba wykazywała obawy i lęki przed nowymi sytuacjami, z którymi przyszłoby się zmierzyć na stanowisku zatrudnienia. Doliczyć należy do tego postęp technologiczny i komputeryzację otoczenia, której to obawiało się 16% badanych. Respondenci zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Skierniewicach wykazywali ponadto brak wiary i motywacji do aktywnego poszukiwania pracy będące z dużym prawdopodobieństwem efektem wielu nieudanych prób i długiego pozostawania w stanie braku zatrudnienia.

1.6. Sposoby poszukiwania pracy

Jak ukazują zamieszczone w tabeli 22 wyniki nawet zwielokrotnienie ilości metod poszukiwania pracy nie stanowi recepty na jej skuteczne znalezienie. W obszarze metod poszukiwania pracy dominowało korzystanie z pośrednictwa PUP – 80%, ponad 70% respondentów informacji o wolnych stanowiskach poszukiwało w mediach i Internecie, a ponad 61% zadeklarowało, że rozpytuje wśród rodziny i znajomych.

■ Tab. 22. Metody poszukiwania zatrudnienia stosowane przez respondentów [n=150]

Sposób poszukiwania pracy	Udział [%]
Korzystam z pośrednictwa PUP	80,0
Przeglądam ogłoszenia w prasie, radio, telewizji, Internecie	70,7
Rozpytuje, wśród znajomych, rodziny	61,3
Zgłaszam się bezpośrednio do pracodawcy	46,7
Czytam i odpowiadam na ogłoszenia zamieszczone „na mieście” (witrynach sklepowych itp.)	3,3
Zamieszczam ogłoszenia	1,3
Kontaktuje się z agencją zatrudnienia	0,7
Inny sposób	1,3
Nie szukałem/am aktywnie pracy	4,7
OGÓŁEM (odsetek osób biorących udział w badaniu)	100,0

*Wartości mogą nie sumować się do 100 z uwagi na możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi.

Źródło: opracowanie własne.

Mniej niż połowa ankietowanych preferowała bezpośredni kontakt z pracodawcą a około 5% przyznało się, że nie wykazywało żadnych inicjatyw w sprawie aktywnego poszukiwania zatrudnienia. Korespondując z wynikami zawartymi w tabeli 21 można twierdzić, że w tej grupie brak aktywności u prawie połowy badanych był wynikiem zupełnego braku zainteresowania podjęciem zatrudnienia.

1.7. Praca poza miejscem zamieszkania lub za granicą

Z uwagi na trudności w znalezieniu miejsca pracy na lokalnym rynku osoby bezrobotne zmuszone są wielokrotnie do podejmowania zatrudnienia poza miejscem zamieszkania. Poziom elastyczności w tym zakresie zaprezentowano w tabeli 23.

■ Tab. 23. Ocena możliwości podjęcia pracy poza miejscem zamieszkania [n=150]

Ocena	Osoba niepełnosprawna	Osoba długotrwale bezrobotna	Osoba powyżej 50 roku życia
	Udział [%]	Udział [%]	Udział [%]
Dłgie dojazdy			
brak danych	0,0	1,0	1,8
zdecydowanie tak	9,5	20,0	16,7
raczej tak	11,9	11,6	13,0
raczej nie	11,9	11,6	12,0
nie	4,8	8,4	6,5
zdecydowanie nie	57,1	43,2	45,4
trudno powiedzieć	4,8	4,2	4,6
	100%	100%	100%
Przeprowadzka			
brak danych	0,0	0,0	0,9
zdecydowanie tak	2,4	7,4	4,6
raczej tak	11,9	10,5	7,4
raczej nie	9,5	7,4	10,2
nie	4,8	15,8	13,0
zdecydowanie nie	69,0	56,8	63,0
trudno powiedzie	2,4	2,1	0,9
	100%	100%	100%
Delegacje			
brak danych	0,0	29,4	0,9
zdecydowanie tak	21,4	22,1	25,0
raczej tak	21,4	5,3	21,3
raczej nie	2,4	9,5	6,5
nie	4,8	31,6	7,4
zdecydowanie nie	50,0	2,1	33,3

Ocena	Osoba niepełnosprawna	Osoba długotrwale bezrobotna	Osoba powyżej 50 roku życia
	Udział [%]	Udział [%]	Udział [%]
trudno powiedzieć	0,0	0,0	5,6
	100%	100%	100%

Źródło: opracowanie własne.

Uczestnicy badania mimo świadomości trudnej sytuacji zatrudnieniowej panującej w Powiecie Skierniewickim oraz Mieście Skierniewice nie wykazywali skłonności do podjęcia się długich dojazdów do pracy. Czynnikiem ten stanowił szczególnie duży problem dla osób niepełnosprawnych co może być spowodowane brakiem możliwości wykorzystania zbiorowego transportu i koniecznością organizacji specjalistycznego pojazdu. Respondenci ponadto sceptycznie nastawieni są do konieczności przeprowadzki co szczególnie widoczne jest wśród osób po 50 roku życia oraz z orzeczeniem o niepełnosprawności. Nieco więcej optymizmu bezrobotni w szczególnej sytuacji wykazali w odniesieniu do konieczności podejmowania wyjazdów służbowych w trakcie trwania zatrudnienia.

Poza osobami zdecydowanie przeciwnymi podjęciu pracy poza miejscem zamieszkania badani zgodziliby się na ten rodzaj zatrudnienia za kwotę netto w większości mieszczącą się w przedziale 1600 zł – 2000 zł z uwzględnieniem partycypacji pracodawcy w kosztach dojazdu oraz zakwaterowania. Zarówno osoby niepełnosprawne, jak i długotrwale bezrobotne a także po 50 roku życia najczęściej oczekiwały od pracodawcy przynajmniej 90% dofinansowania nakładów poniesionych z tytułu długich dojazdów oraz zakwaterowania w miejscu pracy.

■ Tab. 24. Warunki, na jakich respondenci podjęliby pracę poza miejscem zamieszkania [n=150]

Przedział	Osoba niepełnosprawna	Osoba długotrwale bezrobotna	Osoba powyżej 50 roku życia
	Udział [%]	Udział [%]	Udział [%]
Pensja			
brak danych	73,8	56,8	57,4
1,0 tys zł - 1,5 tys zł	7,1	6,3	8,3
1,6 tys zł - 2,0 tys zł	16,7	20,0	16,7
2,1 tys zł - 2,5 tys zł	0,0	11,6	12,0
2,6 tys zł - 3,0 tys zł	0,0	3,2	2,8
3,1 tys zł - 4,0 tys zł	2,4	1,1	1,9
4,1 tys zł - 5,0 tys zł	0,0	0,0	0,0
powyżej 5 tys zł	0,0	1,1	0,9
	100%	100%	100%

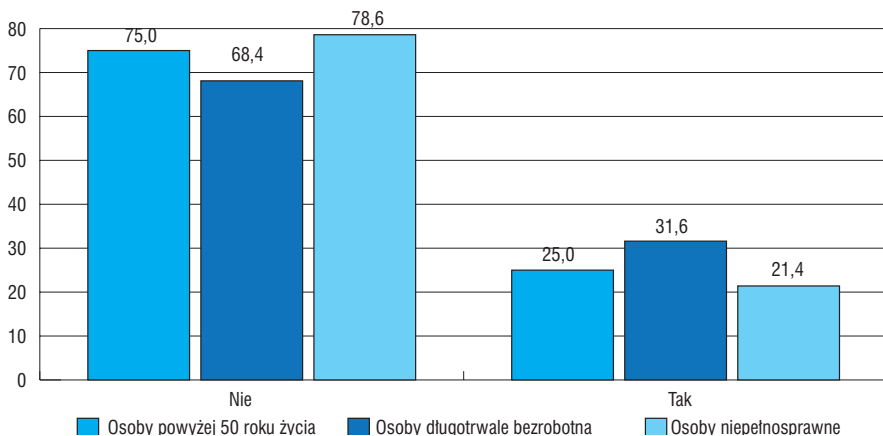
Przedział	Osoba niepeł- nosprawna	Osoba długotrwa- le bezrobotna	Osoba powyżej 50 roku życia
	Udział [%]	Udział [%]	Udział [%]
Dofinansowanie dojazdu do pracy			
brak danych	59,5	42,1	42,6
0-30%	0,0	2,1	2,8
31% - 50%	9,5	12,6	12,0
51% - 70%	0,0	2,1	2,8
71% - 90%	2,4	1,1	3,7
powyżej 90%	28,6	40,0	36,1
	100%	100%	100%
Dofinansowanie noclegu			
brak danych	61,9	45,3	43,5
0-30%	2,4	16,8	11,1
31% - 50%	14,3	13,7	13,0
51% - 70%	0,0	0,0	1,9
71% - 90%	4,8	5,3	7,4
powyżej 90%	16,7	18,9	23,1
	100%	100%	100%

Źródło: opracowanie własne.

Należy ponadto zaznaczyć, że bezrobotni poza wymaganiami finansowymi i zwrotem części kosztów wynikających z pracy poza miejscem zamieszkania, zastrzegli maksymalną odległość, którą są gotowi pokonywać w drodze do pracy nieprzekraczającą 70 km, a w jednym przypadku nawet 100 km.

Poza brakiem chęci wśród respondentów do opuszczania miejsca zamieszkania badania, ukazały również niską skłonność osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy do poszukiwania zatrudnienia poza granicami kraju.

■ Rys. 23. Deklaracja respondentów co do wyjazdu za granicę w celu zarobkowym [n=150]

Źródło: opracowanie własne.

Największą niechęć do opuszczania kraju odnotowano wśród niepełnosprawnych, blisko 80%, co podyktowane może być faktem posiadania ograniczeń wynikających z samej istoty niepełnosprawności i zawężonych możliwości mobilności. Przeciwnikami wyjazdu było ponadto blisko 70% osób długotrwale bezrobotnych i 3/4 ankietowanych powyżej 50 roku życia. Badania dowiodły zatem, że mimo niekorzystnej sytuacji na rynku i konieczności poszukiwania pracy w większej odległości od aktualnego miejsca zamieszkania bezrobotni w niewielkim stopniu zainteresowani są opuszczaniem Polski. Poza względami zdrowotnymi, brakiem kontaktu z najbliższymi czy późnym wiekiem, problem stanowiła głównie bariera językowa. W gronie osób, które rozważały wyjazd za granicę w celach zarobkowych najczęściej było tych, które już wcześniej podejmowały taką formę zatrudnienia kuszone zazwyczaj perspektywą wyższych dochodów, możliwych ich zdaniem do uzyskania w krajach takich jak Wielka Brytania, Niemcy czy Holandia.

1.8. Wsparcie ze strony PUP

W celu stworzenia możliwości lepszego dostosowania oferty Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach do potrzeb zarejestrowanych w nim osób, konieczne było poznanie oczekiwań bezrobotnych co do preferowanych form wsparcia a także oceny dotychczasowych działań Urzędu w obrębie aktywizacji bezrobotnych. Bezapelacyjna większość respondentów pojawiała się w Urzędzie Pracy w celu uzyskania informacji o wolnych miejscach pracy – 85% oraz potwierdzenia gotowości do podjęcia pracy 53,3%.

■ Tab. 25. Cel zgłoszenia respondentów do PUP w Skierniewicach [n=150]

Cel zgłoszenia do Urzędu Pracy	Udział [%]
Uzyskanie informacji o wolnych miejscach pracy	85,3
Potwierdzenie gotowości do podjęcia pracy	53,3
Rejestracja	45,3
Uzyskanie ubezpieczenia	42,7
Uzyskanie informacji na temat prac interwencyjnych, staży, robót publicznych, przygotowania zawodowego	17,3
Uzyskanie informacji o możliwościach zmiany lub podwyższenia kwalifikacji zawodowych	7,3
Uzyskanie świadczenia przedemerytalnego	2,7
Uzyskanie informacji o możliwościach uzyskania dotacji z Funduszu Pracy	0,7
Uzyskanie zasiłku dla bezrobotnych	0,7
Wyrejestrowania z powodu znalezienia pracy	0,7
OGÓŁEM (odsetek osób biorących udział w badaniu)	100,0*

*Wartości mogą nie sumować się do 100 z uwagi na możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi.

Źródło: *opracowanie własne*.

Niespełna połowa uczestników badania przybyła do Urzędu w celu dokonania rejestracji i uzyskania statusu osoby bezrobotnej przy czym prawie 43% zainteresowanych było uzyskaniem ubezpieczenia. W badanej grupie odnotowano 7% odsetek bezrobotnych, którzy w momencie przeprowadzania badania pojawili się w urzędzie w celu uzyskania informacji o możliwości podniesieniem kwalifikacji zawodowych w formie uczestnictwa w kursach i szkoleniach.

Mając na uwadze liczne formy wsparcia bezrobotnych jakimi dysponują Urzędy Pracy wykorzystanie oferowanych instrumentów odnotowano u jednej trzeciej badanych. Najwięcej osób skorzystało ze stażu, czyli instrumentu dedykowanego osobom młodym rozpoczynającym karierę na rynku pracy a zatem z uwagi na dobór respondentów do badania, można twierdzić, że musiało to mieć miejsce w przeszłości. Co jednak nie ulega wątpliwościom bezapelacyjna większość osób, które miały do czynienia z tą formą pomocy oceniła ją pozytywnie. Kolejną preferowaną przez osoby w szczególnej sytuacji formą podniesienia swoich kwalifikacji zawodowych był udział w szkoleniach, których organizatorem był PUP w Skierniewicach. Podobnie w tym przypadku u zdecydowanej większości uczestników szkolenie przyniosło zamierzony efekt i przyczyniło się do poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy czego wyrazem jest pozytywna ocena tego rodzaju pomocy. W gronie badanych znalazły się osoby, które korzystały ze świadczonego przez Urząd pośrednictwa pracy. Również w tym zakresie bezrobotni w większości pozytywnie odnosili się do tego rodzaju wsparcia.

■ Tab. 26. Ocena przez bezrobotnych wybranych form wsparcia [n=50]

Usługa świadczona przez PUP	Poprawa sytuacji	Ilość odpowiedzi
Pośrednictwo pracy	nie	2
	tak	9
Poradnictwo zawodowe	nie	0
	tak	1
Szkolenia	nie	4
	tak	7
Staż	nie	3
	tak	21
Prace społecznie użyteczne	nie	0
	tak	2
Jednorazowe środki na podjęcia działalności gospodarczej/ pożyczki na prowadzenie działalności gospodarczej	nie	1
	tak	0

Źródło: opracowanie własne.

Należy jednak pamiętać, że udzielane przez Urząd Pracy świadczenia mające na celu aktywizację bezrobotnych nie zawsze przynosiły pozytywny efekt i zyskiwały przychylną ocenę beneficjentów pomocy. Głównymi zarzutami bezrobotnych skierowanymi w stronę świadczonej pomocy była mała ilość ofert pracy adekwatnych do posiadanych kwalifikacji, brak zwiększenia atrakcyjności na rynku pracy mimo podniesienia umiejętności czy dysponowanie zbyt małą ilością instrumentów dopasowanych do potrzeb każdej grupy wiekowej. W przekonaniu pojedynczych osób pojawiło się stwierdzenie, że zbyt krótki czas zarejestrowania w Urzędzie nie uprawnia ich do skorzystania ze wsparcia ze strony PUP i żadna pomoc nie została im dotychczas zaoferowana.

1.9. Oczekiwane formy pomocy

Zmierzając do realizacji celu koniecznym było rozeznanie wśród bezrobotnych preferowanej przez nich formy pomocy dającej możliwość zwiększenia szansy na zatrudnienie. Największym zainteresowaniem cieszyły się szkolenia organizowane przez PUP w Skierniewicach, w których uczestnictwo zadeklarowało ponad 80% osób niepełnosprawnych, 72% długotrwale bezrobotnych oraz 66% osób należących do ostatniej kategorii. Żadna z pozostałych metod wsparcia pozostająca w ramach kompetencji Urzędu Pracy nie cechowała się tak dużym zainteresowaniem. Daje się natomiast zauważyć, że osoby długotrwale bezrobotne w największym stopniu skłonne były do skorzystania z różnych instrumentów, w tym poradnictwa zawodowego, jednorazowych środków wspierających działalność gospodarczą, robót publicznych oraz finansowania kosztów przejazdów do miejsca zatrudnienia.

■ Tab. 27. Preferowane przez respondentów formy wsparcia Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach [n=150]

Forma wsparcia	Osoba niepełnosprawna	Osoba długotrwale bezrobotna	Osoba powyżej 50 roku życia
	Udział [%]	Udział [%]	Udział [%]
Szkolenia	82,1	72,2	65,7
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej/pożyczki na prowadzenie działalności gospodarczej	0,0	4,2	10,0
Pośrednictwo pracy	3,6	4,2	8,6
Poradnictwo zawodowe	0,0	5,6	8,6
Roboty publiczne	0,0	4,2	4,3
Finansowanie kosztów przejazdów	3,6	4,2	2,9
Finansowanie kosztów zakwaterowania	0,0	1,4	2,9
Prace społecznie użyteczne	0,0	1,4	1,4
Stypendia z tytułu szkolenia, pobierania nauki, przygotowania zawodowego dorosłych	0,0	1,4	0,0
Dofinansowanie kosztów edukacji na studiach podyplomowych	0,0	1,4	0,0
Zatrudnienie przy zwrocie pracodawcy części kosztów wynagrodzenia i ZUS (prace interwencyjne)	0,0	1,4	0,0
Zajęcia aktywizacyjne, jakie?	0,0	2,8	0,0
Inne	3,6	1,4	2,9
OGÓŁEM (odsetek osób biorących udział w badaniu)	100,0*	100,0*	100,0*

*Wartości mogą nie sumować się do 100 z uwagi na możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi lub jej brak.

Źródło: *opracowanie własne*.

1.10. Podsumowanie

Przeprowadzona analiza sytuacji osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy ukazała niekorzystne warunki, z którymi mierzyć się przyszło osobom niepełnosprawnym, długotrwale bezrobotnym oraz powyżej 50 roku życia. Problem braku pracy w większości dotyczył osób powyżej 50 roku życia oraz osób, które u poprzedniego pracodawcy pracowały fizycznie jako pracownicy ogólnobudowlani czy operatorzy maszyn i urządzeń. Brak kontynuacji zatrudnienia w największej ilości przypadków był decyzją pracodawców, którzy

ostatecznie nie przedłużali zawartej na czas określony umowy z pracownikiem. Zwykle czas poprzedniego zatrudnienia nie przekraczał 6 miesięcy co może być dowodem dużej rotacji pracowników, jednak bezapelacyjnie w najtrudniejszej sytuacji zdają się być bezrobotni, których czas zatrudnienia w poprzednim miejscu pracy przekraczał 10 lat. Osoby te bez wątpienia posiadały cenny z punktu widzenia przyszłych pracodawców bagaż zawodowych doświadczeń jednak wielokrotnie bariery tkwiące w osobowości utrudniały im efektywny powrót na rynek pracy. Przyczyn braku zatrudnienia najczęściej upatrywano w samej istocie swojej sytuacji i przeświadczeniu, że wiek, czas pozostawania bez pracy a także fakt niepełnosprawności powodują marginalizację w dążeniach do podjęcia zatrudnienia. Uczestnicy badania skarżyli się ponadto na małą ilość ofert pracy lub też brak ogłoszeń adekwatnych do posiadanych kwalifikacji. Problemem, który stanowił barierę zatrudnienia był również brak środków finansowych na dojazd do pracy i w celu jej poszukiwania. Również na aspekt wysokich kosztów transportu a tym samym konieczność udziału w nich pracodawcy, zwrócili uwagę bezrobotni, którzy zadeklarowali gotowość do podjęcia pracy poza miejscem aktualnego zamieszkania. Należy jednak dodać, że oczekiwania całej grupy osób znajdujących się w szczególnej sytuacji ukształtowały się w większości na poziomie przekraczającym 90% nakładów poniesionych na dojazd i nocleg z założeniem pensji nie mniejszej niż 1600 zł netto. Badania dowiodły, że osoby w szczególnej sytuacji wykazywały aktywną postawę w kwestii szukania zatrudnienia wykorzystując w tym celu zdywersyfikowane metody, jednak w dużej mierze opierały się na pośrednictwie Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach. Ta forma wsparcia bezrobotnych w powrocie na rynek obok szkoleń i staży wykorzystywana była najczęściej i też zwykle oceniana pozytywnie. Dlatego też, osoby niepełnosprawne, długotrwale bezrobotne i w wieku przekraczającym 50 lat zainteresowane były dalszym korzystaniem z form wsparcia oferowanych przez PUP głównie w obrębie uczestnictwa w szkoleniach, pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego oraz uzyskania jednorazowych środków wspierających własną działalność gospodarczą.

2. BADANIE PRZEDSIĘBIORSTW

Obok badania opinii osób bezrobotnych, istotną kwestię umożliwiającą analizę sytuacji osób bezrobotnych w Powiecie Skierniewickim oraz Powiecie Miasto Skierniewice, stanowi poznanie opinii przedsiębiorców w sprawie sytuacji na lokalnym rynku pracy. Uzyskane od przedsiębiorców w toku badań kwestionariuszowych odpowiedzi, przyczyniły się do realizacji celu głównego badania poprzez określenie:

- sytuacji rynkowej podmiotów;
- barier rozwoju;
- prognozy zatrudnienia, w tym osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy;
- rozpoznania potrzeb pracodawców w obrębie kompetencji pracowników z uwzględnieniem osób w szczególnej sytuacji;
- rozpoznania oczekiwanych form wsparcia ze strony PUP.

W celu zapewnienia jak największej wiarygodności danych w badaniu lokalnego rynku pracy zastosowano triangulację metodologiczną, polegającą na jednoczesnym stosowaniu róż-

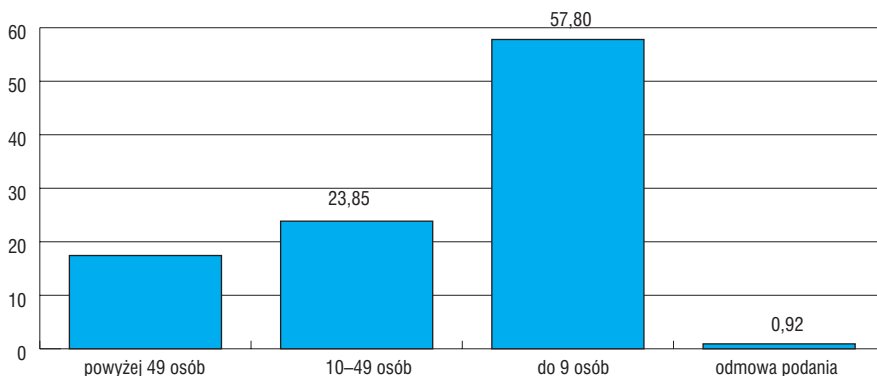
nych technik i metod badawczych, przy czym należy dodać, że wywiady z pracodawcami przeprowadzono z użyciem techniki CATI.

2.1. Charakterystyka podmiotów biorących udział w badaniu

W wywiadach telefonicznych wspomaganym komputerowo wzięło udział 109 przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie Powiatu Skierniewickiego oraz Miasta Skierniewice posiadających różną wielkość zatrudnienia, formę własności a także profil działalności. Próba została podzielona procentowo (zgodnie z ilością przedsiębiorstw zarejestrowanych w bazie REGON), gdzie 73% badanych przedsiębiorstw zlokalizowanych było na terenie Powiatu Miasto Skierniewice a pozostałe 27% na terenie gmin wchodzących w skład Powiatu Skierniewickiego.

W badaniu najliczniejszą grupę podmiotów stanowiły przedsiębiorstwa typu mikro czyli takie, w których zatrudnienie nie przekroczyło 9 osób uwzględniając zarówno pracowników jak i właścicieli. Podmioty tej wielkości stanowiły ponad 57% wszystkich badanych podczas, gdy ilość podmiotów małych (zatrudniających od 10 do 49 pracowników) biorących udział w badaniu nie przekroczyła 24%. Zdecydowanie najmniej wywiadów przeprowadzono wśród przedsiębiorstw średnich (17,43%) i ani jednego wśród podmiotów zatrudniających minimum 250 pracowników. Należy jednak pamiętać, że różnice w ilości wywiadów są podyktowane specyfiką lokalnego rynku i wynikają z dysproporcji w ilości zarejestrowanych podmiotów o danej wielkości zatrudnienia (7035 zarejestrowanych w bazie REGON podmiotów mikro, 289 małych, 63 średnich i dużych łącznie).

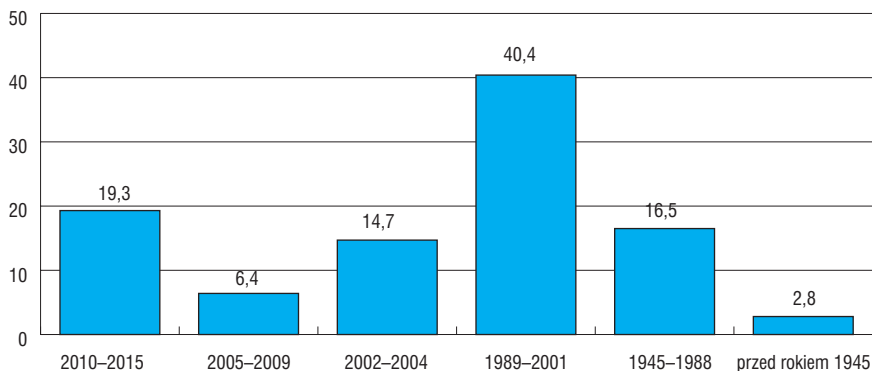
■ Rys. 24. Struktura badanych podmiotów według liczby zatrudnionych [n=109]

Źródło: opracowanie własne.

Na terenie analizowanych powiatów zdecydowanie dominują przedsiębiorstwa, których utworzenie pokryło się w czasie z okresem transformacji ustrojowej (40,4%) tj. lata 1989-2001. Szczególnie istotne dla rozwoju przedsiębiorstw były lata 1989-1992, gdzie odczuwalna stała się likwidacja utrudnień związanych z zakładaniem pozarolniczych działalności gospodarczych, która zachęciła przedsiębiorców do podejmowania działalności na własną rękę.

■ Rys. 25. Struktura badanych podmiotów według okresu rozpoczęcia działalności [n=109]

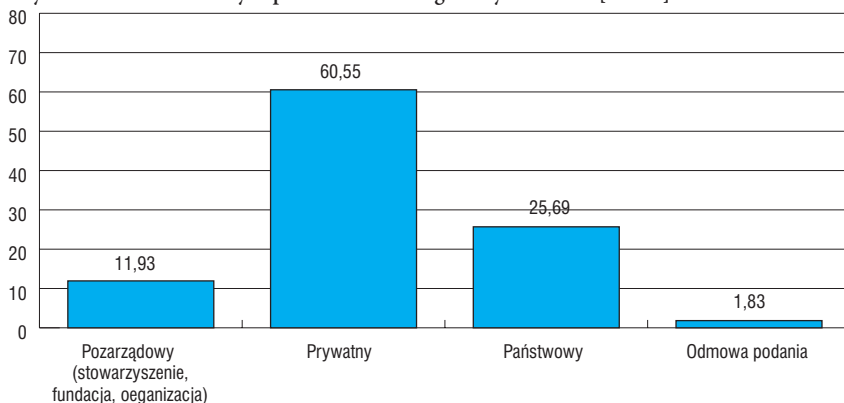

Źródło: opracowanie własne.

Z przeprowadzonych badań wynika, że w trakcie kolejnych 8 lat po tym okresie, powstała co piąta przebadana firma na tym terenie. W ostatnim okresie, przypadającym na lata 2010-2015 wśród badanych przedsiębiorstw widoczny jest wzrost ilości podmiotów, które swoje powstanie datują właśnie na te lata. W tym okresie powstało blisko 20% podmiotów gospodarczych, które wzięły udział w badaniu. Może to mieć związek ze zmniejszeniem skutków odczuwania kryzysu gospodarczego i większą stabilizacją rynku.

Badanie przeprowadzone zostało wśród przedsiębiorstw o zróżnicowanej formie prawnej, jednak zdecydowanie dominującą formą własności podmiotów uczestniczących w badaniu była własność prywatna (60,55%), co czwarta firma należała do sektora państwowego a 12% spośród badanych stanowiły organizacje pozarządowe. Strukturę tej cechy przedstawiono na rysunku 26.

■ Rys. 26. Struktura badanych podmiotów według formy własności [n=109]

Źródło: opracowanie własne.

Wśród badanych przedsiębiorstw blisko 45% podmiotów prowadziło działalność usługową, 15,60% handlową, 13,76% edukacyjną a 7,34% produkcyjną. Pozostałe rodzaje działalności, w tym usługowo-produkcyjna i usługowo-handlowa stanowiły łącznie 15,6% wszystkich uzyskanych wyników.

■ Tab. 28. Struktura próby według rodzaju prowadzonej działalności [n=109]

Rodzaj działalności firmy	Udział procentowy
Usługowa	44,95
Handlowa	15,60
Edukacyjna	13,76
Produkcyjna	7,34
Usługowo-produkcyjna	0,92
Usługowo-handlowa	0,92
Inna	13,76
Odmowa podania	2,75
OGÓŁEM	100,00

Źródło: opracowanie własne.

Najliczniej w badaniu reprezentowana była sekcja oznaczona jako: Pozostała działalność usługowa – 18,3%, co pokrywa się z faktem, że blisko połowa podmiotów uczestniczących w badaniu zajmowała się świadczeniem usług. Kolejne liczne grono pracodawców w Powiecie Skierniewickim oraz Powiecie Miasto Skierniewice, stanowiły w badaniu jednostki zajmujące się działalnością edukacyjną – 17,4% oraz handlem hurtowym i detalicznym (w tym naprawą pojazdów samochodowych i motocykli) – 12,8%.

■ Tab. 29. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według PKD [n=109]

Dziedzina działalności firmy	Udział procentowy
Pozostała działalność usługowa	18,3
Edukacja	17,4
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	12,8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	9,2
Przetwórstwo przemysłowe	7,3
Budownictwo	6,4
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	6,4

Dziedzina działalności firmy	Udział procentowy
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	4,6
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	3,7
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2,8
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2,9
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1,9
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1,8
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1,8
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0,9
Transport i gospodarka magazynowa	0,9
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	0,9
OGÓLEM	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Badane przedsiębiorstwa w Powiecie Skierniewickim i Powiecie Miasto Skierniewice w największej mierze wykazywały lokalny charakter prowadzonej działalności ograniczając się do funkcjonowania na terenie gminy – 30,3% oraz powiatu 24%, jednak co czwarty przebadany podmiot swoją działalność prowadził na terenie całego kraju.

■ Tab. 30. Struktura próby pod względem zakresu terytorialnego prowadzonej działalności [n=109]

Zakres terytorialny działalności	Udział [%]
Gmina	30,3
Polska	25,7
Powiat	23,8
Województwo	11,0
Międzynarodowy	9,2
OGÓLEM	100,0

Źródło: opracowanie własne.

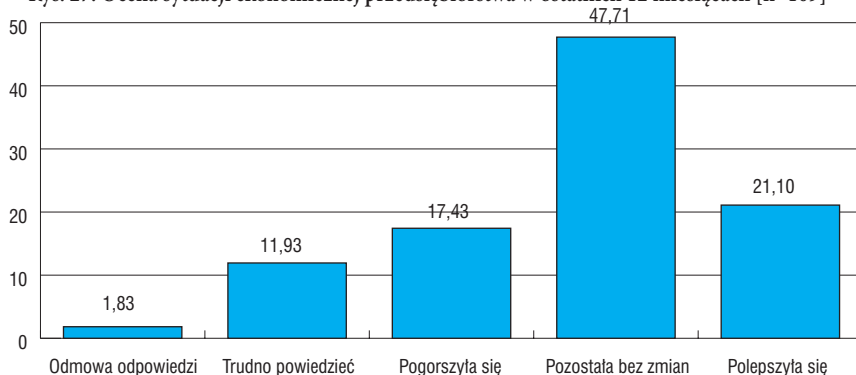
W badaniu odnotowano najmniejszy udział jednostek o zasięgu wojewódzkim – 11% oraz międzynarodowym – 9,2%.

2.2. Sytuacja rynkowa podmiotów w opinii respondentów

W celu badania sytuacji rynkowej podmiotów działających na terenie Powiatu Skierniewice i Powiatu Miasto Skierniewice przedsiębiorcy zostali poproszeni o ocenę ogólnych odczuć co do sytuacji przedsiębiorstwa. Pytania zmierzające do oceny lokalnej koniunktury gospodarczej opierały się na rozeznaniu stanowiska respondentów co do oceny funkcjonowania jednostki w roku poprzedzającym badanie oraz prognozę na rok następny.

Pierwsze pytanie w tym bloku dotyczyło oceny sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstwa w okresie minionych 12 miesięcy a wyniki zaprezentowano na rysunku 27.

■ Rys. 27. Ocena sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstwa w ostatnich 12 miesiącach [n=109]

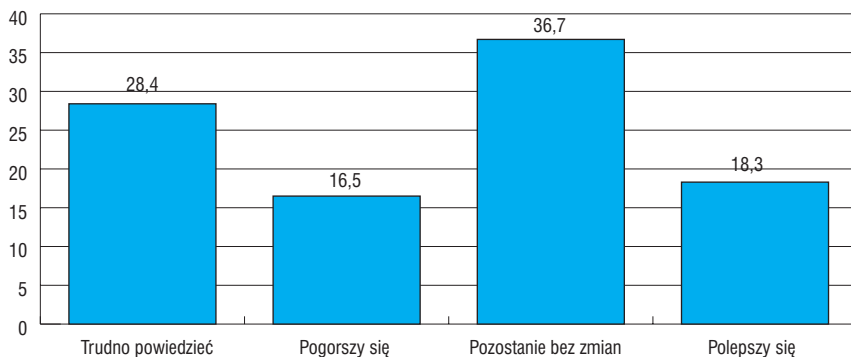

Źródło: opracowanie własne.

W przypadku niespełna 48% badanych przedsiębiorstw sytuacja ekonomiczna w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie nie zmieniła się w sposób istotny. W przypadku 21,10% jednostek gospodarczych odnotowano poprawę koniunktury a zdaniem ponad 17% respondentów nastąpiło pogorszenie warunków funkcjonowania firmy.

Analizując prognozę można dostrzec dużą zachowawczość przedsiębiorców w ocenie przyszłej sytuacji, wyrazem tego jest wzrost ilości odpowiedzi niejednoznacznych - „Trudno powiedzieć” o ponad 16 punktów procentowych (do poziomu 28,4%). Wyraźnie spadł również odsetek respondentów spodziewających się polepszenia kondycji firmy w nadchodzącym roku, zaś o 11 punktów procentowych spadła liczba respondentów spodziewających się, że nadchodzący rok nie przyniesie ze sobą żadnych zmian koniunktury.

■ Rys. 28. Prognoza sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstwa na następne 12 miesięcy [n=109]

Źródło: opracowanie własne.

Dominującą odpowiedzią jeśli chodzi o plany na najbliższy rok było: „nie planuję wprowadzać zmian”, co zadeklarowało 52,29% respondentów. W przypadku ponad połowy przedsiębiorców (54,13%) można było odczuć pozytywne nastroje wyrażające się chęcią rozbudowy firmy, zwiększenia rynku zbytu, modernizacji urządzeń czy pozyskania funduszy unijnych, które mogłyby przyczynić się do rozwoju firmy w przyszłości.

■ Tab. 31. Plany przedsiębiorców na najbliższe 12 miesięcy [n=109]

Plany przedsiębiorców	Udział procentowy
Nie planuję wprowadzać zmian	52,29
Rozbudować firmę	16,51
Pozyskać fundusze unijne	13,76
Zwiększyć rynek zbytu	11,93
Zmodernizować urządzenia	7,34
Pozyskać bezzwrotne fundusze zewnętrzne na rozwój działalności	4,59
Wyrejestrować działalność gospodarczą /ogłosić upadłość firmy	2,75
Zawiesić działalność	0,92
OGÓLEM (odsetek osób biorących udział w badaniu)	100,00*

*Wartości mogą nie sumować się do 100 z uwagi na możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi.

Źródło: opracowanie własne.

Należy dodać, że jedynie 3,67% ankietowanych ujawniło swoje pesymistyczne plany w odniesieniu do dalszego funkcjonowania jednostki w nadchodzących 12 miesiącach, przy czym 2,75% badanych zamierza wyrejestrować działalność a blisko 1% ją czasowo zawiesić.

2.3. Bariery rozwoju

Respondenci biorący udział w badaniu za czynniki najczęściej blokujące rozwój firmy uznali: niedostateczny popyt na produkty i usługi oraz wysokie obciążenia na rzecz budżetu – po 16,5% ankietowanych.

■ Tab. 32. Bariery ograniczające rozwój zdaniem przedsiębiorców [n=109]

Bariery ograniczające rozwój firmy	Udział procentowy
Niedostateczny popyt na produkty i usługi	16,5
Wysokie obciążenia na rzecz budżetu	16,5
Silna konkurencja	15,6
Koszty pracy	13,8
Niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej	9,2
Małe dochody potencjalnych klientów	6,4
Trudności w pozyskaniu środków finansowych	5,5
Brak specjalistów na rynku	2,8
Mała powierzchnia pomieszczeń firmy	2,8
Brak organizacji wspierających firmy	2,8
Brak płynności finansowej kontrahentów	1,8
Koszty surowców i materiałów	0,9
Małe wsparcie władz państwowych/samorządowych dla firm	0,9
Brak koncepcji rozwoju lub brak wdrożenia strategii gminy i powiatu	0,9
Skomplikowane procedury	0,9
Trudno powiedzieć	19,3
OGÓŁEM (odsetek osób biorących udział w badaniu)	100,0*

*Wartości mogą nie sumować się do 100 z uwagi na możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi.

Źródło: opracowanie własne.

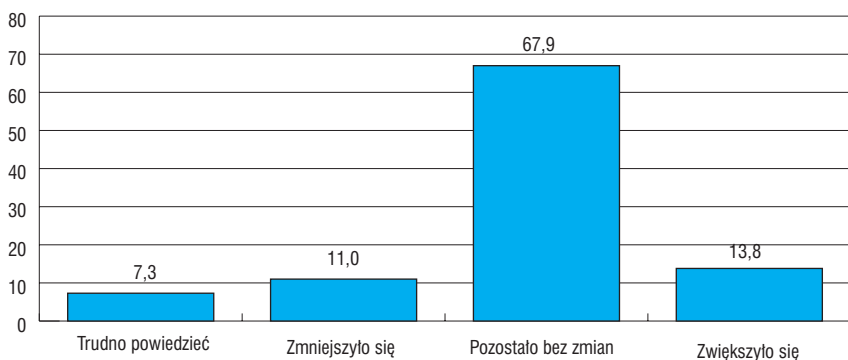
Nie bez znaczenia dla rozwoju i utrzymania miejsc pracy była dla przedsiębiorców silna konkurencja (15,6%) oraz wysokie koszty pracy ciężące na pracodawcach (13,3%). Warto zauważyć, że cztery wymienione czynniki stanowiły łącznie ponad 62% wszystkich uzyskanych odpowiedzi, podczas gdy pozostałe wskazania, takie jak: brak organizacji wspierających firmy, małe wsparcie władz państwowych/samorządowych dla firm czy skomplikowane procedury, odnoszące się w głównej mierze do zastrzeżeń w stosunku do władz samorządowych i regulacji, stanowiły łącznie jedynie 5,5%. Na uwagę zasługuje fakt, że ponad 19% badanych na pytanie o wskazanie barier, udzieliła odpowiedzi „trudno powiedzieć” co może wskazywać, że w okresie niepewności na rynku trudno jest jednoznacznie zidentyfikować bariery a tym samym dą-

żyć do minimalizacji ich oddziaływania na rozwój firmy. Pozytywnym jest fakt, że co piąty ankietowany bez wahania powiedział, że nie odczuwa barier zewnętrznych, które spowalniałyby rozwój jego firmy.

2.4. Stan zatrudnienia i prognoza zatrudnienia osób bezrobotnych

Bezapelacyjna większość przedsiębiorców – 67,9% stwierdziło, że w przeciągu ostatniego roku w firmie nie nastąpiły zmiany wielkości zatrudnienia. W przypadku 13,8% respondentów pozytywny rozwój sytuacji na rynku umożliwił zwiększenie zatrudnienia, a w 11% badanych podmiotów nastąpiła redukcja liczby zatrudnionych osób.

■ Rys. 29. Zmiany w liczbie zatrudnionych w przeciągu ostatnich 12 miesięcy [n=109]

Źródło: opracowanie własne.

Jako główny powód redukcji zatrudnienia w Powiecie Skierniewickim oraz Mieście Skierniewice przedsiębiorcy wskazali trudności finansowe – 14,3%. Blisko co dziesiąty przedsiębiorca działający na tym terenie dokonał redukcji zatrudnienia za sprawą niskiego lub braku popytu na oferowane produkty czy usługi.

■ Tab. 33. Powody redukcji zatrudnienia [n=84]

Powody redukcji zatrudnienia	Udział procentowy
Trudności finansowe	14,3
Brak popytu na produkty/usługi	9,5
Przejście na emeryturę lub rentę	8,3
Odejście na własną prośbę	8,3
Reorganizacja działalności firmy	7,1
Urlop macierzyński /wychowawczy	4,8
Koniec umowy na czas określony	4,8

Powody redukcji zatrudnienia	Udział procentowy
Wyjazd pracownika za granicę	1,2
Niesolidność pracowników	1,2
Zmiana technologii produkcji	1,2
Trudno powiedzieć	39,3
OGÓŁEM	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Pozostałe czynniki, których efektem było zmniejszenie zatrudnienia były związane z życiem prywatnym pracowników tj.: osiągnięciem wieku emerytalnego lub przejściem na rentę, wyjazdem za granicę czy też urlopem macierzyńskim i wychowawczym. W przypadku blisko 5% badanych zmniejszenie zatrudnienia było skutkiem nieprzedłużenia umowy z pracownikiem a u 1,2% niesolidność osoby zatrudnionej poskutkowało jej zwolnieniem. Należy dodać, że prawie 40% ankietowanych nie potrafiło wskazać głównej przyczyny redukcji zatrudnienia w firmie.

Zadanie przedsiębiorcom pytania o obecnie istniejące w firmie wolne miejsca pracy zmierzają do aktualnej oceny możliwości zatrudnienia w Powiecie Skierniewice oraz Powiecie Miasto Skierniewice. Wyniki zaprezentowano w tabeli 34.

■ Tab. 34. Aktualna sytuacja zatrudnieniowa w przedsiębiorstwach [n=109]

Występowanie wolnych miejsc pracy	Udział procentowy
Tak, dla pracowników wykwalifikowanych	9,2
Tak, dla pracowników niewykwalifikowanych	0,9
Tak, zarówno dla pracowników wykwalifikowanych i niewykwalifikowanych	2,8
Nie	87,1
OGÓŁEM	100,0

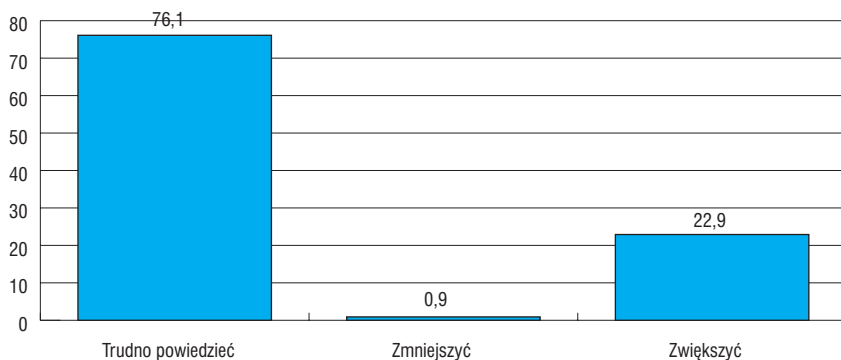
Źródło: opracowanie własne.

W momencie przeprowadzania badania bezapelacyjna większość przedsiębiorstw – 87,1% nie posiadała wolnych miejsc pracy, których nie można było zapełnić. W przypadku 12,9% pozostałych firm istniały, w głównej mierze wakaty dla pracowników wykwalifikowanych – 9,2% ale też blisko 1% ankietowanych wykazała gotowość do zatrudnienia osób niewykwalifikowanych. W blisko 3% podmiotów w chwili obecnej istnieją wolne miejsca pracy zarówno dla osób wykwalifikowanych jak i tych bez doświadczenia.

Poniższy rysunek przedstawia prognozę zatrudnienia sporządzoną na podstawie deklaracji przedsiębiorców. Przeważającej większości respondentów trudno było powiedzieć (76,1%) jak w najbliższym roku rozwinię się sytuacja przedsiębiorstwa i czy koniecznym będzie zwiększenie liczby pracowników czy też jej redukcja. Jednak analizując uzyskane odpowiedzi daje się od-

czuć optymistyczny nastrój właścicieli i kadry zarządzającej, czego wyrazem jest fakt, że blisko 23% ankietowanych w najbliższym roku prognozuje zwiększenie liczby pracowników.

■ Rys. 30. Prognozowane zmiany zatrudnienia [n=109]

Źródło: opracowanie własne.

W gronie badanych przedsiębiorców zaledwie w jednym przypadku uzyskano deklarację, że plany firmy na następne 12 miesięcy uwzględniają redukcję zatrudnienia. Zwolnienie dotyczyć będzie jednej osoby płci męskiej na stanowisku handlowiec/sprzedawca.

Z przeprowadzonych badań na terenie Powiatu Skierniewice oraz Miasta Skierniewice wynika, że w perspektywie średniookresowej (dwunastomiesięcznej) najczęściej planuje się zwiększenie liczby zatrudnionych o jedną osobę. Wartość tę zadeklarowało 12 ankietowanych. Zwiększenie zatrudnienia o 2, 3, 4 czy 5 osób w danej firmie planuje w najbliższym roku po dwóch przedsiębiorców. Na uwagę zasługuje fakt, że w gronie przebadanych podmiotów znalazł się pracodawca zmierzający do zwiększenia zatrudnienia o 10 osób.

■ Tab. 35. Planowane zwiększenia ilości zatrudnionych [n=25]

Ilości osób	Udział procentowy	Ilość odpowiedzi
odmowa odpowiedzi	16,00	4
o 1 osobę	48,00	12
o 2 osoby	8,00	2
o 3 osoby	8,00	2
o 4 osoby	8,00	2
o 5 osób	8,00	2
o 10 osób	4,00	1
OGÓŁEM	100,0	25

Źródło: opracowanie własne.

Nawiązując do poprzedniego zestawienia w oparciu o deklaracje pracodawców, została stworzona lista najbardziej poszukiwanych zawodów na lokalnym rynku. Zestawienie zawiera tabela 36.

■ Tab. 36. Lista zawodów poszukiwanych przez pracodawców

Poszukiwany zawód	Ilość odpowiedzi	Udział procentowy	Łączna ilość osób
Elektryk	2	1,8	6
Sprzedawca / obsługa klienta / fakturzystka	3	2,8	5
Operator/monter maszyn i urządzeń	4	3,7	4
Lekarz, ratownik medyczny	2	1,8	4
Mechatronik	3	2,8	3
Nauczyciel, instruktor	3	2,8	3
Kierowca kat. B, C+E	2	1,8	3
Murarz, dekarz, cieśla, pracownik przy pracach budowlanych	2	1,8	3
Rolnik, ogrodnik, sadownik, leśnik	1	0,9	3
Krawcowa/szwaczka	1	0,9	3
Przedstawiciel handlowy	1	0,9	3
Pracownik biurowy	2	1,8	2
Kierownik, specjalista	2	1,8	2
Pracownik przy pracach prostych	2	1,8	2
Mechanik pojazdów samochodowych	1	0,9	1
Fryzjer, kosmetyczka	1	0,9	1
Farmaceuta	1	0,9	1
Inny	1	0,9	1
Nie planujemy zwiększenia zatrudnienia	80	73,4	-
OGÓŁEM	109	100,0*	50

*Wartości mogą nie sumować się do 100 z uwagi na możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi.

Źródło: opracowanie własne.

Analizując powyższe dane należy pamiętać, że w badaniu zostały uwzględnione podmioty, w których planach na najbliższy rok wpisane jest rozszerzenie liczby zatrudnionych (80 spośród respondentów nie planowało zwiększenia zatrudnienia). Mimo to, można twierdzić, że w perspektywie średniookresowej zatrudnienie mogą znaleźć raczej pracownicy wykwalifikowani. Największe zatrudnienie planuje się na stanowisku elektryk, sprzedawca/obsługa klienta, operator maszyn i urządzeń a także lekarz i ratownik medyczny.

Informacje zawarte w tabeli 36 dowodzą, że potrzeby przedsiębiorców co do zapotrzebowania na konkretne zawody są bardzo zróżnicowane i rozproszone. Wyrazem tego jest fakt, że na liście widoczne są zarówno stanowiska dla pracowników umysłowych, jak również fizycznych o zróżnicowanych kompetencjach.

Mając na uwadze realizację głównego celu badania jakim jest analiza lokalnego rynku pracy w obu powiatach z uwzględnieniem sytuacji osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, kwestionariusz dedykowany pracodawcom zawierał nie tylko pytanie o możliwość zatrudnienia w firmie osób do 30 roku życia ale i osób powyżej 50 roku życia, długotrwale bezrobotnych oraz niepełnosprawnych. Wyniki zaprezentowano w tabeli 37.

■ Tab. 37. Perspektywy zatrudnienia wybranych grup osób [n=109]

Zatrudnienie	Udział procentowy	
Zatrudnienie osoby do 25 roku życia	nie	28,4
	tak	71,6
Zatrudnienie osoby do 30 roku życia	nie	26,6
	tak	73,4
Zatrudnienie osoby długotrwale bezrobotnej	nie	34,9
	tak	65,1
Zatrudnienie osoby powyżej 50 roku życia	nie	48,6
	tak	51,4
Zatrudnienie osoby niepełnosprawnej	nie	62,4
	tak	37,6

Źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z zadeklarowanym przez pracodawców stanowiskiem ponad 28% respondentów nie podjęłoby współpracy z pracownikiem, którego wiek nie przekroczył 25 lat. O prawie dwa punkty procentowe mniej przedsiębiorców wykazało obawy przed zatrudnieniem osób w wieku do 30 lat. Duża liczba negatywnie nastawionych przedsiębiorców do młodych pracowników może być związana z obawami właścicieli, co do krótkiego stażu pracy i braku doświadczenia zawodowego. W gronie osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy większe szanse na zatrudnienie mają osoby długotrwale bezrobotne w przypadku, których 65,1% respondentów wykazało brak przeciwwskazań do zatrudnienia kandydata z tej grupy. Szansa na znalezienie zatrudnienia maleje u osób, których wiek przekroczył 50 lat, natomiast w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy pozostają osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności w stosunku, do których jedynie 37,6% pracodawców wykazało pozytywne nastawienie i możliwość zatrudnienia.

2.5. Preferencje pracodawców w zakresie kompetencji pracowników

Korespondując z danymi dotyczącymi prognozowanego wzrostu zatrudnienia w najbliższym czasie, niezwykle cenne byłoby uzyskać informację od przedsiębiorców o kwalifikacjach, które powinni posiadać w ich firmie kandydaci na pracowników. Przedsiębiorcy najczęściej odpowiadali, że będą poszukiwać pracowników z wykształceniem wyższym w kierunkach pedagogika, humanistyczny, elektronika, wychowanie fizyczne, farmacja, fizjoterapia i medycyna. Niezwykle istotne z punktu widzenia pracodawców jest posiadanie potwierdzonych certyfikatami i świadectwami uprawnień w zakresie obsługi koparko-ładowarki czy wózka widłowego.

■ Tab. 38. Lista ważnych dla pracodawców kwalifikacji i umiejętności przyszłych pracowników

Kwalifikacje i umiejętności zawodowe	Udział procentowy
Wykształcenie wyższe	41,4
Certyfikaty, uprawnienia	20,7
Wykształcenie średnie techniczne	17,2
Znajomość obsługi komputera	17,2
Wykształcenie zawodowe	10,3
Prawo jazdy	10,3
Komunikacja w języku angielskim	6,9
Inne	27,6
OGÓŁEM (odsetek osób biorących udział w badaniu)	100,0*

*Wartości mogą nie sumować się do 100 z uwagi na możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi.

Źródło: *opracowanie własne*.

Osoby ze średnim technicznym i zawodowym wykształceniem poszukiwane są w zawodzie mechanik. Pracodawcy przykładają dużą wagę do znajomości obsługi komputera w stopniu przynajmniej średnim oraz znajomości języka angielskiego. W gronie badanych przedsiębiorstw planujących zwiększenie zatrudnienia znalazły się podmioty, które poszukiwać będą osób posiadających prawo jazdy kategorii B, oraz C+E.

Poza wymaganiami bezpośrednio związanymi z kwalifikacjami pracowników, przedsiębiorcy przywiązują ogromną wagę do cech osobowych pracowników. Na pierwszym miejscu wśród wymagań stawianych kandydatom do pracy, pracodawcy cenią sobie fachowość – 48,3%. Ogromne znaczenie ma również komunikatywność – 44,8% i odpowiedzialność – 31%. W przypadku 1/3 przedsiębiorców istotną rolę przy zatrudnianiu pracownika odgrywają jego warunki fizyczne rozumiane głównie jako sprawność ruchowa, mniejsze znaczenie ma płeć, aparycja czy wiek.

■ Tab. 39. Wymagania stawiane potencjalnym pracownikom nie związane z kwalifikacjami

Wymagania nie związane z kwalifikacjami	Udział procentowy
Fachowość	48,3
Komunikatywność	44,8
Odpowiedzialność	31,0
Sprawność ruchowa	27,6
Umiejętność pracy w zespole	24,1
Wysoka kultura osobista	17,2
Płeć męska	17,2
Dyspozycyjność	13,8
Mobilność	10,3
Operatywność, kreatywność	6,9
Bardzo dobre warunki psycho-fizyczne	6,9
Dobra aparycja (wygląd)	6,9
Wiek do 45 lat	3,4
Poniżej wieku emerytalnego	3,4
Elastyczność	3,4
Zainteresowania związane z pracą	3,4
Trudno powiedzieć	3,4
OGÓLEM (odsetek osób biorących udział w badaniu)	100,0*

*Wartości mogą nie sumować się do 100 z uwagi na możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi.

Źródło: *opracowanie własne*.

Pracodawcy, którzy zadeklarowali brak przeciwwskazań do zatrudnienia osób, których wiek nie przekroczył 30 lat w największym stopniu przykładają wagę do doświadczenia zawodowego potencjalnych pracowników. Kolejnym ważnym, wspólnym dla osób do 25 roku życia oraz do 30 lat, czynnikiem było dla ponad ¼ przedsiębiorców wykształcenie kierunkowe kandydatów bez wyraźnego wskazania na jego minimalny poziom. Trzecim elementem w kolejności, który pozostaje w kręgu głównych kryteriów wyboru młodych pracowników jest pracowitość, zaś kolejnym posiadane przez potencjalnego pracownika certyfikaty i uprawnienia przydatne z punktu widzenia przyszłej pracy.

■ Tab. 40. Lista ważnych kwalifikacji i umiejętności stawianych pracownikom

Kwalifikacje i umiejętności	Osoby do 25 roku życia	Osoby do 30 roku życia	Osoby długoterwale bezrobotne	Osoby pow. 50 roku życia	Osoby niepełnosprawne
	Udział [%]	Udział [%]	Udział [%]	Udział [%]	Udział [%]
Doświadczenie	34,6	36,3	51,13	37,50	34,40
Wykształcenie kierunkowe	25,6	27,5	38,73	26,79	24,57
Pracowitość	14,1	15	21,13	17,86	16,38
Certyfikaty, uprawnienia	9	17,5	24,65	5,36	4,91
Wykształcenie wyższe	6,4	7,5	10,56	7,14	6,55
Wykształcenie średnie	5,1	3,8	5,35	5,36	4,91
Komunikatywność	5,1	3,8	5,35	7,14	6,55
Umiejętności sprzedażowe	5,1	5	7,04	7,14	6,55
Książeczka zdrowia	2,6	2,5	3,52	1,79	1,64
Kurs obsługi kasy fiskalnej	2,6	2,5	3,52	3,57	3,28
Język ang.-zaawansowany	1,3	1,3	1,83	1,79	1,64
Prawo jazdy kat. B	1,3	1,3	1,83	0,00	0,00
Dyspozycyjność	1,3	1,3	1,83	0,00	0,00
Odpowiedzialność	1,3	0	0,00	0,00	0,00
Prawo jazdy C+E, B	1,3	1,3	1,83	0,00	0,00
Brak nałogów	1,3	1,3	1,83	0,00	0,00
Niepełnosprawność nie wykluczająca pracy	0	0	0,00	0,00	0,00
OGÓŁEM (odsetek osób biorących udział w badaniu)	100*	100*	100*	100*	100*

*Wartości mogą nie sumować się do 100 z uwagi na możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi.

Źródło: opracowanie własne.

Analizując powyższą tabelę można zauważyć, że wymagania pracodawców w stosunku do pozostałych osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy nie odbiegają w sposób znaczący od wyników uzyskanych w przypadku bezrobotnych do 30 roku życia. Również najważniejszym czynnikiem mogącym przesądzić o uzyskaniu zatrudnienia jest posiadane doświadczenie, wykształcenie związane z charakterem wykonywanej pracy a także sama chęć do pracy i zaangażowanie. Warto zaznaczyć, że przedsiębiorcy rekrutując kandydatów nie tylko patrzą na udokumentowane kwalifikacje lecz również duży nacisk kładą na cechy osobowościowe takie jak pracowitość czy komunikatywność.

Z uwagi na realizację celu i konieczność szerokiej analizy sytuacji na rynku pracy osób znajdujących się w szczególnej sytuacji, pracodawcy wskazali swoje preferencje w odniesieniu do możliwości zatrudnienia we własnej firmie osób znajdujących się w wybranych trudnych sytuacjach życiowych. Jak pokazują badania ponad 54% respondentów nie widziało przeciwwskazań w przyjęciu do pracy osoby powyżej 50 roku życia oraz bezrobotnej po zakończeniu kontraktu socjalnego – 51,4%, 40% gotowych było zatrudnić osobę niepełnosprawną a 36% zadeklarowało, że nie wyklucza zatrudnienia kobiet, które po urodzeniu dziecka nie podjęły zatrudnienia.

■ Tab. 41. Brak przeciwwskazań do zatrudnienia osoby bezrobotnej [n=109]

Kategoria osób bezrobotnych	Udział [%]
Bezrobotni powyżej 50 roku życia	54,1
Bezrobotni po zakończeniu kontraktu socjalnego	51,4
Bezrobotni niepełnosprawni	40,4
Bezrobotne kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	35,8
Bezrobotni samotnie wychowujący dziecko do 18 roku życia	22,9
Bezrobotni bez żadnych kwalifikacji zawodowych, doświadczenia zawodowego	11,9
Bezrobotni, którzy pod odbyciem kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia	11,0
Żadna	25,7
OGÓŁEM (odsetek osób biorących udział w badaniu)	100,0*

*Wartości mogą nie sumować się do 100 z uwagi na możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi.

Źródło: opracowanie własne.

Zdecydowanie w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy w Powiecie Skierniewickim oraz Mieście Skierniewice znalazły się osoby nieposiadające żadnych kwalifikacji zawodowych oraz te, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia. W obu tych przypadkach nie więcej niż 12% przedsiębiorców zadeklarowało brak przeciwwskazań do zatrudnienia takich osób we własnej firmie. Na uwagę zasługuje fakt, że co czwarty przebadany pracodawca na tym terenie nie dostrzegał najmniejszych szans na przyjęcie do pracy osoby znajdującej się w jednej z powyższych sytuacji.

Potwierdzenie niezwykle trudnej sytuacji osób bezrobotnych po odbyciu kary pozbawienia wolności oraz bezrobotnych nieposiadających doświadczenia zawodowego, znajduje się w tabeli 42, gdzie ponad 63% respondentów nie zdecydowałyby się na zatrudnienie osoby skazanej wyrokiem sądu na karę pozbawienia wolności a 24% nie podjęłoby współpracy z osobą bez kwalifikacji. Tabela 42 uwidacznia ponadto trudną sytuację osób niepełnosprawnych w przypadku, których 45% przedsiębiorców zdecydowanie odmówiłoby zatrudnienia nawet, gdyby stopień niepełnosprawności nie uniemożliwiał wykonywanie zadań na stanowisku a co trzeci respondent odmówiłby zatrudnienia osoby, która ukończyła 50 lat.

■ Tab. 42. Wykluczenie zatrudnienia osoby bezrobotnej [n=109]

Kategoria osób bezrobotnych	Udział [%]
Bezrobotni, którzy pod odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia	63,3
Bezrobotni niepełnosprawni	45,0
Bezrobotni powyżej 50 roku życia	30,3
Bezrobotni bez żadnych kwalifikacji zawodowych, doświadczenia zawodowego	23,9
Bezrobotni samotnie wychowujący dziecko do 18 roku życia.	20,2
Bezrobotne kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	11,0
Bezrobotni po zakończeniu kontraktu socjalnego	9,2
Żadna	14,7
OGÓŁEM (odsetek osób biorących udział w badaniu)	100,0*

*Wartości mogą nie sumować się do 100 z uwagi na możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi.

Źródło: *opracowanie własne*.

Pozytywnie natomiast należy ocenić stanowisko pracodawców wobec kobiet po urodzeniu dziecka i bezrobotnych, którzy zakończyli kontrakt socjalny. W przypadku tych dwóch grup średnio co dziesiąty przebadany pracodawca wykazywał obawy, które skutkowałyby brakiem możliwości zawarcia umowy.

Uzupełniając poprzednie zagadnienie stworzono listę niepożądanych u kandydatów do pracy cech, które zdaniem przedsiębiorców, przyczyniłyby się do wykluczenia takiej osoby z grona potencjalnych pracowników. Lista zawarta została w tabeli 43.

■ Tab. 43. Lista cech wykluczających kandydata na pracownika

Cechy kandydata	Udział procentowy
Karalność	15,6
Brak kwalifikacji	8,3
Brak odpowiedniego wykształcenia	4,6
Lenistwo	4,6
Zły stan zdrowia	3,7
Brak doświadczenia	1,8
Brak umiejętności sprzedażowych	1,8
Agresja	1,8
Niepełnosprawność wykluczająca pracę	1,8
Nieuczciwość	1,8
Brak chęci samodoskonalenia	1,8

Cechy kandydata	Udział procentowy
Brak odpowiedzialności	0,9
Nie ma takiej cechy	0,9
OGÓŁEM (odsetek osób biorących udział w badaniu)	100,0*

*Wartości mogą nie sumować się do 100 z uwagi na możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi lub jej brak.

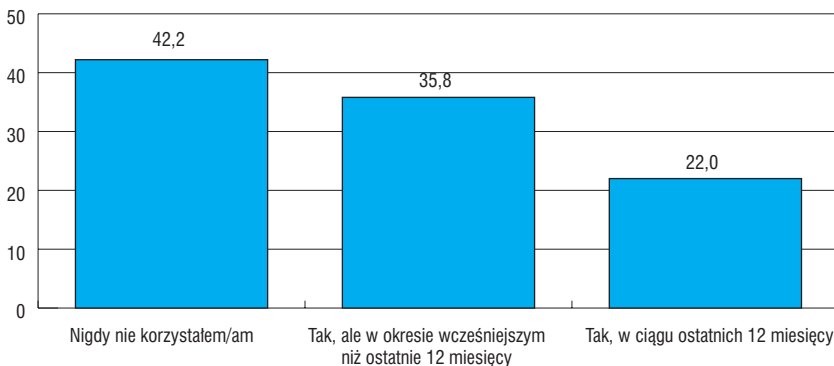
Źródło: opracowanie własne.

Zdecydowanie niekorzystnie na wizerunek pracownika a tym samym szansę na znalezienie zatrudnienia, wpływa fakt karalności. Osoba karana nie znalazłaby zatrudnienia u 15,6% badanych przedsiębiorców. Czynnikiem minimalizującym szansę na znalezienie pracy jest brak kwalifikacji – 8,3%, odpowiedniego wykształcenia oraz lenistwo (po 4,6%). Pozostałe odpowiedzi stanowiły zaledwie kilka procent i nie znalazły potwierdzenia u większości respondentów.

2.6. Wsparcie ze strony Powiatowego Urzędu Pracy

Z przeprowadzonych badań wynika, że pracodawcy działający na terenie Powiatu Skierniewice oraz Powiatu Miasto Skierniewice wykazywali umiarkowaną skłonność do korzystania z usług świadczonych przez Urząd Pracy czego wyrazem jest fakt, że ponad 42% badanych przedsiębiorców nigdy nie współpracowało z Urzędem Pracy. Blisko 58% respondentów korzystała w przeszłości z usług oferowanych w ramach tej instytucji, przy czym jedynie 22% z grona przebadanych podmiotów uczyniło to w przeciągu ostatniego roku.

■ Rys. 31. Korzystanie z form wsparcia świadczonych przez PUP [n=109]

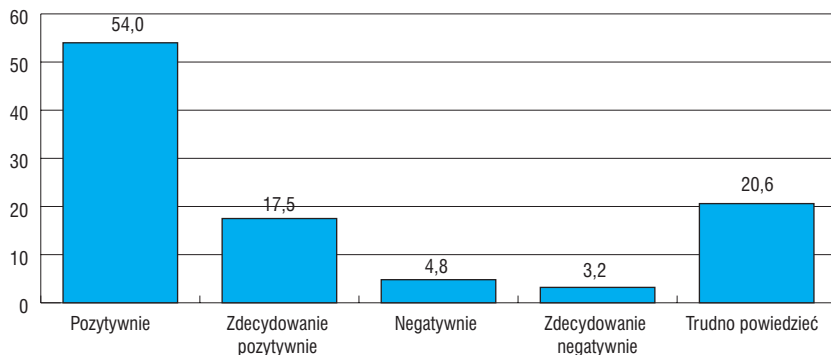

Źródło: opracowanie własne.

Na uwagę zasługuje fakt, że mimo stosunkowo niskiego zainteresowania pracodawców wsparciem oferowanym przez Urząd Pracy, odnotowuje się wysoki odsetek przedsiębiorców

zadowolonych ze współpracy. Łącznie ponad 70% podmiotów, które kiedykolwiek nawiązały stosunki z tą instytucją oceniło współpracę zdecydowanie pozytywnie lub też pozytywnie.

■ Rys. 32. Ocena współpracy z PUP [n=63]

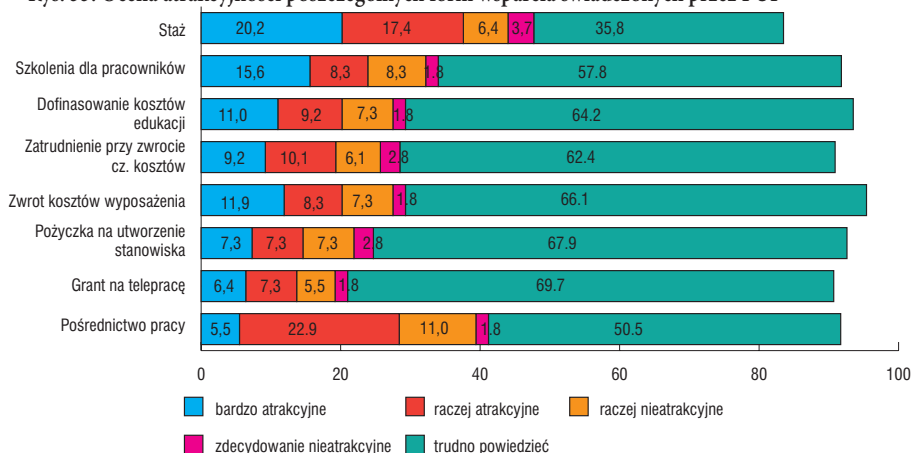

Źródło: opracowanie własne.

W gronie badanych odnotowano również przedsiębiorców w przypadku, których działania podjęte przez Powiatowy Urząd Pracy w Skierniewicach, rozmięły się z potrzebami firmy przyczyniając się tym samym do niezadowolenia z nawiązanej współpracy. Podmioty te stanowiły łącznie 8% badanych.

Przedsiębiorcy zdecydowanie najczęściej jako bardzo atrakcyjną formę wsparcia zatrudnienia ze strony PUP, wskazywali organizację staży – 20,2%. Dużym uznaniem cieszyła się również organizacja szkoleń dla pracowników, których celem było dostosowanie kwalifikacji pracowników do aktualnych potrzeb rynku – 15,6%. Ponadto, bardzo atrakcyjną formą wsparcia zatrudnienia było zdaniem przedsiębiorców dofinansowanie kosztów edukacji w ramach środków pochodzących z Krajowego Funduszu Szkoleniowego oraz zwrot kosztów wyposażenia bądź doposażenia utworzonego stanowiska pracy.

■ Rys. 33. Ocena atrakcyjności poszczególnych form wsparcia świadczonych przez PUP

Źródło: opracowanie własne.

Należy dodać, że przedsiębiorcy biorący udział w badaniu pozytywnie ocenili działalność urzędu w ramach świadczenia pośrednictwa pracy rozumianego jako wsparcie w rekrutacji pracowników na określone stanowiska, zaś najmniejsze zainteresowanie ze strony pracodawców budził grant na telepracę. Warto zaznaczyć, że pracodawcom wielokrotnie trudno było ocenić atrakcyjność wybranych form pomocy udzielanej przez PUP czego przyczyną można doszukiwać się w braku znajomości poszczególnych instrumentów i szczegółowych warunków dających możliwość skorzystania z nich.

Korespondując z wynikami uzyskanymi w poprzednim pytaniu, w tabeli 44 stworzona została lista form wsparcia PUP cieszących się największym zainteresowaniem pracodawców w momencie podejmowania decyzji o zatrudnieniu kandydata do pracy. Bezapelacyjnie pracodawcy dostrzegali największe korzyści płynące ze stażu organizowanego przez PUP dla młodych osób do 30 roku życia i właśnie tej formy pomocy przy zatrudnianiu kandydatów oczekiwało 34% badanych. Uzyskane wyniki potwierdzają ponadto istotność prowadzonej w Urzędach Pracy rekrutacji kandydatów na określone stanowiska i możliwość wyselekcjonowania tych osób, które w największym stopniu spełniają wymagania stawiane przez pracodawców w określonym zawodzie.

■ Tab. 44. Oczekiwania pracodawców wobec PUP przy zatrudnianiu pracowników

Formy wsparcia PUP przy zatrudnianiu kandydatów do pracy	Udział [%]
Staż	33,9
Pośrednictwo pracy (pomoc w rekrutacji kandydatów)	17,4
Szkolenia dla pracowników pod kątem potrzeb pracodawców	10,1

Formy wsparcia PUP przy zatrudnianiu kandydatów do pracy	Udział [%]
Zatrudnienie przy zwrocie pracodawcy części kosztów wynagrodzenia i ZUS (prace interwencyjne)	6,4
Dofinansowanie kosztów edukacji w ramach środków z Krajowego Funduszu Szkoleniowego	6,4
Zwrot kosztów wyposażenia bądź doposażenia stanowiska pracy	2,8
Grant na telepracę	0,9
Pożyczka na utworzenie stanowiska	0,9
Inne	3,7
Nie oczekujemy żadnej pomocy	42,2
OGÓŁEM (odsetek osób biorących udział w badaniu)	100,0*

*Wartości mogą nie sumować się do 100 z uwagi na możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi.

Źródło: *opracowanie własne*.

Mimo wykazania zainteresowania ze strony przedsiębiorców różnymi formami pomocy, należy pamiętać, że ponad 42% badanych samodzielnie rekrutowało, tworzyło stanowisko i też szkoliło kandydatów do pracy, a tym samym nie oczekiwało od PUP w Skierniewicach żadnej pomocy w kwestii zatrudnienia. Co więcej w perspektywie średniookresowej blisko 60% badanych zadeklarowało, że nie planuje nawiązać stosunków z Urzędem Pracy. Zdecydowanie największym zainteresowaniem w następnych 12 miesiącach cieszyć się będą staże, gdzie chęć skorzystania z tego instrumentu wykazał co piąty przebadany przedsiębiorca. Zdecydowanie rzadziej właściciele firm zamierzają kierować pracowników na szkolenia w celu podniesienia kwalifikacji i lepszego dostosowania do potrzeb pracodawcy – 6,4%, natomiast 5,5% badanych zadeklarowało, że skorzysta ze świadczonego przez PUP w Skierniewicach pośrednictwa pracy.

■ Tab. 45. Perspektywa korzystania z form wsparcia PUP

Formy wsparcia PUP	Udział [%]
Staż	21,1
Szkolenia dla pracowników pod kątem potrzeb pracodawców	6,4
Pośrednictwo pracy (pomoc w rekrutacji kandydatów)	5,5
Grant na telepracę	0,9
Zatrudnienie przy zwrocie pracodawcy części kosztów wynagrodzenia i ZUS (prace interwencyjne)	0,9
Dofinansowanie kosztów edukacji w ramach środków z Krajowego Funduszu Szkoleniowego	0,9
Wsparcie finansowe	0,9

Formy wsparcia PUP	Udział [%]
Trudno powiedzieć	3,7
Nie planujemy korzystać	58,7
Brak danych	1,0
OGÓŁEM	100,0

Źródło: opracowanie własne.

W przypadku pozostałych form pomocy udzielone odpowiedzi stanowiły niewielki odsetek i były wyrazem zdania pojedynczych pracodawców.

2.7. Podsumowanie

W trakcie realizacji badania istotną kwestią było poznanie opinii przedsiębiorców odnośnie sytuacji na lokalnym rynku pracy w Powiecie Skierniewickim oraz Mieście Skierniewice. Z uwagi na specyfikę rynku zdecydowaną większość badanych stanowiły przedsiębiorstwa prywatne, w których zatrudnienie nie przekraczało 9 osób. Uczestnikami badania były w największej mierze przedsiębiorstwa prowadzące działalność usługową lub handlową obejmującą swym zakresem obszar gminy i powiatu. Mając na uwadze lokalny charakter prowadzonej działalności należy pamiętać o dużej roli niekorzystnych czynników otoczenia przedsiębiorstwa, w dążeniu do rozwoju działalności. Przedsiębiorcy najczęściej odczuwali niedostateczny popyt na produkty i usługi, wysokie obciążenia na rzecz budżetu państwa a także skarżyli się na silną konkurencję na lokalnym rynku. Mimo istniejących barier rozwoju i trudnej sytuacji na rynku, przedsiębiorcy w większości oceniali koniunkturę jako stabilną, w której możliwe jest dokonanie stopniowego rozwoju firmy w perspektywie następnych 12 miesięcy związanego z rozbudową działalności, pozyskaniem funduszy unijnych czy zwiększeniem rynku zbytu.

Ostatnie 12 miesięcy w przypadku blisko 70% badanych przedsiębiorców nie przyniosło zmian zatrudnienia, jednak blisko 14% firm zwiększyło liczbę pracowników co bez wątpienia należy ocenić pozytywnie. Pozytywny jest również fakt, że w perspektywie średniookresowej 23% badanych podmiotów planuje zwiększyć zatrudnienie co stanowi szansę na prace dla aktywnie jej poszukujących. Opierając się o wyniki badania kwestionariuszowego przeprowadzonego wśród pracodawców można twierdzić, że największe szanse na zatrudnienie mają osoby w zawodach operator maszyn i urządzeń, sprzedawca i elektryk, a zatem osoby o zróżnicowanych kompetencjach i umiejętnościach.

Przedsiębiorcy działający na rynku Powiatu Skierniewickiego oraz Miasta Skierniewice mając do wyboru osobę do 25 roku życia, do 30 roku życia, powyżej 50 lat a także długotrwale bezrobotną i niepełnosprawną, w największej ilości przypadków w pierwszej kolejności skłonni byli zatrudnić osobę, której wiek nie przekroczył 30 lat, zaś najmniejsze szanse na zatrudnienie miały osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności. Trudna sytuacja zatrudnieniowa osób niepełnosprawnych może być podyktowana specyfiką rynku pracy i wymaganiami pracodawców co do posiadanych świadectw ukończenia kursów, szkoleń głównie z zakresu obsługi

maszyn budowlanych oraz wózka widłowego, podczas gdy ta grupa bezrobotnych najczęściej uczestniczyła w kursach komputerowych oraz przedsiębiorczości. W obecnej sytuacji rynkowej podczas weryfikacji potencjalnych pracowników, przedsiębiorcy nie tylko brali pod uwagę kwalifikacje zawodowe lecz również cechy osobowości, takie jak fachowość, komunikatywność, odpowiedzialność. Jednak bez wątpienia głównym kryterium wyboru pozostało doświadczenie.

Przedsiębiorcy działający na terenie Powiatów cechowali się umiarkowaną skłonnością do podejmowania współpracy z działającym na tym terenie Powiatowym Urzędem Pracy, jednak zdecydowana większość oceniła działalność tej instytucji pozytywnie. Wysoką oceną cieszyła się organizacja staży stanowiących wsparcie młodych osób do 30 roku życia, które to przynosią wymierną korzyść zarówno dla beneficjentów pomocy jak i pracodawców. Zdobyte w ten sposób doświadczenie jest nie tylko inwestycją w przyszłość bezrobotnego ale czas spędzony na stażu daje możliwość lepszego poznania możliwości potencjalnego pracownika i nabranie zaufania do jego kompetencji i umiejętności, które przełożyć się mogą na przyszłe zatrudnienie. Pracodawcy zainteresowani byli ponadto szkoleniami dla pracowników przyczyniającymi się do dostosowania kwalifikacji zatrudnionych do ciągle zmieniających się potrzeb rynku. Ciągłe zmiany i konieczność podążania za nimi sprawiła, że pracodawcy zainteresowani byli i są nadal, skorzystaniem ze środków pochodzących z Krajowego Funduszu Szkoleniowego umożliwiającym dofinansowanie kosztów edukacji. Wsparcie to stanowi instrument wspierający kształcenie ustawiczne zarówno pracowników jak i samych pracodawców, a w najbliższym roku dedykowane jest osobom z ukończonym 45 rokiem życia.

3. REKOMENDACJE

Nazwa działania	Opis
Opracowanie oraz realizacja wewnętrznych procedur kwalifikacyjnych.	<p>W związku z oczekiwaniami bezrobotnych co do otrzymania spersonalizowanej pomocy, PUP winien opracować szczegółowe procedury kwalifikacji na szkolenia. Kandydaci udzielaliby odpowiedzi na pytania o doświadczenie zawodowe, kwalifikacje, umiejętności, zainteresowania i stan zdrowia na podstawie, których powstawałby zarys profilu bezrobotnego. W oparciu o wiedzę o predyspozycjach danej osoby oraz potrzebach lokalnego rynku doradca pomagałby w wyborze kierunku i tematyki szkolenia.</p> <p>Badania wskazały, że bezrobotni najczęściej zainteresowani byli szkoleniami z zakresu obsługi wózka widłowego, prawa jazdy kategorii C+E oraz T, podstaw księgowości oraz kursami komputerowymi, w tym z elementami grafiki komputerowej.</p>

Nazwa działania	Opis
Planowanie ścieżki rozwoju zawodowego poprzez przygotowanie Indywidualnego Planu Działania – współpraca z indywidualnym doradcą klienta.	<p>Zaleca się, by dla każdego bezrobotnego z grupy osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, przy wsparciu doradcy zawodowego oraz psychologa, został opracowany Indywidualny Plan Rozwoju. Po pierwsze, dokładnego sprawdzenia wymaga poziom i zakres indywidualnych kwalifikacji zawodowych w wyraźnym odniesieniu do zapotrzebowania na lokalnym rynku pracy. Po drugie, należy zdiagnozować stan psychologiczny bezrobotnych, a szczególnie ich samoocenę i powiązany z nią poziom motywacji do zmiany sytuacji życiowej oraz indywidualne preferencje i predyspozycje bezrobotnych. Należy dążyć jednocześnie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych i do zwiększania poziomu i zakresu aktywności zawodowej i edukacyjnej bezrobotnych.</p> <p>Psycholog wraz z doradcą zawodowym powinni szczególnie nacisk położyć na sferę aspiracji zawodowych i edukacyjnych. Należy kształtować postawy proedukacyjne, promować, upowszechniać ideę uczenia się przez całe życie (<i>lifelong learning</i>) oraz aktywności zawodowej osób powyżej 50 roku życia. Zmiana postaw powinna skutkować poprawą aktywności edukacyjnej i zawodowej bezrobotnych.</p> <p>Poradnictwo zawodowe jest zalecaną usługą w aktywizacji bezrobotnych osób, przygotowywanych do wdrożenia Indywidualnego Planu Rozwoju. Dzięki rozpoznaniu deficytów kwalifikacji i umiejętności, a także barier natury psychologicznej, w dalszym etapie współpracy z osobą bezrobotną będzie możliwe dopasowanie takich form pomocy, które pozwolą dostosować się jej do wymagań rynku pracy, przy uwzględnieniu indywidualnego potencjału.</p>
Dostosowywanie rodzajów szkoleń do potrzeb rynku.	<p>PUP wykorzystując informacje pochodzące bezpośrednio z rynku pracy, przekazywane przez przedstawicieli pracodawców dostosowywałby rodzaje szkoleń do potrzeb rynku. Wiedza pochodząca od pracodawców, agencji zatrudnienia, firm szkoleniowych na temat aktualnych potrzeb w zakresie konkretnych zawodów oraz specjalności posłużyłaby do stworzenia aktualnej listy szkoleń stanowiącej odpowiedź na bieżące potrzeby pracodawców. Lista ta winna być systematycznie aktualizowana.</p> <p>Korespondując z badaniami kwestionariuszowymi przeprowadzonymi wśród pracodawców określono, że główne zakresy tematyczne szkoleń powinny opierać się o obsługę wózka widłowego oraz maszyn budowlanych, w tym koparko-ladowarki. Z punktu widzenia pracodawców przydatne</p>

Nazwa działania	Opis
	jest ponadto posiadanie uprawnień prawa jazdy kategorii B oraz C+E a także znajomości obsługi komputera w stopniu przynajmniej średnim.
Monitoring przebiegu szkoleń.	Organizowane szkolenia powinny być monitorowane pod kątem zgodności dokumentacji ze stanem rzeczywistym realizowanego programu a ocena efektywności instrumentu dokonywana poprzez podwójną ewaluację programu (na początku oraz po zakończeniu szkolenia) w oparciu o wyniki badania kwestionariuszowego przeprowadzonego wśród uczestników kursu. Elementem monitoringu powinna być wizytacja odbywająca się minimum raz w trakcie trwania szkolenia.
Opracowanie wewnętrznej procedury weryfikacji ofert szkoleniowych.	Poza wymaganiami określonymi w ustawie oferty szkoleniowe winny podlegać wewnętrznym procedurom weryfikacji pod kątem jakości, rzetelności, adekwatności do potrzeb bezrobotnych. W ocenie oferty brane powinny być pod uwagę kwalifikacje kadry dydaktycznej, rodzaje dokumentów poświadczających pozytywne ukończenie szkolenia, wyniki badań ewaluacyjnych poprzednich szkoleń oraz zaangażowanie instytucji szkoleniowej w aktywne poszukiwanie miejsc zatrudnienia dla bezrobotnych, którzy ukończyli kursy.
Rozbudowanie oferty treningu osobowości.	Równoległe z podnoszeniem kompetencji praktycznych bezrobotni kierowani winni być na warsztaty z zakresu budowania pozytywnego nastawienia i motywacji do aktywnego poszukiwania pracy. Trening osobowości ma szczególne znaczenie wśród osób długotrwale bezrobotnych oraz powyżej 50 roku życia. Zmiana postaw możliwa w trakcie warsztatów psychologicznych przyczyni się do zwiększenia kreatywności w dążeniu do uzyskania zatrudnienia i ograniczenia bierności bezrobotnych. Skutkiem minimalizacji negatywnie oddziałujących czynników mentalnościowych poza znalezieniem pracy będzie ograniczenie korzystania z socjalnego wsparcia państwa.
Przygotowanie zawodowe dorosłych.	Osoby dorosłe powinny mieć możliwość nabycia umiejętności praktycznych oraz wiedzy teoretycznej z zakresu zawodu zaproponowanego na podstawie indywidualnej oceny umiejętności bezrobotnego. Nabyte kwalifikacje potwierdzone powinny być certyfikatem, świadectwem czy zaświadczeniem ukończenia nauki i zdania egzaminu weryfikacyjnego.

Nazwa działania	Opis
Kampanie społeczne na rzecz promowania kształcenia ustawicznego.	<p>Rekomenduje się zintensyfikowanie działań zmierzających do promowania kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców w ramach środków pochodzących z Krajowego Funduszu Szkoleniowego. Wsparcie to kierowane jest w szczególności do osób, których wiek przekroczył 45 lat. Wyniki badania ukazują, że mniej niż 1% przedsiębiorców planuje skorzystać z tej formy wsparcia w najbliższych 12 miesiącach jednak wielu przedsiębiorców nie zdaje sobie sprawy z możliwości osiągnięcia wielu korzyści. Dlatego też podniesienie świadomości u samych przedsiębiorców o konieczności kształcenia przez całe życie, przełoży się na położenie większego nacisku na rozwój pracowników. Pozytywne budowanie wizerunku kształcenia ustawicznego jako inwestycji w kapitał ludzki, może pociągnąć za sobą poprawę sytuacji firmy na rynku i przynieść wymierne korzyści.</p>
Kampanie społeczne na rzecz elastycznych form zatrudnienia.	<p>Rekomenduje się zorganizowanie przez PUP kampanii społecznej kierowanej do lokalnych pracodawców upowszechniających elastyczne formy zatrudnienia. Ten rodzaj pracy poprzez elastyczne godziny pracy i miejsce wykonywania czynności związanych z pracą stanowi korzystne rozwiązanie dla osób starszych dając tym samym możliwość samo-realizacji i kształcenia przez całe życie ale również szczególnie interesująca propozycja aktywizująca osoby niepełnosprawne. W przypadku tej grupy odczuwalna jest korzyść dla pracodawcy, gdyż uzyskanie możliwości pracy z własnego domu zwalnia pracodawcę z konieczności dostosowania miejsca pracy do potrzeb osoby niepełnosprawnej. Możliwość elastycznego zatrudnienia i pracy zdalnej z domu nie wymaga kosztownych i czasochłonnych dojazdów do pracy, które wielokrotnie stanowiły barierę zatrudnienia.</p>
Kampanie społeczne na rzecz promocji zatrudnienia osób powyżej 50 roku życia/ Realizacja programów aktywizacji tej grupy bezrobotnych.	<p>Rekomenduje się zorganizowanie przez PUP kampanii społecznej kierowanej do lokalnych pracodawców promujących korzyści z zatrudnienia osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia. Badanie wykazało, iż szczególnie ta grupa osób jest defaworyzowana na rynku pracy, a pracodawcy niechętnie zatrudniają takie osoby, nawet przy wsparciu finansowym Urzędu. W przypadku tej grupy odczuwalna jest korzyść dla pracodawcy, gdyż są to osoby o ustabilizowanym życiu rodzinnym, poszukujące stabilnego zatrudnienia, mające doświadczenie zawodowe. Ponadto pracodawcy mogą obejmować te osoby kształceniem ustawicznym w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego, który faworyzuje pracowników powyżej 45 roku życia. Wdrażanie programów</p>

Nazwa działania	Opis
	<p>aktywizacyjnych dla tej grupy bezrobotnych powinno być połączone z odpowiednią akcją informacyjno-promocyjną upowszechniającą ideę zatrudniania osób powyżej 50 roku życia. Z badań ilościowych wynika, że 54,1% ankietowanych pracodawców wyraziła gotowość do podjęcia współpracy z PUP w ramach aktywizacji osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia.</p>
<p>Wspieranie zakładania własnej działalności gospodarczej.</p>	<p>Zgodnie z otrzymanymi wynikami badania zarówno bezrobotni jak i przedsiębiorcy zainteresowani byli rozwojem działalności gospodarczej. W przypadku osób bezrobotnych istotny element umożliwiający aktywizację na rynku pracy stanowi uzyskanie jednorazowych środków na podjęcie działalności a w przypadku działających na rynku pracodawców byłyby to pożyczki na jej prowadzenie. Należy mieć na uwadze, że udzielenie tej formy pomocy winno być poprzedzone oceną predyspozycji osoby tworzącej działalność gospodarczą co do możliwości skutecznego jej prowadzenia.</p>
<p>Wspieranie pracodawców w tworzeniu miejsc pracy.</p>	<p>W związku z trudną sytuacją finansową części lokalnych firm oraz zauważalnym deficytem miejsc pracy ważnym czynnikiem pobudzającym lokalny rynek pracy może być dofinansowywanie „zatrudniających” pracodawców w ramach refundacji kosztów wyposażenia, wyposażenia stanowisk pracy i prac interwencyjnych, choć obie formy wsparcia nie są zbyt popularne wśród bezrobotnych i pracodawców (dane z badania). Należy zadbać o to, by informacja o takich formach wsparcia dotarła do podmiotów potencjalnie nimi zainteresowanych.</p>
<p>W szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy są osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia, długotrwale bezrobotni, bezrobotni niepełnosprawni oraz bez kwalifikacji czy doświadczenia zawodowego, bezrobotni bez średniego wykształcenia po odbyciu kary pozbawienia wolności oraz kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka.</p>	<p>Należy dalej prowadzić działania sprzyjające włączeniu tych osób w życie społeczne i zawodowe, m.in. poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dalsze, aktywne działania i programy skierowane do rodzin, dzieci i młodzieży, osób starszych i niepełnosprawnych, osób bezrobotnych (w tym długotrwale i po 50 roku życia), osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, – większą integrację osób niepełnosprawnych, – inwestowanie w infrastrukturę sprzyjającą aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, uwzględniającą potrzeby ludzi starszych i niepełnosprawnych.

Nazwa działania	Opis
<p>Istotną barierą w prowadzeniu polityki rynku pracy przez Powiatowy Urząd Pracy jest liczna grupa przedsiębiorstw, które nie współpracowały z Urzędem i nie znają jego oferty.</p> <p>Przyczyną niskiego poziomu współpracy pracodawców z PUP jest brak wolnych wakatów w firmach i samodzielne poszukiwanie przez nich potrzebnych pracowników.</p>	<p>Promowanie i angażowanie pracodawców w politykę zatrudnienia prowadzoną przez Powiatowy Urząd Pracy w Skierniewicach poprzez udział w spotkaniach z osobami poszukującymi zatrudnienia, mających na celu pobudzenie aktywności zawodowej oraz doradztwo.</p>

Spis rysunków

■ Rys. 1. Podział terytorialny województwa łódzkiego na powiaty	11
■ Rys. 2. Podział terytorialny powiatu skierniewickiego na gminy.....	11
■ Rys. 3. Przyrost naturalny w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w latach 2000–2013 ..	14
■ Rys. 4. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w latach 2000–2013.....	14
■ Rys. 5. Ludność według grup wieku i płci w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w 2013 r. (stan w dniu 31.12)	15
■ Rys. 6. Struktura ludności według biologicznych grup wieku w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w 2000, 2013 i 2050 r. (stan w dniu 31.12).....	16
■ Rys. 7. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w 2000, 2013 i 2050 r. (stan w dniu 31.12).....	17
■ Rys. 8. Struktura ludności według edukacyjnych grup wieku w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w 2000, 2013 i 2050 r. (stan w dniu 31.12).....	19
■ Rys. 9. Struktura ludności według poziomu wykształcenia w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w 2011 r. (wyniki NSP 2011)	20
■ Rys. 10. Saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w latach 2000–2013.....	21
■ Rys. 11. Saldo migracji zagranicznych na pobyt stały w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w latach 2000–2013	22
■ Rys. 12. Ośrodki przemysłowe, podstawowe gałęzie przemysłu oraz surowce naturalne występujące w województwie łódzkim	23
■ Rys. 13. Podmioty gospodarki narodowej* prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności w województwie łódzkim, powiecie skierniewickim, mieście Skierniewice oraz gminach powiatu skierniewickiego w 2013 r. (stan w dniu 31.12).....	26
■ Rys. 14. Struktura podmiotów gospodarki narodowej* według rodzajów działalności w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w 2013 r. (stan w dniu 31.12)	28
■ Rys. 15. Struktura pracujących w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób według sektorów własności w Polsce, województwie łódzkim, powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice według sektorów własności w 2013 r.	36
■ Rys. 16. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie łódzkim, powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w latach 2012–2014.....	38

■ Rys. 17. Bezrobotni zarejestrowani według grup wieku w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w 2014 r. (stan w dniu 31.12).....	42
■ Rys. 18. Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w 2014 r. (stan w dniu 31.12).....	42
■ Rys. 19. Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w 2014 r. (stan w dniu 31.12).....	43
■ Rys. 20. Bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w 2014 r. (stan w dniu 31.12).....	44
■ Rys. 21. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto według rodzaju działalności w podmiotach zatrudniających ponad 9 osób w Polsce, województwie łódzkim, powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w 2013 r.	48
■ Rys. 22. Kwoty świadczeń wypłaconych w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice według rodzajów w 2013 r.	58
■ Rys. 23. Deklaracja respondentów co do wyjazdu za granicę w celu zarobkowym [n=150].....	79
■ Rys. 24. Struktura badanych podmiotów według liczby zatrudnionych [n=109].....	84
■ Rys. 25. Struktura badanych podmiotów według okresu rozpoczęcia działalności [n=109]	85
■ Rys. 26. Struktura badanych podmiotów według formy własności [n=109].....	85
■ Rys. 27. Ocena sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstwa w ostatnich 12 miesiącach [n=109]	88
■ Rys. 28. Prognoza sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstwa na następne 12 miesięcy [n=109]	89
■ Rys. 29. Zmiany w liczbie zatrudnionych w przeciągu ostatnich 12 miesięcy [n=109]	91
■ Rys. 30. Prognozowane zmiany zatrudnienia [n=109].....	93
■ Rys. 31. Korzystanie z form wsparcia świadczonych przez PUP [n=109]	101
■ Rys. 32. Ocena współpracy z PUP [n=63].....	102
■ Rys. 33. Ocena atrakcyjności poszczególnych form wsparcia świadczonych przez PUP	103

Spis tabel

■ Tab. 1. Podmioty gospodarki narodowej prowadzące działalność usługową w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice według sekcji PKD 2007 w 2013 r. (stan w dniu 31.12)	28
■ Tab. 2. Podmioty gospodarki narodowej prowadzące działalność przemysłową i budowlaną w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice według sekcji PKD 2007 w 2013 r. (stan w dniu 31.12)	29
■ Tab. 3. Podmioty gospodarki narodowej prowadzące produkcję przemysłową w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice według działów w 2013 r. (stan w dniu 31.12)	30
■ Tab. 4. Podstawowe dane dotyczące aktywności ekonomicznej ludności według NSP 2011 w województwie łódzkim, powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice	34
■ Tab. 5. Pracujący w gospodarce narodowej w Polsce i województwie łódzkim według sektorów własności w 2013 r. (stan w dniu 31.12)	35
■ Tab. 6. Pracujący w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób w Polsce, województwie, powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice według sektorów własności w 2013 r.	35
■ Tab. 7. Pracujący w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice według grup sekcji PKD w 2013 r.	37
■ Tab. 8. Bezrobotni zarejestrowani i stopa bezrobocia w województwie łódzkim, powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w 2014 r. (stan w dniu 31.12)	38
■ Tab. 9. Bezrobotni zarejestrowani według płci w województwie łódzkim, powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w latach 2012–2014 (stan w dniu 31.12)	39
■ Tab. 10. Bezrobotni zarejestrowani według grup wieku w województwie łódzkim, powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w latach 2012–2014 (stan w dniu 31.12)	40
■ Tab. 11. Bezrobotni zarejestrowani według gmin i do 30 roku życia w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w latach 2012–2014 (stan w dniu 31.12)	41
■ Tab. 12. Bezrobotni długotrwale, po 50 roku życia i niepełnosprawni według płci, wieku, gminy, wykształcenia, stażu pracy, czasu pozostawania bez pracy, doświadczenia zawodowego i kwalifikacji w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w 2014 r. (stan w dn. 31.12)	45
■ Tab. 13. Oferty pracy zgłoszone w ciągu roku według rodzaju działalności (PKD) w powiecie skierniewickim i mieście Skierniewice w latach 2012–2014	51
■ Tab. 14. Podstawowe cechy demograficzne [n=150]	64
■ Tab. 15. Przyczyny braku pracy wśród bezrobotnych zarejestrowanych w PUP [n=150]	66
■ Tab. 16. Stanowisko zajmowane przez respondenta przed rejestracją w PUP [n=150]	67
■ Tab. 17. Czas zatrudnienia w ostatnim miejscu pracy [n=150]	68

■ Tab. 18. Lista wybranych kompetencji osób bezrobotnych przydatnych w zdobyciu pracy [n=150].....	69
■ Tab. 19. Kursy i szkolenia zakończone certyfikatami [%]	71
■ Tab. 20. Ocena sytuacji lokalnego rynku pracy zdaniem respondentów [%].....	72
■ Tab. 21. Bariery zatrudnienia zdaniem respondentów* [n=150].....	73
■ Tab. 22. Metody poszukiwania zatrudnienia stosowane przez respondentów [n=150]	75
■ Tab. 23. Ocena możliwości podjęcia pracy poza miejscem zamieszkania [n=150]	76
■ Tab. 24. Warunki, na jakich respondenci podjęliby pracę poza miejscem zamieszkania [n=150].....	77
■ Tab. 25. Cel zgłoszenia respondentów do PUP w Skierniewicach [n=150].....	80
■ Tab. 26. Ocena przez bezrobotnych wybranych form wsparcia [n=50]	81
■ Tab. 27. Preferowane przez respondentów formy wsparcia Powiatowego Urzędu Pracy w Skierniewicach [n=150]	82
■ Tab. 28. Struktura próby według rodzaju prowadzonej działalności [n=109].....	86
■ Tab. 29. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według PKD [n=109]	86
■ Tab. 30. Struktura próby pod względem zakresu terytorialnego prowadzonej działalności [n=109]	87
■ Tab. 31. Plany przedsiębiorców na najbliższe 12 miesięcy [n=109].....	89
■ Tab. 32. Bariery ograniczające rozwój zdaniem przedsiębiorców [n=109].....	90
■ Tab. 33. Powody redukcji zatrudnienia [n=84]	91
■ Tab. 34. Aktualna sytuacja zatrudnieniowa w przedsiębiorstwach [n=109]	92
■ Tab. 35. Planowane zwiększenia ilości zatrudnionych [n=25]	93
■ Tab. 36. Lista zawodów poszukiwanych przez pracodawców.....	94
■ Tab. 37. Perspektywy zatrudnienia wybranych grup osób [n=109]	95
■ Tab. 38. Lista ważnych dla pracodawców kwalifikacji i umiejętności przyszłych pracowników	96
■ Tab. 39. Wymagania stawiane potencjalnym pracownikom nie związane z kwalifikacjami	97
■ Tab. 40. Lista ważnych kwalifikacji i umiejętności stawianych pracownikom	98
■ Tab. 41. Brak przeciwwskazań do zatrudnienia osoby bezrobotnej [n=109]	99
■ Tab. 42. Wykluczenie zatrudnienia osoby bezrobotnej [n=109].....	100
■ Tab. 43. Lista cech wykluczających kandydata na pracownika	100
■ Tab. 44. Oczekiwania pracodawców wobec PUP przy zatrudnianiu pracowników	103
■ Tab. 45. Perspektywa korzystania z form wsparcia PUP.....	104

ISBN 978-83-61694-45-8